

Kritiskt läge i miljöpolitiken

En granskning av riksdagspartiernas miljöloften inför valet 2026

Bilaga 1. Riksdagspartiernas enkätsvar inför riksdagsvalet 2026

Centerpartiets svar på Naturskyddsföreningens partienkät 2026

Del 1. Partiets prioriterade miljöpolitiska förslag under nästa mandatperiod

Vilka miljöpolitiska förslag avser partiet prioritera att driva i under nästa mandatperiod? Vilka konkreta förslag vill ni driva för att minska klimatutsläppen, förslust av biologisk mångfald och för att ställa om till ett miljömässigt hållbart samhälle? Fritextsvar, max 350 tecken per förslag inklusive blanksteg. Skriv gärna förslagen enligt exemplet nedan:

"Hållbara transporter i hela landet. Parti X vill bygga ut laddinfrastrukturen för bilar och lastbilar i hela landet och införa en skrotningspremie för gamla bilar med stora utsläpp, och ett grönt bränslestöd för att öka tillgången på hållbara biobränslen. Partiet vill även se skärpta utsläppskrav för bilar i EU med målet att alla nya bilar som säljs från 2030 ska vara utsläppsfria"

Förslag 1.

Svar: Bonus för klimatsmarta bilar. Transportsektorn står för den enskilt största delen av Sveriges utsläpp och de ökar under Tidöregeringen. Vi behöver elektrifiera fordonsflottan omedelbart. Även utsläppen från befintliga fordon måste ner och därför vill vi få igång och skala upp produktionen av svenska biodrivmedel.

Förslag 2.

Svar: Avskaffa alla fossila subventioner. Vi har inte råd att slösa skattepengar på subventioner som leder till fossila utsläpp. Alla former av sådana subventioner måste upphöra omgående.

Förslag 3.

Svar: Teknikneutral energipolitik utan subventioner. Sveriges energisystem ska vara 100 % fossilfritt 2040 genom att alla fossilfria kraftslag konkurrerar på lika villkor. Ev ny kärnkraft ska byggas på marknadsmässiga villkor. Ska det alls finnas subventioner för ny kraft ska alla få konkurrera på lika villkor. Då ser vi att sol- vind-, vatten- och biokraft kommer prioriteras.

Förslag 4.

Svar: Breddat grönt avdrag för energieffektivisering. Utvidga det gröna skatteavdraget till att även omfatta fler åtgärder för energieffektivisering i bostäder, såsom installation av värmepumpar, tilläggsisolering och smarta styrsystem. Så minskar vi hushållens energianvändning och frigör el till klimatomställningen.

Förslag 5.

Svar: Rädda Östersjön – Stoppa storskaligt industrifiske. För att rädda de kollapsande fiskbestånden vill vi förbjuda allt storskaligt sill- och strömmingsfiske i Östersjön, särskilt det som går till foder. Trålgränsen ska flyttas ut och fiskekvoterna ska minska. Detta ser vi som avgörande för havets ekosystem.

Förslag 6.

Svar: Stärk naturvården och återställ den biologiska mångfalden. Vi vill öka skötseln av våra befintliga naturreservat, stärka friluftslivet och vidta åtgärder mot främmande invasiva arter både på land, till havs och i vattendrag samt arbeta strategiskt med gröna städer där vi vill gynna våra ekosystem, pollinerare och grön infrastruktur.

Förslag 7.

Svar: Frivilligt skydd av värdefull natur med ersättning. Stärk skyddet för biologisk mångfald genom att ersätta tvångsmedel med frivillighet och ekonomiska incitament. Markägare ska få ersättning för att skydda och sköta värdefull natur, till exempel genom naturvårdsavtal. Detta stärker både äganderätten och naturvården samtidigt.

Förslag 9.

Svar: Riktat stöd till naturbetesmarker. Fortsätt prioritera en hög ersättning till lantbrukare som bevarar och sköter naturbetesmarker och slätterängar. Dessa marker har extremt hög biologisk mångfald och är avgörande för många hotade arter. Åtgärden syftar till att stoppa igenväxningen och säkra dessa värdefulla miljöer.

Förslag 8.

Svar: Nationellt förbud mot PFAS. Inför skyndsamt ett nationellt förbud mot PFAS ("evighetskemikalier") i vissa varor, som barnprodukter och livsmedelsförpackningar. Samtidigt ska Sverige aktivt driva på för att ett brett, generellt gruppförbud mot alla PFAS-ämnen antas på EU-nivå för att skydda hälsa och miljö.

Förslag 10.

Svar: Använd den offentliga upphandlingens kraft som ett verktyg för nå alla våra miljö- och klimatmål och driva på omställningen mot en cirkulär ekonomi. Detta ska ske genom att införa ökande etappmål för andelen upphandlingar med skarpa krav på miljö, klimat, cirkularitet, resurseffektivitet, återvunnet material och möjlighet till reparation.

Del 2. 22 miljö- och klimatpolitiska forslag inför nästa mandatperiod

Förslagen ska besvaras enligt de fasta svarsalternativen (ja, nej eller vet ej) utifrån hur partiet ställer sig till att fatta beslut i specifika miljö- och klimatfrågor under nästa mandatperiod. Markera ett svarsalternativ. (Kryssrutorna fungerar bra i Word som skrivbords-app men sämre i webbläsare.) Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. **Max 350 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.**

1. Skydda 30 procent av hav och land till 2030

Skyddade områden är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden. Att skydda områden kan också utgöra en klimatåtgärd genom att stärka ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarna och skapa naturliga kolsänkor. Genom att underteckna FN:s globala ramverk för biologisk mångfald har Sverige åtagit sig att skydda 30 procent av våra hav-, land- och sötvattensområden till 2030. Alla skyddade områden måste ha tydligt utpekade bevarandemål, en reglering av skadliga verksamheter och en effektiv förvaltning som syftar till att gynna områdets biologiska värden. Därtill krävs långsiktig, tillräcklig och ändamålsenlig finansiering. Idag har 15 procent av land och hav ett formellt skydd i Sverige. Skyddet brister dock i geografisk och ekologisk representativitet.

Förslag: Säkerställ att 30 procent av Sveriges land- och vattenområden skyddas till 2030, skyddet måste vara långsiktigt och geografiskt representativt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi står bakom det globala 2030-målet och anser att det är viktigt med olika skyddsformer och bevarandeåtgärder.

2. Strikt skydd av alla ur- och naturskogar senast år 2030

Ur- och naturskogar utgör några av de mest värdefulla ekosystemen för biologisk mångfald i Sverige och Europa. De flesta har redan gått förlorade och de kvarvarande skogarna är ovärderliga som livsmiljöer för hotade arter och som kolsänkor. Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska därför samtliga ur- och naturskogar vara strikt skyddade till år 2030. En stor del finns i Sverige, men här är vi långt ifrån att nå målet. Många av Sveriges ur- och naturskogar är idag oskyddade och det saknas en heltäckande kartläggning av var de finns. Eftersom lagstiftningen inte förhindrar avverkning av ur- och naturskogar är risken stor att dessa ovärderliga livsmiljöer fortsätter att gå förlorade. Om EU:s mål om strikt skydd av ur- och naturskogar ska kunna nås krävs omedelbara insatser i form av kartläggning och skydd.

Förslag: Kartlägg alla ur- och naturskogar och säkerställ att de ges ett strikt skydd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi värnar både äganderätt och biologisk mångfald och anser därför att det behövs nya skyddsformer, naturvårdsavtal och rimliga ersättningar för de intrång som görs.

3. Använd statens skogar för att uppnå miljömålen

Statligt ägda Sveaskog är Sveriges största skogsägare. På pappret har bolaget höga hållbarhetsambitioner men Sveaskog har under lång tid fått kritik för bland annat avverkningar av skyddsvärda skogar. Statens skogar skulle i stället kunna spela en avgörande roll i omställningen till ett hållbart skogsbruk och arbetet med att nå upp till Sveriges miljömål. Dels genom att skydda de skyddsvärda skogarna på Sveaskogs mark. Dels genom att använda skogar med låga naturvärden som ersättningsmark till privata markägare, i utbyte mot skogar med höga naturvärden eller skogar som lämpar sig väl för restaurering. De statliga skogar som inte skyddas, restaureras eller används som ersättningsmark bör brukas med naturnära metoder.

Förslag: Skydda, restaurera och bruka statens skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå Sveriges miljömål.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Statliga bolag ska ligga i framkant miljömässigt. Det gäller självklart även Sveaskog. Vi är positiva till att Sveaskogs marker kan användas som ersättningsmark när enskilda skogsägare vill skydda skog med höga naturvärden.

4. Mer pengar till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

Skador på tamdjur orsakade av stora rovdjur i Sverige är få sett till det totala antalet tamdjur, men de drabbade behöver ett effektivt skydd och full kompensation. Under senare år har politiken i hög grad fokuserat på att minska antalet vargar, trots att det saknas vetenskapligt stöd för att detta minskar angrepp på tamdjur. En sådan inriktning är riskfylld eftersom vargstammen är genetiskt sårbar och klassad som starkt hotad, och kan dessutom bryta mot EU:s art- och habitatdirektiv. Den långsiktigt hållbara vägen framåt är ökad acceptans och samexistens mellan människor och stora rovdjur. För detta krävs stärkta satsningar på förebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel och skötsel av dessa. Idag täcker stöden inte tamdjursägares faktiska kostnader, vilket minskar incitamenten att investera i effektiva förebyggande lösningar.¹

Förslag: Avsätt mer pengar och höj stödnivån till förebyggande åtgärder som skyddar tamdjur mot rovdjursangrepp.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi är positiva både till att förvalta vargstammen genom licensjakt och till ökade resurser för förebyggande åtgärder. Båda åtgärderna är angelägna för åstadkomma minskade rovdjursangrepp på tamboskap.

5. Inför ett naturpolitiskt ramverk

Förlusten av arter och livsmiljöer är ett växande hot mot mänskligheten, precis som klimatförändringarna. Trots det ges inte biologisk mångfald den politiska prioritet som krävs och de

---

¹ Inom renskötselområdet finns särskilda förutsättningar och behov kopplade till ersättningssystemet för rovdjur, dessa behöver ses över separat.

insatser som görs är inte tillräckliga. För att möta naturkrisen och leva upp till Sveriges åtaganden krävs, liksom för klimatet, en samhällsomställning där alla måste bidra – från enskilda personer till företag, politiker, myndigheter och organisationer. När det gäller klimatkrisen har vi sedan flera år ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. För att vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen och ge biologisk mångfald den plats och prioritet den behöver och förtjänar på den politiska agendan behövs en samlad och kraftfull politik för naturen – ett naturpolitiskt ramverk. Ramverket bör bestå av ett långsiktigt naturpolitiskt mål, en naturlag som styr regeringens naturpolitiska arbete och ett naturpolitiskt råd som ger stöd till och utvärderar regeringens insatser.

Förslag: Inför ett naturpolitiskt ramverk, likt det för klimatet, som styr, vägleder och utvärderar regeringens politik för natur och biologisk mångfald.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Arbetet för att skydda och främja den biologiska mångfalden behöver stärkas och följas upp.

6. Besluta om en ambitiös nationell plan för restaurering av natur

Efter decennier av överutnyttjande av naturen räcker det inte bara att skydda natur – vi måste även återställa skadade och förstörda områden. Framgångsrika projekt i Sverige och Europa visar att naturen har en god förmåga att återhämta sig när vi ger den rätt förutsättningar. EU har antagit en ny naturrestaureringslag som syftar till att åstadkomma en långsiktig och varaktig återhämtning av skadad natur i hela EU. Alla medlemsländer ska ta fram och besluta om nationella restaureringsplaner senast hösten 2027. För att leva upp till syftet med naturrestaureringslagen är det viktigt att Sverige antar en ambitiös svensk nationell restaureringsplan baserad på bästa tillgängliga kunskap om vad som krävs för att utpekade arter och naturtyper ska klara sig långsiktigt.

Förslag: Besluta om en ambitiös plan för att restaurera Sveriges natur och påbörja restaureringen skyndsamt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi är generellt positiva till restaurering av ädellövskogar, ängs- och betesmarker etc., men vi är kritiska till EU:s restaureringslag då den inte tar tillräckligt mycket regional hänsyn. Sverige behöver anta en kraftfull nationell restaureringsplan som är anpassad efter och tar hänsyn till de regionala förhållandena.

7. Stärk beredskapen genom mer ekologiskt jordbruk

Ekologisk produktion har under lång tid framgångsrikt kombinerat matproduktion och minskad miljöpåverkan. Men ekologisk produktion bidrar också till att stärka Sveriges beredskap i händelse av kris eller krig. I ekologisk produktion används ytterst få bekämpningsmedel och ingen konstgödsel vilket ökar Sveriges självförsörjningsförmåga eftersom det minskar importbehovet. Ekologisk odling kan också vara mer motståndskraftig mot klimatförändringar och därmed bidra till att trygga matproduktionen. Den ekologiska produktionen spelar också en viktig roll som innovationsmiljö för hållbart svenskt lantbruk. Trots dessa fördelar har den ekologiska arealen i Sverige minskat de senaste åren. I dag omfattar ekologiskt jordbruk 16,6 procent av jordbruksarealen och ekologiska livsmedel utgör cirka 37 procent av konsumtionen i offentlig sektor. Riksdagsbundna mål skulle tydliggöra de politiska ambitionerna och ge branschen långsiktig trygghet.

Förslag: Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi värnar de stöd som finns och som ska kompensera för de merkostnader som följer med ekologiskt lantbruk, men vi har ingen uttalad uppfattning om hur stora arealer som ska vara ekologiska 2030. Vi anser också att kommuner och regioner själva ska få bestämma över sin upphandling av mat, t.ex. om de vill prioritera närproducerat eller ekologiskt.

8. Behåll strandskyddet

Strandskyddet infördes i Sverige på 1950-talet och är centralt för att värna allmänhetens tillgång till stränder och för att skydda strändernas känsliga växt- och djurliv. Sedan 1975 gäller strandskyddet generellt, utom vid små sjöar och vattendrag, där regeringen tog bort det generella strandskyddet 2025. En utredning har tillsats som har i uppdrag att, under 2026, presentera förslag som gör det mycket lättare att få tillstånd att bygga strandnära samt föreslå en modell där kommunerna själva får peka ut var strandskydd ska gälla. Om strandskyddet försvagas kan det få omfattande följder för allmänhetens tillgång till stränder, för den biologiska mångfalden och för Sveriges klimatberedskap.

Förslag: Behåll det generella strandskyddet och stärk skyddet i högt exploaterade områden.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi är kritiska till nuvarande strandskyddslagstiftning, som vi tycker är ett hinder för utveckling, särskilt på landsbygden. Vi vill att kommunerna får större makt att besluta vilka stränder som ska skyddas. Skyddet ska vara fortsatt starkt i exploaterade områden och områden med höga naturvärden. Även allmänhetens tillgång behöver värnas.

9. Förbjud storskaligt fiske för foder i Östersjön

Situationen i Östersjön är allvarlig och många fiskbestånd är idag i obalans och har minskat kraftigt. Storskaligt foderfiske utarmar Östersjöns fiskbestånd och hotar ekosystemets balans. Industrifisket sker med stora trålare som fångar enorma mängder strömming och skarpsill. Det påverkar även indirekt rovfiskar som torsk, samt sjöfåglar och marina däggdjur, som är beroende av dessa arter för sin överlevnad. Dessutom drabbas det småskaliga kustfisket av konkurrensen från industriellt fiske. Ett förbud på EU-nivå skulle bidra till mer hållbara förutsättningar för både miljön och fiskerinäringen.

Förslag: Förbjud storskaligt foderfiske i Östersjön.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi anser att ett förbud mot den typen av fiske är motiverat givet tillståndet för fiskebestånden i Östersjön. Under tiden förslaget blir verklighet verkar Centerpartiet för sänkta fiskekvoter på EU-nivå.

10. Lev upp till Sveriges klimat- och energimål till 2030

Sverige bedöms missa alla våra bindande klimat- och energimål i EU till 2030. Nu krävs kraftiga utsläppsminskningar i närtid. Nästa mandatperiod är därför avgörande för om vi ska lyckas minska utsläppen i den takt som krävs. En majoritet av svenska folket vill se snabbare åtgärder från politik och företag.² Regeringen måste därför snabbt efter valet lägga fram en klimathandlingsplan med kraftfulla och tillräckliga åtgärder för att Sverige ska nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030. Planen måste säkra tillräckliga utsläppsminskningar i alla sektorer, särskilt inom transporter, industri och markanvändning. Utsläppsminskningen bör ske på hemmaplan och inte genom internationell utsläppshandel som har osäker klimatnytta.

Förslag: Lägga fram en klimathandlingsplan som minskar Sveriges utsläpp i den takt som krävs för att nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det måste snabbt läggas fram en ny, kraftfull klimathandlingsplan som säkerställer att Sverige når sina klimatmål till både 2030 och 2045, såväl nationellt som inom EU. Vi är djupt kritiskt till den nuvarande regeringens svaga klimatarbete, som är helt otillräckligt, bryter mot klimatlagen och aktivt ökar utsläppen.

11. Öka kolinlagringen i skog och mark

Kolsänkor är system som binder och lagrar koldioxid. För att nå klimatmålen krävs utöver minskade utsläpp också att kolsänkor och kolförråd skyddas och utökas, utan att samtidigt orsaka negativa konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald. Det finns bindande lagkrav från EU på medlemsländerna att öka nettoupptagen i skog och mark, den så kallade LULUCF-sektorn. För svensk del innebär det att öka kolsänkan till knappt 49 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030. Men Sverige saknar i dagsläget en sammanhållen och tillräcklig ambitiös politik för att öka kolsänkorna.

---

² [Naturvårdsverkets undersökning "Allmänheten om klimatet 2024"](#) och [Klimatkommunernas sammanställning av undersökningar om folkligt stöd för klimatpolitik](#)

Miljömålsberedningen har föreslagit ersättningar till skogsbrukare som väntar med att avverka sin skog, återvätning av dikade våtmarker, samt för vall och mellangrödor på jordbruksmark. Det skulle öka upptagen men sannolikt inte i tillräcklig omfattning. Med styrmedel som fördubblar kolsänkan från dagens 31 miljoner ton till 60 miljoner ton, den nivå som kolsänkan låg på i medel 2000–2015, skulle Sverige ha goda möjligheter att klara EU:s lagkrav.

Förslag: Inför stöd och avgifter som ger tillräckliga incitament till markägare att öka kolinlagringen i skogs- och jordbruksmark för att fördubbla Sveriges kolsänka till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi står bakom Miljömålsberedningens förslag om bl.a. återvätning och att främja vallodling. Det är också viktigt att skogens tillväxt fortsätter och ser gärna åtgärder tillsammans med skogsägarna för att öka den vilket är viktigt både för att ersätta fossila material och att binda mer kol på kort till medellång sikt.

12. Effektivisera energianvändningen till 2030

EU:s energieffektiviseringsdirektiv slår fast att energianvändningen i EU ska minska till 2030³ samt hur mycket varje medlemsstat ska bidra till målet. För Sveriges del innebär direktivet att vår energianvändning måste minska från 353 TWh 2023 till cirka 300 TWh 2030, vilket är en minskning på ca 15 procent⁴. Energieffektivisering är en viktig del av klimatomställningen som också medför positiva effekter utanför klimatområdet. Minskad energianvändning kan också kopplas till mindre resursanvändning och miljöavtryck, bättre folkhälsa och tryggare energiförsörjning. En viktig del i att minska energianvändningen är att fasa ut fossila bränslen. Elektrifieringen i sig innebär också en betydande effektivisering. Att byta ut fossila bränslen mot el skulle minska energianvändningen med minst 50 procent i transportsektorn.

Förslag: Säkerställ att Sveriges energianvändning minskar med minst 15 procent till 2030.⁵

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har lagt fram åtskilliga förslag som leder till betydande energieffektivisering och vi stödjer ett ambitiöst mål för smartare och effektivare energianvändning: Det angivna målet är en del av EU:s energieffektiviseringsdirektiv som Sverige självklart ska uppnå

13. Inga statliga stöd till ny kärnkraft

---

³ [Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex](#)

⁴ [Detailed calculations for the Member States' indicative national contributions to the Union's energy efficiency targets, in accordance with Article 4 of the Directive \(EU\) 2023/1791 on energy efficiency \(EED recast\).](#)

⁵ Om man översätter EU målet om minskad energianvändning till procent innebär det för Sveriges del att energianvändningen ska minska med minst 15 procent till 2030 (jmf energianvändningen 2023).

Kärnkraft medför stora risker och miljöeffekter, som behovet av att bryta uran, exploatering av obruten kust och känsliga miljöer för att bygga reaktorer och att lagra farligt avfall. För att förse svenska kärnkraftverk med uran, har förbudet mot uranutvinning i Sverige rivits upp. Nu planeras också för miljöskadliga urangruvor i Sverige. Förnybar el, effektivisering och flexibilitet ger en snabbare och billigare omställning med mindre miljöpåverkan än ny kärnkraft. Kärnkraft tar mycket lång tid att bygga, vilket är ett problem då transporter och industri behöver elektrifieras snabbt. De ensidiga satsningarna på kärnkraft har redan starkt bidragit till att utbyggnaden av förnybar energi nästan helt avstannat i Sverige, något som Naturskyddsföreningens beräkningar har visat riskerar att resultera i mycket högre växthusgasutsläpp i Sverige. Därför bör statliga stöd omdirigeras mot de lösningar som ger snabba utsläppsminskningar och inte hotar viktiga naturvärden.

Förslag: Inga statliga stöd till ny kärnkraft.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi anser att kärnkraften ska bära sina egna kostnader och inte ska subventioneras med statliga stöd. Statliga stöd till kärnkraft riskerar dessutom att tränga ut andra nödvändiga investeringar och mer utbyggd förnybar energi på kort sikt vilket bromsar omställningen.

14. Inför en differentierad vägskatt

Vägtrafiken står inför en stor miljöomställning. Att ändra hur vägtrafiken beskattas genom att införa en differentierad vägskatt har flera fördelar. Skatten bör vara högre i städer och lägre på landsbygden och kan driva på miljöomställningen av godstrafik, skapa rättvisa mellan svenska och utländska åkerier samt säkerställa att miljö- och samhällskostnader för bland annat väginfrastruktur betalas även när fossila drivmedel fasats ut.

Förslag: Inför en vägskatt för lastbilar och personbilar som är differentierad utifrån fordonets miljöpåverkan och var det körs.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi är positiva till att differentiera beskattningen av vägtrafik i städer och på lands- och glesbygd. Vi vill också reformera trängselskatterna så att miljöbilar betalar en lägre avgift som endast avser trängsel, medan en andra del av avgiften avser utsläpp och miljöpåverkan.

15. Säkra nattågen

Transporter på järnväg har låg miljöpåverkan jämfört med andra transportslag. Nattåg har fördelen att de förvandlar sovtid till restid och ökar avstånden som bekvämt kan täckas med tåg, vilket ökar tågets attraktivitet i relation till mer klimatskadliga transportslag. Nattåg är viktiga för friluftsliv och turism i många områden och lämpar sig väl för tjänsteresande. Nattågstrafik kan ibland bedrivas kommersiellt men behöver ofta statligt stöd för att kunna köras kontinuerligt. Det statliga stödet är idag oförutsägbart. En lösning är att inrätta ett långsiktigt statligt anslag för nattåg.

Förslag: Inför ett långsiktigt statligt anslag för nattågstrafik.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har drivit flera kampanjer för nattågen och varit starkt kritisk till de nedläggningar som skett. Nattågen har en avgörande funktion för att möjliggöra resor över långa sträckor på ett smidigt och klimatvänligt sätt.

16. Pensionspengar ska inte investeras i fossilbolag

Forskningen är tydlig: för att begränsa uppvärmningen till 1,5 °C i enlighet med Parisavtalet kan inga nya kolgruvor eller olje- och gasfält öppnas. Dessutom visar FN:s klimatpanel och Internationella energirådets analyser att befintliga fossila projekt är tillräckliga för att möta energibehoven under omställningen.⁶ Trots detta investerar statliga AP-fonderna svenskarnas offentliga pensioner i över 100 fossila bolag, till ett värde av 63 miljarder svenska kronor.⁷ Merparten av dessa bolag expanderar sin utvinning – de har inga planer på att ställa om sin verksamhet. AP-fonderna bör förbjudas att investera i fossila bolag som saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet. Planerna måste innehålla ett stopp för ny utvinning. Detta krävs både för att bromsa klimatförändringarna och för att Sverige ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet.

Förslag: Förbjud AP-fonderna att investera i fossila bolag som expanderar sin utvinning och saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Centerpartiet vill att pensionerna ska klimatsäkras genom att sälja av tillgångar i fossil energi. Svenskarnas pensionskapital ska inte bidra till klimatkrisen och investeringar i fossila bolag kommer aldrig vara långsiktigt hållbart.

17. Låt offentlig upphandling bidra till miljömålen

Sveriges offentliga upphandlingar omsätter ca 900 miljarder kronor årligen. Omfattningen av de medel som offentlig upphandling omsätter innebär en stor potential att leda vägen i omställningen och bidra till att vi når klimat- och miljömålen. Miljökrav i offentlig upphandling kan till exempel minska utsläpp, användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen. Det innebär också en ökad konkurrenskraft för de företag som ligger långt fram i sitt miljöarbete. Genom att skapa efterfrågan på miljövänligare tjänster och produkter kan den offentliga sektorn även skapa förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet och bidra till en mer hållbar samhällsekonomi.

Förslag: Det ska vara obligatoriskt att ställa miljökrav i all offentlig upphandling.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

---

⁶ [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science](#) och IEA [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science, AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023](#) samt [Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach – Analysis - IEA](#)

⁷ Siffrorna är från 2024. Data och metod finns här: <https://investinginclimatechaos.org/>

Kommentar: Vi vill ha klimat- och miljökrav samt krav på cirkularitet i all relevant offentlig upphandling. Vi vill till exempel införa ökande etappmål för andelen upphandlingar med skarpa krav på cirkularitet, resurseffektivitet, återvunnet material och möjlighet till reparation. Våra gemensamma skattepengar ska gå till att uppnå våra gemensamma miljömål.

18. Inför nationella mål för en cirkulär ekonomi

I en cirkulär ekonomi används saker och material så länge som möjligt. När de går sönder lagas de, görs om till något annat eller återvinns. Omställningen till en mer cirkulär ekonomi går för långsamt, idag är endast 3,4 procent av Sveriges ekonomi cirkulär⁸, det behövs därför en tydligare styrning. Sverige saknar idag bindande mål för den cirkulära ekonomin, trots att resurseffektivitet är avgörande för att nå klimat- och miljömålen. Delegationen för cirkulär ekonomi har rekommenderat att nya mål ska införas som en del av Sveriges miljömålssystem. Länder som Finland och Nederländerna har redan antagit nationellt bindande mål för den cirkulära ekonomin. Sverige behöver följa efter. Utöver målen behövs även en uppdaterad nationell strategi, en handlingsplan och en resurssatt plan för uppföljning. Det skulle skicka tydliga signaler till näringslivet, främja hållbara innovationer och bidra till att stärka svensk konkurrenskraft globalt.⁹

Förslag: Inför nationella mål för cirkulär ekonomi

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi vill att Sverige ska införa ett nationellt mål om att ha en cirkulär ekonomi på plats till år 2040. Brytningen av jungfruliga resurser och linjära materialflöden måste kraftigt reduceras. Det behövs tydliga etappmål på vägen till år 2040 samt att omställningen utvärderas regelbundet. Åtgärderna behöver ta sikte på hela produktivscykeln.

19. Hög mineralersättningen vid gruvbrytning

Gruvdrift orsakar allvarliga miljöskador och hotar natur och människors livsmiljöer. Samtidigt är Sveriges mineralersättning, en slags skatt som gruvbolagen betalar, bland de lägsta i världen – endast två promille av mineralens värde. För att minska beroendet av nybrytning och stärka cirkulära materialflöden föreslås en höjd mineralersättning enligt principen "förorenaren betalar". Det skulle öka konkurrenskraften för återvunnet material, stärka förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller och bidra till att minska behovet av nya gruvor. Intäkterna bör gå till att kompensera för miljöskador som gruvverksamheten ger upphov till, samt till att öka nyttan av naturresursutvinningen för de lokalsamhällen och kommuner där verksamhet bedrivs.

Förslag: Inför höjd mineralersättning för att styra bort från nybrytning, stärka cirkulära flöden och kompensera lokalsamhällen.

---

⁸ Circularity Gap Report 2025

⁹ Sveriges värdegap, det ekonomiska värde som går förlorat när resurser, produkter och system inte utnyttjas fullt ut, uppskattas till 19 procent 2025. Motsvarande ca 600 miljarder kronor per år av det potentiella ekonomiska värdet går alltså förlorat på grund av den svenska linjära ekonomin enligt Circularity Gap Report The Value Gap: Sweden, 2025

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill se en höjd mineralersättning. Det är viktigt för att kompensera den påverkan som sker lokalt och spelar också roll för att öka lönsamheten för återvinning och återbruk. Det kommer behövas nya metaller och mineraler i omställningen och de gruvor som öppnas ska självklart ha tuffa miljövillkor.

20. Förbjud alla PFAS

PFAS är en mycket stor grupp långlivade kemikalier med skadliga effekter på hälsa och miljö. PFAS finns idag i en stor mängd produkter och material och sprids därifrån till mark, vatten och livsmedel. Redan idag kostar sanering och rening av PFAS från dricksvatten och förorenad mark mycket pengar. Det viktigaste är att stoppa fortsatt spridning för att inte ytterligare försvåra situationen. Sverige har tillsammans med fyra andra länder lagt fram ett så kallat begränsningsförslag för alla PFAS-ämnen i EU. Enligt förslaget ska det, med vissa undantag, bli förbjudet i EU att tillverka, hantera och importera PFAS eller varor som innehåller PFAS.¹⁰ Men det finns en överhängande risk att förslaget röstas ner. För att minska förekomsten av PFAS i mat och vatten är det viktigt att ett PFAS-förbud införs brett inom alla användningsområden.

Förslag: Sverige ska driva på för att en bred generell PFAS-begränsning antas på EU-nivå och att det införs skyndsamt nationellt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har drivit detta förslag i flera år på EU-nivå och nationellt. Staten måste också ta sitt ansvar för att sanera de områden där man själva har orsakat skadan, exempelvis via Försvaret. Den kostnaden kan inte landa på kommuner och medborgare.

21. Försämra inte möjligheten att delta i beslut om miljön

Sedan FN:s miljökonferens i Rio 1992 har det varit självklart att öka allmänhetens möjligheter att delta i beslutsprocesser på miljöområdet. När ett projekt planeras är det inte sällan miljöorganisationer och grannar som har bäst kunskap om förutsättningarna och miljövärden på den tilltänkta platsen. Myndigheter och domstolar har flera gånger lyft betydelsen av att andra än exploatören är aktiva i processerna - då blir besluten bättre. Denna mandatperiod har Sveriges öppna system utmanats både i Bryssel och i riksdagen. Det pågår en utredning om att avgiftsbelägga överklaganden och på senare tid har flera debattörer argumenterat för att försvaga tillämpningen av Århuskonventionen.

Förslag: Försämra inte grannars, allmänhetens och organisationers möjligheter att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet

Svar: Ja Nej Vet ej

---

¹⁰ Läkemedel och bekämpningsmedel omfattas inte av detta.

Kommentar: Vi stöder konventionens grundläggande principer om transparens, delaktighet och rättslig prövning i miljöfrågor. Samtidigt ser vi att utvecklingen har gått mot att fördröja och hindra tillståndsprocesser även när rimlig grund saknas. Därför behöver reformer göras för att snabba upp processerna exempelvis kring vindkraftsärenden.

22. Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd

Ett generöst och effektivt internationellt bistånd är viktigt för en stabil och rättvis värld. Klimatkrisen, förlust av biologisk mångfald och ökade föroreningar slår hårdast mot människor i fattigare länder. Dessa länder har bidragit minst till problemen och saknar samtidigt resurser för att hantera krisernas effekter. Rika länder har ett ansvar, enligt bland annat Parisavtalet, att stödja låg- och medelinkomstländer med resurser för omställning och klimatanpassning. Svenskt bistånd spelar en central roll för att stödja omställning till förnybar energi, skydda ekosystem och stärka demokratiska krafter som värnar miljö och mänskliga rättigheter. Sverige har under lång tid haft ett mål om att biståndet ska uppgå till en procent av BNI. Det målet övergavs i början av mandatperioden. Neddragningar riskerar att underminera viktiga klimat- och miljöinsatser, försvaga demokratiska strukturer och bidra till ökad global instabilitet. Därför bör Sverige återställa enprocentsmålet för biståndet och prioritera klimat- och miljöinsatser.

Förslag: Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd senast 2030.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi är starkt kritiskt till den nuvarande regeringens beslut att frångå enprocentsmålet och istället införa en fast summa för biståndet. Sverige har en viktig roll och skyldighet både som givare till de internationella fonder som finns för klimatomställning och för utvecklingsbistånd så länder inte behöver höja sitt välstånd genom fossila bränslen.

Kristdemokraternas svar på Naturskyddsföreningens partienkät 2026

Del 1. Partiets prioriterade miljöpolitiska förslag under nästa mandatperiod

Vilka miljöpolitiska förslag avser partiet prioritera att driva i under nästa mandatperiod? Vilka konkreta förslag vill ni driva för att minska klimatutsläppen, förslust av biologisk mångfald och för att ställa om till ett miljömässigt hållbart samhälle? **Fritextsvar, max 350 tecken per förslag inklusive blanksteg. Skriv gärna förslagen enligt exemplet nedan:**

"Hållbara transporter i hela landet. Parti X vill bygga ut laddinfrastrukturen för bilar och lastbilar i hela landet och införa en skrotningspremie för gamla bilar med stora utsläpp, och ett grönt bränslestöd för att öka tillgången på hållbara biobränslen. Partiet vill även se skärpta utsläppskrav för bilar i EU med målet att alla nya bilar som säljs från 2030 ska vara utsläppsfria"

Förslag 1.

Svar: Ställ om fordonsflottan. Fordonsflottans utveckling ska vara teknikneutral. Offentligt stöd till forskning och utveckling av bränslen som har låga eller inga utsläpp av växthusgaser är en viktig del för att främja utvecklingen av bränsleeffektiva och klimatneutrala fordon, och därmed nå målen om fossilfri fordonsflotta.

Förslag 2.

Svar: Bygg ut fossilfri elproduktion. Bryggan till det klimatneutrala samhället är en utbyggnad av fossilfri elproduktion. Alla energislag som är fossilfria är välkomna i energimixen men det behövs en tillräckligt stor andel planerbar produktion i baskraften.

Förslag 3

Svar: Ökad biologisk mångfald genom mer bete. Undanröj krav där vi skiljer oss väsentligt från övriga EU, t.ex. lättnader i kravet om betesdrift för mjölkkor då djurvälståndet går att upprätthålla på annat sätt, t.ex. genom stallens utformning. Alla de mjölkbönder som låter korna gå på bete får möjlighet till samma ekonomiska ersättning som i övriga EU.

Förslag 4

Svar: Utfasning av kol ur EU:s elproduktion. Rent praktiskt skulle EU steg för steg införa striktare lagar mot användning av kolkraft och handel med fossilt kol. I ett första steg skulle EU gemensamt finansiera en omedelbar avveckling av europeiska kolkraftverk där utsläppsvinsterna räknas av mot givarländernas egna klimatmål som kompensatorisk åtgärd.

Förslag 5

Svar: EU-tullar mot andra länders kolkraftsanvändning. Parallellt bör EU införa tullar mot omvärlden där tullsatsen motsvarar mängden kol i exportlandets elsystem. Dessa tullar skulle vara både en förstärkning och förenkling av nuvarande CBAM-tullar som lider av problemen att de på samma gång är alldeles för komplexa och inte tillräckligt långtgående.

Förslag 6

Svar: Förenkla och liberalisera tillståndsprocesser i syfte att möjliggöra grön omställning. Vi ska genom att effektivisera våra tillståndsprocesser visa att även demokratiska rättsstater kan genomföra snabba investeringar när så krävs.

Förslag 7

Svar: Uppmuntra svensk mat- o animalieproduktion. Att med miljö- och klimatargument lägga pålagor på den inhemska matproduktionen så att den inte kan konkurrera mot import är direkt klimatskadligt och ett hot mot våra öppna landskap och den biologiska mångfalden. EU måste även ändra attityd till biogena utsläpp inom jordbruket.

Förslag 8

Svar: Dubbla anslagen till LOVA. Detta främjar god ekologisk status, exempelvis genom att minska övergödningen och utsläppen av skadliga ämnen. Det som är konkret och nära i människors vardag, väcker ofta starkare drivkrafter. Det ska tillvaratas.

Förslag 9

Svar: Skärp EU:s fiskepolitik. Den EU-gemensamma politiken behöver skärpas i en mer hållbar riktning. Trots att fiskekvoter i mer än tio år har satts inom intervallet som ICES föreskriver utifrån Östersjöplanen befinner sig flera bestånd på oacceptabelt låga nivåer. Det är dags att stärka försiktighetsansatsen och utveckla regelverket.

Förslag 10

Svar: Svenska skogen ska brukas för tillväxtens och klimatets skull. Sveriges klimatsmarta skogsnäring och ståndortsanpassade skogsbruk ska klassificeras som samhällsviktigt och produktion prioriteras före formellt skydd.

Del 2. 22 miljö- och klimatpolitiska forslag inför nästa mandatperiod

Förslagen ska besvaras enligt de fasta svarsalternativen (ja, nej eller vet ej) utifrån hur partiet ställer sig till att fatta beslut i specifika miljö- och klimatfrågor under nästa mandatperiod. Markera ett svarsalternativ. (Kryssrutorna fungerar bra i Word som skrivbords-app men sämre i webbläsare.) Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. **Max 350 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.**

1. Skydda 30 procent av hav och land till 2030

Skyddade områden är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden. Att skydda områden kan också utgöra en klimatåtgärd genom att stärka ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarna och skapa naturliga kolsänkor. Genom att underteckna FN:s globala ramverk för biologisk mångfald har Sverige åtagit sig att skydda 30 procent av våra hav-, land- och sötvattensområden till 2030. Alla skyddade områden måste ha tydligt utpekade bevarandemål, en reglering av skadliga verksamheter och en effektiv förvaltning som syftar till att gynna områdets biologiska värden. Därtill krävs långsiktig, tillräcklig och ändamålsenlig finansiering. Idag har 15 procent av land och hav ett formellt skydd i Sverige. Skyddet brister dock i geografisk och ekologisk representativitet.

Förslag: Säkerställ att 30 procent av Sveriges land- och vattenområden skyddas till 2030, skyddet måste vara långsiktigt och geografiskt representativt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar:

Enligt Miljömålsberedningens delbetänkande och internationella naturvårdsunion (IUCN) har Sverige redan skyddat nära 30% inklusive OECM, varav nära 10% är strikt skyddade - vilket placerar oss bland bäst av alla EU-länderna i förhållande till målen. Vi ser att vi kommer kunna nå målen utan nya kraftiga begränsningar i ägande- och brukanderätten. Likaledes är behovet av marint skydd viktigt att säkerställa. Arbetet med Havsmiljöpropositionen ska ses i ljuset av detta. Invigningen av Nämndöskärgårdens nationalpark är ett bra exempel på ett klokt beslut.

2. Strikt skydd av alla ur- och naturskogar senast år 2030

Ur- och naturskogar utgör några av de mest värdefulla ekosystemen för biologisk mångfald i Sverige och Europa. De flesta har redan gått förlorade och de kvarvarande skogarna är ovärderliga som livsmiljöer för hotade arter och som kolsänkor. Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska därför samtliga ur- och naturskogar vara strikt skyddade till år 2030. En stor del finns i Sverige, men här är vi långt ifrån att nå målet. Många av Sveriges ur- och naturskogar är idag oskyddade och det saknas en heltäckande kartläggning av var de finns. Eftersom lagstiftningen inte förhindrar avverkning av ur- och naturskogar är risken stor att dessa ovärderliga livsmiljöer fortsätter att gå förlorade. Om EU:s mål om strikt skydd av ur- och naturskogar ska kunna nås krävs omedelbara insatser i form av kartläggning och skydd.

Förslag: Kartlägg alla ur- och naturskogar och säkerställ att de ges ett strikt skydd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: EU's biodiversitetsstrategi ställer inga krav om att naturskogar ska formellt skyddas, däremot gammelskog (Old-growth forest), vilka definierats nyligen och som till huvuddel redan är strikt skyddade. Om frågan rör just Gammelskog (Old-growth forest) är svaret målet att dessa ska skyddas. Ifall de rör en bredare definition är svaret nej.

3. Använd statens skogar för att uppnå miljömålen

Statligt ägda Sveaskog är Sveriges största skogsägare. På pappret har bolaget höga hållbarhetsambitioner men Sveaskog har under lång tid fått kritik för bland annat avverkningar av skyddsvärda skogar. Statens skogar skulle i stället kunna spela en avgörande roll i omställningen till ett hållbart skogsbruk och arbetet med att nå upp till Sveriges miljömål. Dels genom att skydda de skyddsvärda skogarna på Sveaskogs mark. Dels genom att använda skogar med låga naturvärden som ersättningsmark till privata markägare, i utbyte mot skogar med höga naturvärden eller skogar som lämpar sig väl för restaurering. De statliga skogar som inte skyddas, restaureras eller används som ersättningsmark bör brukas med naturnära metoder.

Förslag: Skydda, restaurera och bruka statens skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå Sveriges miljömål.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ett av de viktigaste miljömålen är att begränsa klimatpåverkan. Vilket vi gör genom att bruka skogen så att fossila vara kan ersättas av biobaserade varor. Att Sveaskog ska skydda skog med höga naturvärden, restaurera lämpliga skogsområden och att bruka skogen för att bidra till substitution är åsikter vi delar och så sker redan idag.

4. Mer pengar till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

Skador på tamdjur orsakade av stora rovdjur i Sverige är få sett till det totala antalet tamdjur, men de drabbade behöver ett effektivt skydd och full kompensation. Under senare år har politiken i hög grad fokuserat på att minska antalet vargar, trots att det saknas vetenskapligt stöd för att detta minskar angrepp på tamdjur. En sådan inriktning är riskfylld eftersom vargstammen är genetiskt sårbar och klassad som starkt hotad, och kan dessutom bryta mot EU:s art- och habitatdirektiv. Den långsiktigt hållbara vägen framåt är ökad acceptans och samexistens mellan människor och stora rovdjur. För detta krävs stärkta satsningar på förebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel och skötsel av dessa. Idag täcker stöden inte tamdjursägares faktiska kostnader, vilket minskar incitamenten att investera i effektiva förebyggande lösningar.¹

Förslag: Avsätt mer pengar och höj stödnivån till förebyggande åtgärder som skyddar tamdjur mot rovdjursangrepp.

Svar: Ja Nej Vet ej

---

¹ Inom renskötselområdet finns särskilda förutsättningar och behov kopplade till ersättningssystemet för rovdjur, dessa behöver ses över separat.

Kommentar: Det är rimligt att stödet till förebyggande insatser ökar men det bör ändå sägas att för att vi ska ha rovdjursstammar i balans kommer det också att krävas fortsatt skydds jakt.

5. Inför ett naturpolitiskt ramverk

Förlusten av arter och livsmiljöer är ett växande hot mot mänskligheten, precis som klimatförändringarna. Trots det ges inte biologisk mångfald den politiska prioritet som krävs och de insatser som görs är inte tillräckliga. För att möta naturkrisen och leva upp till Sveriges åtaganden krävs, liksom för klimatet, en samhällsomställning där alla måste bidra – från enskilda personer till företag, politiker, myndigheter och organisationer. När det gäller klimatkrisen har vi sedan flera år ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. För att vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen och ge biologisk mångfald den plats och prioritet den behöver och förtjänar på den politiska agendan behövs en samlad och kraftfull politik för naturen – ett naturpolitiskt ramverk. Ramverket bör bestå av ett långsiktigt naturpolitiskt mål, en naturlag som styr regeringens naturpolitiska arbete och ett naturpolitiskt råd som ger stöd till och utvärderar regeringens insatser.

Förslag: Inför ett naturpolitiskt ramverk, likt det för klimatet, som styr, vägleder och utvärderar regeringens politik för natur och biologisk mångfald.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi instämmer i att biologisk mångfald förtjänar att lyftas högre men tror inte att ett naturpolitiskt ramverk är rätt verktyg att använda,

6. Besluta om en ambitiös nationell plan för restaurering av natur

Efter decennier av överutnyttjande av naturen räcker det inte bara att skydda natur – vi måste även återställa skadade och förstörda områden. Framgångsrika projekt i Sverige och Europa visar att naturen har en god förmåga att återhämta sig när vi ger den rätt förutsättningar. EU har antagit en ny naturrestaureringslag som syftar till att åstadkomma en långsiktig och varaktig återhämtning av skadad natur i hela EU. Alla medlemsländer ska ta fram och besluta om nationella restaureringsplaner senast hösten 2027. För att leva upp till syftet med naturrestaureringslagen är det viktigt att Sverige antar en ambitiös svensk nationell restaureringsplan baserad på bästa tillgängliga kunskap om vad som krävs för att utpekade arter och naturtyper ska klara sig långsiktigt.

Förslag: Besluta om en ambitiös plan för att restaurera Sveriges natur och påbörja restaureringen skyndsamt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi är med på målet om att vi ska ha en ambition att vårda och skydda naturmark men NRL inom EU är en problematisk lagstiftning som inte tar nog med hänsyn till nationella förhållanden, svenskt skogsbruk och lantbruk. Vi anser att lagstiftningen ska implementeras på miniminivå. Det är fortfarande oklart vad EU-beslutet i praktiken innebär.

7. Stärk beredskapen genom mer ekologiskt jordbruk

Ekologisk produktion har under lång tid framgångsrikt kombinerat matproduktion och minskad miljöpåverkan. Men ekologisk produktion bidrar också till att stärka Sveriges beredskap i händelse av kris eller krig. I ekologisk produktion används ytterst få bekämpningsmedel och ingen konstgödsel vilket ökar Sveriges självförsörjningsförmåga eftersom det minskar importbehovet. Ekologisk odling kan också vara mer motståndskraftig mot klimatförändringar och därmed bidra till att trygga matproduktionen. Den ekologiska produktionen spelar också en viktig roll som innovationsmiljö för hållbart svenskt lantbruk. Trots dessa fördelar har den ekologiska arealen i Sverige minskat de senaste åren. I dag omfattar ekologiskt jordbruk 16,6 procent av jordbruksarealen och ekologiska livsmedel utgör cirka 37 procent av konsumtionen i offentlig sektor. Riksdagsbundna mål skulle tydliggöra de politiska ambitionerna och ge branschen långsiktig trygghet.

Förslag: Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det är viktigt att Sverige producerar mer mat. Svensk mat är klimatsmart, har låg antibiotikaanvändning och gott djurskydd. Att öka svensk produktion är därför prioriterat för oss. Politiken ska dock inte ställa den typ av mål kring produktion som frågas efter här. Konsumenternas efterfrågan ska vara styrande för vad som ska produceras. Konsumenternas efterfrågan ska vara styrande för vad som ska produceras.

8. Behåll strandskyddet

Strandskyddet infördes i Sverige på 1950-talet och är centralt för att värna allmänhetens tillgång till stränder och för att skydda strändernas känsliga växt- och djurliv. Sedan 1975 gäller strandskyddet generellt, utom vid små sjöar och vattendrag, där regeringen tog bort det generella strandskyddet 2025. En utredning har tillsatts som har i uppdrag att, under 2026, presentera förslag som gör det mycket lättare att få tillstånd att bygga strandnära samt föreslå en modell där kommunerna själva får peka ut var strandskydd ska gälla. Om strandskyddet försvagas kan det få omfattande följder för allmänhetens tillgången till stränder, för den biologiska mångfalden och för Sveriges klimatberedskap.

Förslag: Behåll det generella strandskyddet och stärk skyddet i högt exploaterade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Strandskydd kan säkerställa miljövinster så som biologisk mångfald och allmänhetens fria rörlighet i strandnära områden. Men vi vill uppvärdera den lokala demokratin och bemyndiga kommunerna att äga denna fråga. Det generella strandskyddet bör avskaffas och ersättas med en möjlighet för kommuner att belägga enskilda strandlinjer med skydd.

9. Förbjud storskaligt fiske för foder i Östersjön

Situationen i Östersjön är allvarlig och många fiskbestånd är idag i obalans och har minskat kraftigt. Storskaligt foderfiske utarmar Östersjöns fiskbestånd och hotar ekosystemets balans. Industrifisket sker med stora trålare som fångar enorma mängder strömming och skarpsill. Det påverkar även indirekt rovfiskar som torsk, samt sjöfåglar och marina däggdjur, som är beroende av dessa arter för sin överlevnad. Dessutom drabbas det småskaliga kustfisket av konkurrensen från industriellt fiske. Ett förbud på EU-nivå skulle bidra till mer hållbara förutsättningar för både miljön och fiskerinäringen.

Förslag: Förbjud storskaligt foderfiske i Östersjön.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Minskat fisketryck viktigast. Vi vill ha sänkta kvoter, flerårig tillväxtplan i EU som säkrar återhämtning och förbättrad rådgivning från ICES. Trålförbudsområden grundade i vetenskapliga bedömningar om fiskens lek kan fylla funktion. Omställningen ska i första hand främjas genom till exempel bättre hamnar och infrastruktur.

10. Lev upp till Sveriges klimat- och energimål till 2030

Sverige bedöms missa alla våra bindande klimat- och energimål i EU till 2030. Nu krävs kraftiga utsläppsminskningar i närtid. Nästa mandatperiod är därför avgörande för om vi ska lyckas minska utsläppen i den takt som krävs. En majoritet av svenska folket vill se snabbare åtgärder från politik och företag.² Regeringen måste därför snabbt efter valet lägga fram en klimathandlingsplan med kraftfulla och tillräckliga åtgärder för att Sverige ska nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030. Planen måste säkra tillräckliga utsläppsminskningar i alla sektorer, särskilt inom transporter, industri och markanvändning. Utsläppsminskningen bör ske på hemmaplan och inte genom internationell utsläppshandel som har osäker klimatnytta.

Förslag: Lägga fram en klimathandlingsplan som minskar Sveriges utsläpp i den takt som krävs för att nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: I. Vi kristdemokrater ser det som högst rimligt att Sverige inte ska ta på oss extra mål utöver EU:s gemensamma och därmed lägga extra börda på svensk konkurrenskraft. Vi tycker också det är högst rimligt att resten av världen växlar upp sitt ansvarstagande, inte minst gällande kolanvändning, innan EU skärper sina redan höga mål ytterligare.

11. Öka kolinlagringen i skog och mark

Kolsänkor är system som binder och lagrar koldioxid. För att nå klimatmålen krävs utöver minskade utsläpp också att kolsänkor och kolförråd skyddas och utökas, utan att samtidigt orsaka negativa

---

² [Naturvårdsverkets undersökning "Allmänheten om klimatet 2024"](#) och [Klimatkommunernas sammanställning av undersökningar om folkligt stöd för klimatpolitik](#)

konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald. Det finns bindande lagkrav från EU på medlemsländerna att öka nettoupptagen i skog och mark, den så kallade LULUCF-sektorn. För svensk del innebär det att öka kolsänkan till knappt 49 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030. Men Sverige saknar i dagsläget en sammanhållen och tillräcklig ambitiös politik för att öka kolsänkorna.

Miljömålsberedningen har föreslagit ersättningar till skogsbrukare som väntar med att avverka sin skog, återvätning av dikade våtmarker, samt för vall och mellangrödor på jordbruksmark. Det skulle öka upptagen men sannolikt inte i tillräcklig omfattning. Med styrmedel som fördubblar kolsänkan från dagens 31 miljoner ton till 60 miljoner ton, den nivå som kolsänkan låg på i medel 2000–2015, skulle Sverige ha goda möjligheter att klara EU:s lagkrav.

Förslag: Inför stöd och avgifter som ger tillräckliga incitament till markägare att öka kolinlagringen i skogs- och jordbruksmark för att fördubbla Sveriges kolsänka till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi menar att ett mål enligt förslaget skulle ge högre fossila utsläpp. KD ser hellre att t.ex. skogen används för att ersätta fossila drivmedel. Att bygga med trä binder kol i byggnaden och minskar användningen av cement, dubbel klimatnytta alltså. Ett sätt att öka pågående kolinlagring är att gödsla skogen mer.

12. Effektivisera energianvändningen till 2030

EU:s energieffektiviseringsdirektiv slår fast att energianvändningen i EU ska minska till 2030³ samt hur mycket varje medlemsstat ska bidra till målet. För Sveriges del innebär direktivet att vår energianvändning måste minska från 353 TWh 2023 till cirka 300 TWh 2030, vilket är en minskning på ca 15 procent⁴. Energieffektivisering är en viktig del av klimatomställningen som också medför positiva effekter utanför klimatområdet. Minskad energianvändning kan också kopplas till mindre resursanvändning och miljövavtryck, bättre folkhälsa och tryggare energiförsörjning. En viktig del i att minska energianvändningen är att fasa ut fossila bränslen. Elektrifieringen i sig innebär också en betydande effektivisering. Att byta ut fossila bränslen mot el skulle minska energianvändningen med minst 50 procent i transportsektorn.

Förslag: Säkerställ att Sveriges energianvändning minskar med minst 15 procent till 2030.⁵

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Den smartaste kilowattimmen är den vi aldrig behöver använda. Sverige har redan kommit långt på vägen men det är viktigt att vi fortsätter energieffektiviseringen av bland annat transportsektorn och industrin.

13. Inga statliga stöd till ny kärnkraft

---

³ [Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex](#)

⁴ [Detailed calculations for the Member States' indicative national contributions to the Union's energy efficiency targets, in accordance with Article 4 of the Directive \(EU\) 2023/1791 on energy efficiency \(EED recast\).](#)

⁵ Om man översätter EU målet om minskad energianvändning till procent innebär det för Sveriges del att energianvändningen ska minska med minst 15 procent till 2030 (jmf energianvändningen 2023).

Kärnkraft medför stora risker och miljöeffekter, som behovet av att bryta uran, exploatering av obruten kust och känsliga miljöer för att bygga reaktorer och att lagra farligt avfall. För att förse svenska kärnkraftverk med uran, har förbudet mot uranutvinning i Sverige rivits upp. Nu planeras också för miljöskadliga urangruvor i Sverige. Förnybar el, effektivisering och flexibilitet ger en snabbare och billigare omställning med mindre miljöpåverkan än ny kärnkraft. Kärnkraft tar mycket lång tid att bygga, vilket är ett problem då transporter och industri behöver elektrifieras snabbt. De ensidiga satsningarna på kärnkraft har redan starkt bidragit till att utbyggnaden av förnybar energi nästan helt avstannat i Sverige, något som Naturskyddsföreningens beräkningar har visat riskerar att resultera i mycket högre växthusgasutsläpp i Sverige. Därför bör statliga stöd omdirigeras mot de lösningar som ger snabba utsläppsminskningar och inte hotar viktiga naturvärden.

Förslag: Inga statliga stöd till ny kärnkraft.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Förnybar kraft är inte tillräckligt leveranssäker. Planerbar kraft krävs för att säkerställa effektbalansen. De avvecklade reaktorerna har orsakat effektbrist. Staten bör ge investeringskrediter för ny kärnkraft som kan lösa problematiken. Kreditgarantierna ska betalas tillbaka – till skillnad från subventioner som getts till förnybar produktion.

14. Inför en differentierad vägskatt

Vägtrafiken står inför en stor miljöomställning. Att ändra hur vägtrafiken beskattas genom att införa en differentierad vägskatt har flera fördelar. Skatten bör vara högre i städer och lägre på landsbygden och kan driva på miljöomställningen av godstrafik, skapa rättvisa mellan svenska och utländska åkerier samt säkerställa att miljö- och samhällskostnader för bland annat väginfrastruktur betalas även när fossila drivmedel fasats ut.

Förslag: Inför en vägskatt för lastbilar och personbilar som är differentierad utifrån fordonets miljöpåverkan och var det körs.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi har ett förslag om att göra om vägbeskattningen som utvecklas i denna motion: Utgiftsområde 22 Kommunikationer 2021/22:3879, se sid 14-16

15. Säkra nattågen

Transporter på järnväg har låg miljöpåverkan jämfört med andra transportslag. Nattåg har fördelen att de förvandlar sovtid till restid och ökar avstånden som bekvämt kan täckas med tåg, vilket ökar tågets attraktivitet i relation till mer klimatskadliga transportslag. Nattåg är viktiga för friluftsliv och turism i många områden och lämpar sig väl för tjänsteresande. Nattågstrafik kan ibland bedrivas kommersiellt men behöver ofta statligt stöd för att kunna köras kontinuerligt. Det statliga stödet är idag oförutsägbart. En lösning är att inrätta ett långsiktigt statligt anslag för nattåg.

Förslag: Inför ett långsiktigt statligt anslag för nattågstrafik.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Detta är en viktig fråga för att säkra ett Sverige som håller ihop.

16. Pensionspengar ska inte investeras i fossilbolag

Forskningen är tydlig: för att begränsa uppvärmningen till 1,5 °C i enlighet med Parisavtalet kan inga nya kolgruvor eller olje- och gasfält öppnas. Dessutom visar FN:s klimatpanel och Internationella energirådets analyser att befintliga fossila projekt är tillräckliga för att möta energibehoven under omställningen.⁶ Trots detta investerar statliga AP-fonderna svenskarnas offentliga pensioner i över 100 fossila bolag, till ett värde av 63 miljarder svenska kronor.⁷ Merparten av dessa bolag expanderar sin utvinning – de har inga planer på att ställa om sin verksamhet. AP-fonderna bör förbjudas att investera i fossila bolag som saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet. Planerna måste innehålla ett stopp för ny utvinning. Detta krävs både för att bromsa klimatförändringarna och för att Sverige ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet.

Förslag: Förbjud AP-fonderna att investera i fossila bolag som expanderar sin utvinning och saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det går att problematisera om det kompatibelt med de grundläggande fria rörligheterna inom EU. Det är inte olagligt idag att använda fossila källor och det skulle kanske strida mot EU:s grunder att göra det olagligt att finansiera dessa. Å andra sidan vill vi göra det olagligt på sikt att använda fossilt kol inom EU enligt vårt egna miljöprogram.

17. Låt offentlig upphandling bidra till miljömålen

---

⁶ [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science](#) och IEA [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science, AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023](#) samt [Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach – Analysis - IEA](#)

⁷ Siffrorna är från 2024. Data och metod finns här: <https://investinginclimatechaos.org/>

Sveriges offentliga upphandlingar omsätter ca 900 miljarder kronor årligen. Omfattningen av de medel som offentlig upphandling omsätter innebär en stor potential att leda vägen i omställningen och bidra till att vi når klimat- och miljömålen. Miljökrav i offentlig upphandling kan till exempel minska utsläpp, användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen. Det innebär också en ökad konkurrenskraft för de företag som ligger långt fram i sitt miljöarbete. Genom att skapa efterfrågan på miljövänligare tjänster och produkter kan den offentliga sektorn även skapa förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet och bidra till en mer hållbar samhällsekonomi.

Förslag: Det ska vara obligatoriskt att ställa miljökrav i all offentlig upphandling.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill dock passa på att problematisera frågan något. Miljökraven måste ligga på en rimlig nivå och vi vill också passa på att lyfta värdet av närproducerade varor i så stor utsträckning som möjligt.

18. Inför nationella mål för en cirkulär ekonomi

I en cirkulär ekonomi används saker och material så länge som möjligt. När de går sönder lagas de, görs om till något annat eller återvinns. Omställningen till en mer cirkulär ekonomi går för långsamt, idag är endast 3,4 procent av Sveriges ekonomi cirkulär⁸, det behövs därför en tydligare styrning. Sverige saknar idag bindande mål för den cirkulära ekonomin, trots att resurseffektivitet är avgörande för att nå klimat- och miljömålen. Delegationen för cirkulär ekonomi har rekommenderat att nya mål ska införas som en del av Sveriges miljömålssystem. Länder som Finland och Nederländerna har redan antagit nationellt bindande mål för den cirkulära ekonomin. Sverige behöver följa efter. Utöver målen behövs även en uppdaterad nationell strategi, en handlingsplan och en resurssatt plan för uppföljning. Det skulle skicka tydliga signaler till näringslivet, främja hållbara innovationer och bidra till att stärka svensk konkurrenskraft globalt.⁹

Förslag: Inför nationella mål för cirkulär ekonomi

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Återbruk av olika slag måste underlättas. Men vissa varor borde aldrig nå marknaden och åtgärder särskilt mot ultra fast fashion måste vidtas på EU-nivå. Det är dags att stoppa importen av farliga varor och stärka konkurrensen, hållbarheten och skydda svenska konsumenter.

19. Hög mineralersättningen vid gruvbrytning

---

⁸ Circularity Gap Report 2025

⁹ Sveriges värdegap, det ekonomiska värde som går förlorat när resurser, produkter och system inte utnyttjas fullt ut, uppskattas till 19 procent 2025. Motsvarande ca 600 miljarder kronor per år av det potentiella ekonomiska värdet går alltså förlorat på grund av den svenska linjära ekonomin enligt Circularity Gap Report The Value Gap: Sweden, 2025

Gruvdrift orsakar allvarliga miljöskador och hotar natur och människors livsmiljöer. Samtidigt är Sveriges mineralersättning, en slags skatt som gruvbolagen betalar, bland de lägsta i världen – endast två promille av mineralens värde. För att minska beroendet av nybrytning och stärka cirkulära materialflöden föreslås en höjd mineralersättning enligt principen "förorenaren betalar". Det skulle öka konkurrenskraften för återvunnet material, stärka förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller och bidra till att minska behovet av nya gruvor. Intäkterna bör gå till att kompensera för miljöskador som gruvverksamheten ger upphov till, samt till att öka nyttan av naturresursutvinningen för de lokalsamhällen och kommuner där verksamhet bedrivs.

Förslag: Inför höjd mineralersättning för att styra bort från nybrytning, stärka cirkulära flöden och kompensera lokalsamhällen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi är öppna för att se över mineralersättningen i syfte att kompensera lokalsamhällen. Det pågår just nu arbete med en mineralstrategi för Sverige där denna fråga kommer hanteras. Vi är för att öppna fler gruvor, stärka de cirkulära flödena och samtidigt kompensera lokalsamhällena i större utsträckning än idag.

20. Förbjud alla PFAS

PFAS är en mycket stor grupp långlivade kemikalier med skadliga effekter på hälsa och miljö. PFAS finns idag i en stor mängd produkter och material och sprids därifrån till mark, vatten och livsmedel. Redan idag kostar sanering och rening av PFAS från dricksvatten och förorenad mark mycket pengar. Det viktigaste är att stoppa fortsatt spridning för att inte ytterligare försvåra situationen. Sverige har tillsammans med fyra andra länder lagt fram ett så kallat begränsningsförslag för alla PFAS-ämnen i EU. Enligt förslaget ska det, med vissa undantag, bli förbjudet i EU att tillverka, hantera och importera PFAS eller varor som innehåller PFAS.¹⁰ Men det finns en överhängande risk att förslaget röstas ner. För att minska förekomsten av PFAS i mat och vatten är det viktigt att ett PFAS-förbud införs brett inom alla användningsområden.

Förslag: Sverige ska driva på för att en bred generell PFAS-begränsning antas på EU-nivå och att det införs skyndsamt nationellt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Tills det är möjligt behöver det liksom idag finnas möjlighet till dispens.

21. Försämra inte möjligheten att delta i beslut om miljön

Sedan FN:s miljökonferens i Rio 1992 har det varit självklart att öka allmänhetens möjligheter att delta i beslutsprocesser på miljöområdet. När ett projekt planeras är det inte sällan miljöorganisationer och grannar som har bäst kunskap om förutsättningarna och miljövärden på den tilltänkta platsen. Myndigheter och domstolar har flera gånger lyft betydelsen av att andra än exploatören är aktiva i processerna - då blir besluten bättre. Denna mandatperiod har Sveriges öppna system utmanats både i

---

¹⁰ Läkemedel och bekämpningsmedel omfattas inte av detta.

Bryssel och i riksdagen. Det pågår en utredning om att avgiftsbelägga överklaganden och på senare tid har flera debattörer argumenterat för att försvaga tillämpningen av Århuskonventionen.

Förslag: Försämra inte grannars, allmänhetens och organisationers möjligheter att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill påminna om vikten av att det ska vara den direkt berörda allmänheten som har talerätt, precis i enlighet med Århuskonventionen.

22. Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd

Ett generöst och effektivt internationellt bistånd är viktigt för en stabil och rättvis värld. Klimatkrisen, förlust av biologisk mångfald och ökade föroreningar slår hårdast mot människor i fattigare länder. Dessa länder har bidragit minst till problemen och saknar samtidigt resurser för att hantera krisernas effekter. Rika länder har ett ansvar, enligt bland annat Parisavtalet, att stödja låg- och medelinkomstländer med resurser för omställning och klimatanpassning. Svenskt bistånd spelar en central roll för att stödja omställning till förnybar energi, skydda ekosystem och stärka demokratiska krafter som värnar miljö och mänskliga rättigheter. Sverige har under lång tid haft ett mål om att biståndet ska uppgå till en procent av BNI. Det målet övergavs i början av mandatperioden. Neddragningar riskerar att underminera viktiga klimat- och miljöinsatser, försvaga demokratiska strukturer och bidra till ökad global instabilitet. Därför bör Sverige återställa enprocentsmålet för biståndet och prioritera klimat- och miljöinsatser.

Förslag: Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ja, detta vill vi. Vi ser värdet av både kvalitet och kvantitet.

Liberalernas svar på Naturskyddsföreningens partienkät 2026

Del 1. Partiets prioriterade miljöpolitiska förslag under nästa mandatperiod

Vilka miljöpolitiska förslag avser partiet prioritera att driva i under nästa mandatperiod?

Vilka konkreta förslag vill ni driva för att minska klimatutsläppen, förslust av biologisk mångfald och för att ställa om till ett miljömässigt hållbart samhälle? **Fritextsvar, max 350 tecken per förslag inklusive blanksteg. Skriv gärna förslagen enligt exemplet nedan:**

"Hållbara transporter i hela landet. Parti X vill bygga ut laddinfrastrukturen för bilar och lastbilar i hela landet och införa en skrotningspremie för gamla bilar med stora utsläpp, och ett grönt bränslestöd för att öka tillgången på hållbara biobränslen. Partiet vill även se skärpta utsläppskrav för bilar i EU med målet att alla nya bilar som säljs från 2030 ska vara utsläppsfria"

Förslag 1.

Svar: Pris på utsläpp är liberalt, effektivt och rättvist. EU:s utsläppshandel ska fortsatt utgöra motorn i klimatpolitiken, eftersom systemen leder till att utsläppen minskar på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och ger företagen incitament att investera i fossilfria alternativ. Nationell utsläppshandel bör också införas.

Förslag 2.

Svar: För att påskynda transportsektorns omställning behöver stöd till elfordon samt laddinfrastruktur fortsätta stärkas. Tungt fordon bör få sänkt skatt på laddel och omfattas av en CO₂-differentierad vägavgift. Fossilfria drivmedel behöver också under en period stimuleras, med exempelvis krav i offentlig upphandling och skatteavdrag för hushåll.

Förslag 3

Svar: Politiken ska riva hinder och skapa rätt förutsättningar för näringslivets omställning. Tillståndprocesser behöver bli snabbare och mer förutsägbara utan att miljöskyddet sänks, med exempelvis tydliga tidsramar. Även teknikneutrala statliga stöd behövs för klimatinvesteringar med höga initiala kostnader och risker, exempelvis bio-CCS.

Förslag 4

Svar: Tillgång till billig, fossilfri el är centralt. För investeringar med hög samhällsnytta men stora risker finns behov av statliga garantier. En ny tillståndprocess samt ny riskdelningsmodell bör införas för havsbaserad vindkraft, som kombineras med lagring och flexibilitet. Staten ska också peka ut områden som är lämpliga för havsvind.

Förslag 5

Svar: Klimat- och näringsutsläpp från jordbruket måste ned. Jordbruksstödet bör i större utsträckning finansiera övergödningsåtgärder. Forskningsstöd bör riktas till exempelvis metanreducerande åtgärder för idisslare och klimattåliga grödor. Fossila subventioner såsom skattesänkning för jordbruksdiesel bör fasas ut. GMO-begränsningar bör tas bort.

Förslag 6

Svar: Kolsänkor och biologisk mångfald behöver stärkas. Ett naturpolitiskt ramverk bör införas för att styra mot minskad artförlust. Skogar med höga naturvärden bör skyddas och anslagen för skötsel av skyddade områden öka. Markägare bör få ekonomisk ersättning när de bidrar till ökad biologisk mångfald och kolupptag, exempelvis med kolinlagringsavtal

Förslag 7

Svar: Havet ska leva. Trålgränsen för stora fartyg ska flyttas ut till territorialgränsen i hela Östersjön och undantagen kraftigt minska eller avskaffas. Fisket ska bedrivas med god säkerhetsmarginal så att bestånden återhämtar sig. Fångad fisk ska gå till mat åt människor, inte bli till fiskmjöl. Bottenträning ska begränsas ytterligare.

Förslag 8

Svar: Vi behöver mer natur i våra städer. Tydliga krav på gröna ytor ska ställas vid nyexploatering och kommuner ska få stöd för att stärka den biologiska mångfalden. Även landskapen ska bli öppnare och grönare genom stöd till restaurering och skötsel av ängar och betesmarker. Alla svenska mjölkkor har rätt att vara ute och beta grönt gräs.

Förslag 9

Svar: EU bör införa ett gemensamt förbud mot PFAS, och tills dess bör Sverige förbjuda PFAS i konsumentprodukter. Staten bör stödja uppgradering av reningsverk så att dricksvattnet skyddas. Myndigheter behöver mer resurser för att stoppa produkter med farliga ämnen från att nå den svenska marknaden. Förorenade områden ska skyndsamt saneras

Förslag 10

Svar: Klimatanpassningen behöver stärkas. Kommuner ska integrera klimatrisker i översiktsplaneringen och kunna ändra gamla detaljplaner i riskområden. Anpassningsåtgärder ska kunna ställas som villkor i bygglov. Vattentjänstlagen bör tydliggöra kraven på dagvattensystemens kapacitet. Staten bör ta större ansvar för kustskydd och VA-infrastruktur.

Del 2. 22 miljö- och klimatpolitiska forslag inför nästa mandatperiod

Förslagen ska besvaras enligt de fasta svarsalternativen (ja, nej eller vet ej) utifrån hur partiet ställer sig till att fatta beslut i specifika miljö- och klimatfrågor under nästa mandatperiod. Markera ett svarsalternativ. (Kryssrutorna fungerar bra i Word som skrivbords-app men sämre i webbläsare.) Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. **Max 350 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.**

1. Skydda 30 procent av hav och land till 2030

Skyddade områden är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden. Att skydda områden kan också utgöra en klimatåtgärd genom att stärka ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarna och skapa naturliga kolsänkor. Genom att underteckna FN:s globala ramverk för biologisk mångfald har Sverige åtagit sig att skydda 30 procent av våra hav-, land- och sötvattensområden till 2030. Alla skyddade områden måste ha tydligt utpekade bevarandemål, en reglering av skadliga verksamheter och en effektiv förvaltning som syftar till att gynna områdets biologiska värden. Därtill krävs långsiktig, tillräcklig och ändamålsenlig finansiering. Idag har 15 procent av land och hav ett formellt skydd i Sverige. Skyddet brister dock i geografisk och ekologisk representativitet.

Förslag: Säkerställ att 30 procent av Sveriges land- och vattenområden skyddas till 2030, skyddet måste vara långsiktigt och geografiskt representativt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Liberalerna arbetar målmedvetet med att bidra till målen i Kunming-Montreal-ramverket, som regeringen hade en central roll i att förhandla fram 2022. I regeringens Havsmiljöproposition var det exempelvis avgörande för Liberalerna att ha med målet om att minst 30 procent av de marina områdena ska vara skyddade till 2030.

2. Strikt skydd av alla ur- och naturskogar senast år 2030

Ur- och naturskogar utgör några av de mest värdefulla ekosystemen för biologisk mångfald i Sverige och Europa. De flesta har redan gått förlorade och de kvarvarande skogarna är ovärderliga som livsmiljöer för hotade arter och som kolsänkor. Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska därför samtliga ur- och naturskogar vara strikt skyddade till år 2030. En stor del finns i Sverige, men här är vi långt ifrån att nå målet. Många av Sveriges ur- och naturskogar är idag oskyddade och det saknas en heltäckande kartläggning av var de finns. Eftersom lagstiftningen inte förhindrar avverkning av ur- och naturskogar är risken stor att dessa ovärderliga livsmiljöer fortsätter att gå förlorade. Om EU:s mål om strikt skydd av ur- och naturskogar ska kunna nås krävs omedelbara insatser i form av kartläggning och skydd.

Förslag: Kartlägg alla ur- och naturskogar och säkerställ att de ges ett strikt skydd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: En kartläggning är viktig för att tydliggöra vilka områden som bör skyddas och var det finns möjlighet att förenkla för skogsbruket. För Liberalerna är det en självklarhet att skydda den del av skogen som har de riktigt höga naturvärdena och värdefulla ekosystemen.

3. Använd statens skogar för att uppnå miljömålen

Statligt ägda Sveaskog är Sveriges största skogsägare. På pappret har bolaget höga hållbarhetsambitioner men Sveaskog har under lång tid fått kritik för bland annat avverkningar av skyddsvärda skogar. Statens skogar skulle i stället kunna spela en avgörande roll i omställningen till ett hållbart skogsbruk och arbetet med att nå upp till Sveriges miljömål. Dels genom att skydda de skyddsvärda skogarna på Sveaskogs mark. Dels genom att använda skogar med låga naturvärden som ersättningsmark till privata markägare, i utbyte mot skogar med höga naturvärden eller skogar som lämpar sig väl för restaurering. De statliga skogar som inte skyddas, restaureras eller används som ersättningsmark bör brukas med naturnära metoder.

Förslag: Skydda, restaurera och bruka statens skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå Sveriges miljömål.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Stora framsteg har gjorts under mandatperioden. Regeringens nya modell där markägare byter skyddsvärd mark mot produktiv skogsmark från Sveaskog har lett till att över 900 hektar av Sveriges mest värdefulla skogar kan skyddas. Liberalerna vill också se att statlig skog säljs till små skogsägare som bor nära sin skog.

4. Mer pengar till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

Skador på tamdjur orsakade av stora rovdjur i Sverige är få sett till det totala antalet tamdjur, men de drabbade behöver ett effektivt skydd och full kompensation. Under senare år har politiken i hög grad fokuserat på att minska antalet vargar, trots att det saknas vetenskapligt stöd för att detta minskar angrepp på tamdjur. En sådan inriktning är riskfylld eftersom vargstammen är genetiskt sårbar och klassad som starkt hotad, och kan dessutom bryta mot EU:s art- och habitatdirektiv. Den långsiktigt hållbara vägen framåt är ökad acceptans och samexistens mellan människor och stora rovdjur. För detta krävs stärkta satsningar på förebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel och skötsel av dessa. Idag täcker stöden inte tamdjursägares faktiska kostnader, vilket minskar incitamenten att investera i effektiva förebyggande lösningar.¹

Förslag: Avsätt mer pengar och höj stödnivån till förebyggande åtgärder som skyddar tamdjur mot rovdjursangrepp.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Sverige ska ha livskraftiga stammar av de fem stora rovdjuren och förvaltningen måste anpassas utifrån viltstammarnas utveckling. Förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp kan både skydda tamdjur och värna rovdjursstammar. Med ökat stöd får djurägare incitament att investera i effektiva skydd som minskar konflikter mellan människor och rovdjur.

5. Inför ett naturpolitiskt ramverk

Förlusten av arter och livsmiljöer är ett växande hot mot mänskligheten, precis som klimatförändringarna. Trots det ges inte biologisk mångfald den politiska prioritet som krävs och de

---

¹ Inom renkötselområdet finns särskilda förutsättningar och behov kopplade till ersättningssystemet för rovdjur, dessa behöver ses över separat.

insatser som görs är inte tillräckliga. För att möta naturkrisen och leva upp till Sveriges åtaganden krävs, liksom för klimatet, en samhällsomställning där alla måste bidra – från enskilda personer till företag, politiker, myndigheter och organisationer. När det gäller klimatkrisen har vi sedan flera år ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. För att vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen och ge biologisk mångfald den plats och prioritet den behöver och förtjänar på den politiska agendan behövs en samlad och kraftfull politik för naturen – ett naturpolitiskt ramverk. Ramverket bör bestå av ett långsiktigt naturpolitiskt mål, en naturlag som styr regeringens naturpolitiska arbete och ett naturpolitiskt råd som ger stöd till och utvärderar regeringens insatser.

Förslag: Inför ett naturpolitiskt ramverk, likt det för klimatet, som styr, vägleder och utvärderar regeringens politik för natur och biologisk mångfald.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det klimatpolitiska ramverket har tjänat Sverige väl och Liberalerna vill se ett liknande ramverk för natur och biologisk mångfald. Det är viktigt att samla arbetet och involvera alla berörda aktörer, inte minst jord- och skogsbruket och näringslivet, så att insatser tydligt styr mot minskad förlust av arter och livsmiljöer.

6. Besluta om en ambitiös nationell plan för restaurering av natur

Efter decennier av överutnyttjande av naturen räcker det inte bara att skydda natur – vi måste även återställa skadade och förstörda områden. Framgångsrika projekt i Sverige och Europa visar att naturen har en god förmåga att återhämta sig när vi ger den rätt förutsättningar. EU har antagit en ny naturrestaureringslag som syftar till att åstadkomma en långsiktig och varaktig återhämtning av skadad natur i hela EU. Alla medlemsländer ska ta fram och besluta om nationella restaureringsplaner senast hösten 2027. För att leva upp till syftet med naturrestaureringslagen är det viktigt att Sverige antar en ambitiös svensk nationell restaureringsplan baserad på bästa tillgängliga kunskap om vad som krävs för att utpekade arter och naturtyper ska klara sig långsiktigt.

Förslag: Besluta om en ambitiös plan för att restaurera Sveriges natur och påbörja restaureringen skyndsamt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: I första hand ska höga naturvärden skyddas. Men vi behöver också restaurera värden som har gått förlorade. Det finns goda exempel på att naturvärden och ekosystemtjänster kan återskapas i samklang med ett ansvarsfullt brukande av skog och mark. Naturrestaurering är ett viktigt verktyg för att nå våra miljömål.

7. Stärk beredskapen genom mer ekologiskt jordbruk

Ekologisk produktion har under lång tid framgångsrikt kombinerat matproduktion och minskad miljöpåverkan. Men ekologisk produktion bidrar också till att stärka Sveriges beredskap i händelse av kris eller krig. I ekologisk produktion används ytterst få bekämpningsmedel och ingen konstgödsel vilket ökar Sveriges självförsörjningsförmåga eftersom det minskar importbehovet. Ekologisk odling kan också vara mer motståndskraftig mot klimatförändringar och därmed bidra till att trygga matproduktionen. Den ekologiska produktionen spelar också en viktig roll som innovationsmiljö för hållbart svenskt lantbruk. Trots dessa fördelar har den ekologiska arealen i Sverige minskat de senaste åren. I dag omfattar ekologiskt jordbruk 16,6 procent av jordbruksarealen och ekologiska livsmedel utgör cirka 37 procent av konsumtionen i offentlig sektor. Riksdagsbundna mål skulle tydliggöra de politiska ambitionerna och ge branschen långsiktig trygghet.

Förslag: Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: De mindre skördarna från ekologiskt jordbruk ökar behovet av jordbruksmark globalt, vilket sätter ekosystemen under hårdare press när mer mark behöver tas i anspråk. Jordbruket behöver snarare bli mer yteffektivt då mer mark behöver avsättas för att gynna den biologiska mångfalden, restaurera förstörda livsmiljöer och motverka övergödning.

8. Behåll strandskyddet

Strandskyddet infördes i Sverige på 1950-talet och är centralt för att värna allmänhetens tillgång till stränder och för att skydda strändernas känsliga växt- och djurliv. Sedan 1975 gäller strandskyddet generellt, utom vid små sjöar och vattendrag, där regeringen tog bort det generella strandskyddet 2025. En utredning har tillsatts som har i uppdrag att, under 2026, presentera förslag som gör det mycket lättare att få tillstånd att bygga strandnära samt föreslå en modell där kommunerna själva får peka ut var strandskydd ska gälla. Om strandskyddet försvagas kan det få omfattande följder för allmänhetens tillgången till stränder, för den biologiska mångfalden och för Sveriges klimatberedskap.

Förslag: Behåll det generella strandskyddet och stärk skyddet i högt exploaterade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi ska ha ett generellt strandskydd, men för Liberalerna är det viktigt att det reformeras så att det upplevs som legitimt och inte begränsar människors frihet på ett oproportionerligt sätt. Inom högt exploaterade områden behövs ett starkt skydd.

9. Förbjud storskaligt fiske för foder i Östersjön

Situationen i Östersjön är allvarlig och många fiskbestånd är idag i obalans och har minskat kraftigt. Storskaligt foderfiske utarmar Östersjöns fiskbestånd och hotar ekosystemets balans. Industrifisket sker med stora trålare som fångar enorma mängder strömming och skarpsill. Det påverkar även indirekt rovfiskar som torsk, samt sjöfåglar och marina däggdjur, som är beroende av dessa arter för sin överlevnad. Dessutom drabbas det småskaliga kustfisket av konkurrensen från industriellt fiske. Ett förbud på EU-nivå skulle bidra till mer hållbara förutsättningar för både miljön och fiskerinäringen.

Förslag: Förbud storskaligt foderfiske i Östersjön.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Liberalerna vill se att fisket begränsas så att bestånden snabbt återhämtar sig. Det fiske som bedrivs ska riktas om mot humankonsumtion. Fisk som fångas in men inte kan användas för humankonsumtion bör användas och inte gå till spillo – det är först då som foderproduktion är rimligt.

10. Lev upp till Sveriges klimat- och energimål till 2030

Sverige bedöms missa alla våra bindande klimat- och energimål i EU till 2030. Nu krävs kraftiga utsläppsminskningar i närtid. Nästa mandatperiod är därför avgörande för om vi ska lyckas minska utsläppen i den takt som krävs. En majoritet av svenska folket vill se snabbare åtgärder från politik och företag.² Regeringen måste därför snabbt efter valet lägga fram en klimathandlingsplan med kraftfulla och tillräckliga åtgärder för att Sverige ska nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030. Planen måste säkra tillräckliga utsläppsminskningar i alla sektorer, särskilt inom transporter, industri och markanvändning. Utsläppsminskningen bör ske på hemmaplan och inte genom internationell utsläppshandel som har osäker klimatnytta.

Förslag: Lägga fram en klimathandlingsplan som minskar Sveriges utsläpp i den takt som krävs för att nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Utsläppen behöver minska i den takt som krävs för att vi ska nå våra klimatmål. Människor och företag behöver ges incitament och förutsättningar att göra klimatsmarta val. Omställningen måste ske på ett samhällsekonomiskt effektivt och socialt acceptabelt sätt.

11. Öka kolinlagringen i skog och mark

Kolsänkor är system som binder och lagrar koldioxid. För att nå klimatmålen krävs utöver minskade utsläpp också att kolsänkor och kolförråd skyddas och utökas, utan att samtidigt orsaka negativa konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald. Det finns bindande lagkrav från EU på medlemsländerna att öka nettoupptagen i skog och mark, den så kallade LULUCF-sektorn. För svensk del innebär det att öka kolsänkan till knappt 49 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030. Men Sverige saknar i dagsläget en sammanhållen och tillräcklig ambitiös politik för att öka kolsänkorna. Miljömålsberedningen har föreslagit ersättningar till skogsbrukare som väntar med att avverka sin skog,

---

² [Naturvårdsverkets undersökning "Allmänheten om klimatet 2024"](#) och [Klimatkommunernas sammanställning av undersökningar om folkligt stöd för klimatpolitik](#)

återvätning av dikade våtmarker, samt för vall och mellangrödor på jordbruksmark. Det skulle öka upptagen men sannolikt inte i tillräcklig omfattning. Med styrmedel som fördubblar kolsänkan från dagens 31 miljoner ton till 60 miljoner ton, den nivå som kolsänkan låg på i medel 2000–2015, skulle Sverige ha goda möjligheter att klara EU:s lagkrav.

Förslag: Inför stöd och avgifter som ger tillräckliga incitament till markägare att öka kolinlagringen i skogs- och jordbruksmark för att fördubbla Sveriges kolsänka till 2030.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Ansvarsfulla markägare behöver ges bättre incitament och ersättning när de bidrar till biologisk mångfald och ökat koldioxidupptag. Liberalerna vill därför införa fungerande ekonomiska styrmedel för naturbaserade kolsänkor, exempelvis genom kolinlagringsavtal och kolkrediter.

12. Effektivisera energianvändningen till 2030

EU:s energieffektiviseringsdirektiv slår fast att energianvändningen i EU ska minska till 2030³ samt hur mycket varje medlemsstat ska bidra till målet. För Sveriges del innebär direktivet att vår energianvändning måste minska från 353 TWh 2023 till cirka 300 TWh 2030, vilket är en minskning på ca 15 procent⁴. Energieffektivisering är en viktig del av klimatomställningen som också medför positiva effekter utanför klimatområdet. Minskad energianvändning kan också kopplas till mindre resursanvändning och miljöavtryck, bättre folkhälsa och tryggare energiförsörjning. En viktig del i att minska energianvändningen är att fasa ut fossila bränslen. Elektrifieringen i sig innebär också en betydande effektivisering. Att byta ut fossila bränslen mot el skulle minska energianvändningen med minst 50 procent i transportsektorn.

Förslag: Säkerställ att Sveriges energianvändning minskar med minst 15 procent till 2030.⁵

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Sverige blir alltmer energieffektivt i takt med elektrifieringen som Liberalerna driver på. EU:s energieffektiviseringsmål passar dock mindre bra för Sverige som redan har ett i princip fossilfritt elsystem. Ökad energianvändning är rimlig när energiintensiv industri kan etableras här med fossilfri el - och därmed kan minska utsläpp i andra länder.

13. Inga statliga stöd till ny kärnkraft

Kärnkraft medför stora risker och miljöeffekter, som behovet av att bryta uran, exploatering av obruten kust och känsliga miljöer för att bygga reaktorer och att lagra farligt avfall. För att förse svenska kärnkraftverk med uran, har förbudet mot uranutvinning i Sverige rivits upp. Nu planeras också för miljöskadliga urangruber i Sverige. Förnybar el, effektivisering och flexibilitet ger en snabbare och billigare omställning med mindre miljöpåverkan än ny kärnkraft. Kärnkraft tar mycket lång tid att bygga, vilket är ett problem då transporter och industri behöver elektrifieras snabbt. De ensidiga satsningarna på kärnkraft har redan starkt bidragit till att utbyggnaden av förnybar energi nästan helt avstannat i Sverige, något som Naturskyddsföreningens beräkningar har visat riskerar att resultera i mycket högre växthusgasutsläpp i Sverige. Därför bör statliga stöd omdirigeras mot de lösningar som ger snabba utsläppsminskningar och inte hotar viktiga naturvärden.

Förslag: Inga statliga stöd till ny kärnkraft.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Klimatomställningen kräver ett robust elsystem som kan leverera fossilfri el dygnet runt, året om. Kärnkraften är det enda planerbara energislaget vi kan bygga ut i tillräcklig skala. Eftersom marknaden har svårt att bära samhällsekonomiskt effektiva investeringar med mycket lång tidshorisont, som kärnreaktorer, behövs statliga garantier.

³ [Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex](#)

⁴ [Detailed calculations for the Member States' indicative national contributions to the Union's energy efficiency targets, in accordance with Article 4 of the Directive \(EU\) 2023/1791 on energy efficiency \(EED recast\).](#)

⁵ Om man översätter EU målet om minskad energianvändning till procent innebär det för Sveriges del att energianvändningen ska minska med minst 15 procent till 2030 (jmf energianvändningen 2023).

14. Inför en differentierad vägskatt

Vägtrafiken står inför en stor miljöomställning. Att ändra hur vägtrafiken beskattas genom att införa en differentierad vägskatt har flera fördelar. Skatten bör vara högre i städer och lägre på landsbygden och kan driva på miljöomställningen av godstrafik, skapa rättvisa mellan svenska och utländska åkerier samt säkerställa att miljö- och samhällskostnader för bland annat väginfrastruktur betalas även när fossila drivmedel fasats ut.

Förslag: Inför en vägskatt för lastbilar och personbilar som är differentierad utifrån fordonets miljöpåverkan och var det körs.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Transportsektorn behöver ställa om i snabbare takt. Liberalerna vill därför se en distansbaserad vägavgift på lastbilar som differentieras utifrån utsläppen. På så sätt ökar vi lönsamheten och efterfrågan på eldrivna lastbilar. Vi vill även inkludera personbilar på sikt, men en sådan modell ska ta hänsyn till människor på landsbygden med långa avstånd och få alternativ.

15. Säkra nattågen

Transporter på järnväg har låg miljöpåverkan jämfört med andra transportslag. Nattåg har fördelen att de förvandlar sovtid till restid och ökar avstånden som bekvämt kan täckas med tåg, vilket ökar tågets attraktivitet i relation till mer klimatskadliga transportslag. Nattåg är viktiga för friluftsliv och turism i många områden och lämpar sig väl för tjänsteresande. Nattågstrafik kan ibland bedrivas kommersiellt men behöver ofta statligt stöd för att kunna köras kontinuerligt. Det statliga stödet är idag oförutsägbart. En lösning är att inrätta ett långsiktigt statligt anslag för nattåg.

Förslag: Inför ett långsiktigt statligt anslag för nattågstrafik.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Tågtrafik bör i grunden bära sina egna kostnader och drivas kommersiellt när det är möjligt. Samtidigt ser Liberalerna samhällsnyttan med nattåg, både för klimatet och för den förbättrade tillgängligheten över långa avstånd. Under en period när nattågen inte kan bära sig kan ett tydligt och långsiktigt statligt stöd vara motiverat.

16. Pensionspengar ska inte investeras i fossilbolag

Forskningen är tydlig: för att begränsa uppvärmningen till 1,5 °C i enlighet med Parisavtalet kan inga nya kolgruvor eller olje- och gasfält öppnas. Dessutom visar FN:s klimatpanel och Internationella energirådets analyser att befintliga fossila projekt är tillräckliga för att möta energibehoven under omställningen.⁶ Trots detta investerar statliga AP-fonderna svenskarnas offentliga pensioner i över 100 fossila bolag, till ett värde av 63 miljarder svenska kronor.⁷ Merparten av dessa bolag expanderar sin utvinning – de har inga planer på att ställa om sin verksamhet. AP-fonderna bör förbjudas att investera i fossila bolag som saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet. Planerna måste innehålla ett stopp för ny utvinning. Detta krävs både för att bromsa klimatförändringarna och för att Sverige ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet.

Förslag: Förbjud AP-fonderna att investera i fossila bolag som expanderar sin utvinning och saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: AP-fondernas investeringar ska vara långsiktigt hållbara. Ägande kan användas för att påverka företag att ställa om, men investeringar i bolag som fortsätter expandera fossil utvinning innebär både klimat- och affärsmässiga risker när efterfrågan på det fossila minskar. Fonderna bör därför inte investera i bolag utan trovärdiga omställningsplaner.

17. Låt offentlig upphandling bidra till miljömålen

Sveriges offentliga upphandlingar omsätter ca 900 miljarder kronor årligen. Omfattningen av de medel som offentlig upphandling omsätter innebär en stor potential att leda vägen i omställningen och bidra till att vi når klimat- och miljömålen. Miljökrav i offentlig upphandling kan till exempel minska utsläpp, användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen. Det innebär också en ökad konkurrenskraft för de företag som ligger långt fram i sitt miljöarbete. Genom att skapa efterfrågan på miljövänligare tjänster och produkter kan den offentliga sektorn även skapa förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet och bidra till en mer hållbar samhällsekonomi.

Förslag: Det ska vara obligatoriskt att ställa miljökrav i all offentlig upphandling.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Offentlig upphandling ska användas brett mot att styra mot fossilfria varor och tjänster, inklusive transporter. Det är samtidigt viktigt att spelreglerna utformas så att de träffar privata och offentliga aktörer lika.

---

⁶ [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science](#) och IEA [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science, AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023](#) samt [Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach – Analysis - IEA](#)

⁷ Siffrorna är från 2024. Data och metod finns här: <https://investinginclimatechaos.org/>

18. Inför nationella mål för en cirkulär ekonomi

I en cirkulär ekonomi används saker och material så länge som möjligt. När de går sönder lagas de, görs om till något annat eller återvinns. Omställningen till en mer cirkulär ekonomi går för långsamt, idag är endast 3,4 procent av Sveriges ekonomi cirkulär⁸, det behövs därför en tydligare styrning. Sverige saknar idag bindande mål för den cirkulära ekonomin, trots att resurseffektivitet är avgörande för att nå klimat- och miljömålen. Delegationen för cirkulär ekonomi har rekommenderat att nya mål ska införas som en del av Sveriges miljömålssystem. Länder som Finland och Nederländerna har redan antagit nationellt bindande mål för den cirkulära ekonomin. Sverige behöver följa efter. Utöver målen behövs även en uppdaterad nationell strategi, en handlingsplan och en resurssatt plan för uppföljning. Det skulle skicka tydliga signaler till näringslivet, främja hållbara innovationer och bidra till att stärka svensk konkurrenskraft globalt.⁹

Förslag: Inför nationella mål för cirkulär ekonomi

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Omställningen till en cirkulär ekonomi är central för att förbättra resurseffektiviteten och minska klimatpåverkan. Nationella mål kan ge en tydlig riktning, samtidigt som styrmedel och EU-regler skapar förutsättningar för företag att utveckla nya cirkulära affärsmodeller och driva innovation.

19. Hög mineralersättningen vid gruvbrytning

Gruvdrift orsakar allvarliga miljöskador och hotar natur och människors livsmiljöer. Samtidigt är Sveriges mineralersättning, en slags skatt som gruvbolagen betalar, bland de lägsta i världen – endast två promille av mineralens värde. För att minska beroendet av nybrytning och stärka cirkulära materialflöden föreslås en höjd mineralersättning enligt principen "förorenaren betalar". Det skulle öka konkurrenskraften för återvunnet material, stärka förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller och bidra till att minska behovet av nya gruvor. Intäkterna bör gå till att kompensera för miljöskador som gruvverksamheten ger upphov till, samt till att öka nyttan av naturresursutvinningen för de lokalsamhällen och kommuner där verksamhet bedrivs.

Förslag: Inför höjd mineralersättning för att styra bort från nybrytning, stärka cirkulära flöden och kompensera lokalsamhällen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Lokalsamhället och markägaren bör få ta del av värdet gruvan skapar. Men det bör inte ske i syfte att avskräcka från nya gruvor. De behövs för att genomföra klimatomställningen. Tvärtom blir det lättare att etablera gruvor om närboende upplever att de får del av nyttan.

---

⁸ Circularity Gap Report 2025

⁹ Sveriges värdegap, det ekonomiska värde som går förlorat när resurser, produkter och system inte utnyttjas fullt ut, uppskattas till 19 procent 2025. Motsvarande ca 600 miljarder kronor per år av det potentiella ekonomiska värdet går alltså förlorat på grund av den svenska linjära ekonomin enligt Circularity Gap Report The Value Gap: Sweden, 2025

20. Förbjud alla PFAS

PFAS är en mycket stor grupp långlivade kemikalier med skadliga effekter på hälsa och miljö. PFAS finns idag i en stor mängd produkter och material och sprids därifrån till mark, vatten och livsmedel. Redan idag kostar sanering och rening av PFAS från dricksvatten och förorenad mark mycket pengar. Det viktigaste är att stoppa fortsatt spridning för att inte ytterligare försvåra situationen. Sverige har tillsammans med fyra andra länder lagt fram ett så kallat begränsningsförslag för alla PFAS-ämnen i EU. Enligt förslaget ska det, med vissa undantag, bli förbjudet i EU att tillverka, hantera och importera PFAS eller varor som innehåller PFAS.¹⁰ Men det finns en överhängande risk att förslaget röstas ner. För att minska förekomsten av PFAS i mat och vatten är det viktigt att ett PFAS-förbud införs brett inom alla användningsområden.

Förslag: Sverige ska driva på för att en bred generell PFAS-begränsning antas på EU-nivå och att det införs skyndsamt nationellt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Regeringen arbetar för en kraftfull begränsning av PFAS för att skydda människors hälsa och miljö. Liberalerna driver på för en EU-gemensam begränsning, men eftersom det brådskar vill vi samtidigt öka tempot genom att parallellt införa ett nationellt förbud.

21. Försämra inte möjligheten att delta i beslut om miljön

Sedan FN:s miljökonferens i Rio 1992 har det varit självklart att öka allmänhetens möjligheter att delta i beslutsprocesser på miljöområdet. När ett projekt planeras är det inte sällan miljöorganisationer och grannar som har bäst kunskap om förutsättningarna och miljövärden på den tilltänkta platsen. Myndigheter och domstolar har flera gånger lyft betydelsen av att andra än exploatören är aktiva i processerna - då blir besluten bättre. Denna mandatperiod har Sveriges öppna system utmanats både i Bryssel och i riksdagen. Det pågår en utredning om att avgiftsbelägga överklaganden och på senare tid har flera debattörer argumenterat för att försvaga tillämpningen av Århuskonventionen.

Förslag: Försämra inte grannars, allmänhetens och organisationers möjligheter att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Rätten att delta och överklaga i miljöprocesser är viktiga rättsprinciper som Liberalerna värnar. Allmänhetens deltagande bidrar ofta till bättre beslutsunderlag. Samtidigt måste tillståndsprocesserna bli snabbare och mer förutsägbara. Regelverket bör motverka oseriösa överklaganden och onödiga förseningar av samhällsviktiga projekt.

22. Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd

---

¹⁰ Läkemedel och bekämpningsmedel omfattas inte av detta.

Ett generöst och effektivt internationellt bistånd är viktigt för en stabil och rättvis värld. Klimatkrisen, förlust av biologisk mångfald och ökade föroreningar slår hårdast mot människor i fattigare länder. Dessa länder har bidragit minst till problemen och saknar samtidigt resurser för att hantera krisernas effekter. Rika länder har ett ansvar, enligt bland annat Parisavtalet, att stödja låg- och medelinkomstländer med resurser för omställning och klimatanpassning. Svenskt bistånd spelar en central roll för att stödja omställning till förnybar energi, skydda ekosystem och stärka demokratiska krafter som värnar miljö och mänskliga rättigheter. Sverige har under lång tid haft ett mål om att biståndet ska uppgå till en procent av BNI. Det målet övergavs i början av mandatperioden. Neddragningar riskerar att underminera viktiga klimat- och miljöinsatser, försvaga demokratiska strukturer och bidra till ökad global instabilitet. Därför bör Sverige återställa enprocentmålet för biståndet och prioritera klimat- och miljöinsatser.

Förslag: Återställ enprocentmålet för svenskt bistånd senast 2030.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Sverige ska vara en stark röst för klimat, frihet, demokrati och humanitärt stöd i världen. Liberalerna står bakom ambitionen att biståndet ska uppgå till en procent av BNI. Samtidigt måste biståndet vara effektivt, transparent och resultatinkänt, så att pengarna ger största möjliga nytta.

Miljöpartiets svar på Naturskyddsföreningens partienkät 2026

Del 1. Partiets prioriterade miljöpolitiska förslag under nästa mandatperiod

Förslag 1

Svar: **Sänk utsläppen och öka takten i klimatomställningen.** MP vill skärpa Sveriges långsiktiga klimatmål, införa en CO2-budget och minska konsumtionsutsläppen. Vi vill anpassa lagstiftning till klimatmålen och göra stora investeringar i klimatomställningen. Vi vill se ett utsläppshandelssystem för transportsektorn baserat på klimatmålen, där intäkterna går till hushållen.

Förslag 2

Svar: **Stärk naturpolitiken.** Inför ett naturpolitiskt ramverk likt det klimatpolitiska, med en naturlag, naturpolitiska mål, en handlingsplan, en årlig naturredovisning och ett naturpolitiskt råd. Ett brett arbete i hela samhället, och kraftfulla åtgärder för restaurering och skydd av natur ska säkra att Sverige levererar på FN:s mål om att stoppa och vända förlusten av arter.

Förslag 3

Svar: **Rättvis omställning av transportsektorn.** MP vill införa "Sverigekort" för billig kollektivtrafik i hela landet, rusta och bygga ut järnvägen samt satsa på nattåg. Cykling ska stärkas. Vi vill införa ett rättvis bonussystem för köp och leasing av nya och begagnade elbilar och satsa på konvertering till el- och biogas, elektrifiering av tunga fordon samt bygga ut laddinfrastruktur.

Förslag 4

Svar: **Skydda alla ur- och naturskogar och ställ om skogsbruket.** Skydd av alla ur- och naturskogar måste säkras till 2030, och naturnära metoder behöver stimuleras. Det kräver en översyn av regelverket, kartläggning av skogar, budgetmedel för ersättning, samt styrmedel som bonus malus för skogsbruk, till exempel art- och klimatavtal. Statliga aktörer ska jobba efter miljömålen och tillämpa naturnära brukningsmetoder.

Förslag 5

Svar: **Skynda på industrins omställning.** MP vill att staten tar ett större ansvar för industrins omställning genom skärpta klimatkrav i offentlig upphandling, investeringsstöd som Industriklivet och Klimatklivet samt tillfälliga produktionsstöd. Vi vill ge Fossilfritt Sverige utökat uppdrag att samordna näringslivets omställning och utöka EU:s klimattullar till fler sektorer och företag.

Förslag 6

Svar: **Förnybar energi, energieffektivisering och grön baskraft.** Vi vill ha mer billig, grön el genom styrmedel och stöd för energieffektivisering, utbyggnad av förnybar elproduktion med flexibilitet och grön baskraft som balanserar elsystemet. Vi vill bygga mer elnät och använda befintligt nät bättre samt satsa på hållbar produktion av biodrivmedel. Uranbrytning ska förbjudas.

Förslag 7

Svar: **Stötta ekologiskt jordbruk och bryt fossilberoendet.** Dubbla arealen naturbetesmarker och öka stöden för restaurering och hävd till full kostnadstäckning. Återinför ekomålen och öka miljöersättningarna liksom stöden för ekologiskt, regenerativt brukande, och till små- och mellanstora gårdar. Fossila subventioner måste växlas till ett grönt jordbruksavdrag, och en biopremie ska införas.

Förslag 8

Svar: **Kraftsamling mot PFAS och andra miljögifter.** Det behövs en finansierad nationell handlingsplan mot föroreningar i både mark och dricksvatten, som möjliggör sanering, rening, och ökad tillsyn. Vi vill införa en Lex Kallinge för att säkra stöd till drabbade av miljögifter, och ett helhetsgrepp för att motverka nya giftskandaler. Det behövs fler förbud mot farliga kemikalier.

Förslag 9

Svar: **Stoppa överfisket, säkra havens återhämtning och stärk vattenarbetet.** Inför miljökrav vid fördelningen av fiskekvoter och stoppa industritrålning. Driv på för en bindande återhämtningsplan för Östersjön, inför en havsmiljölag och öka det marina skyddet. Värna strandskyddet, öka ambitionen rejält i miljöanpassningen av vattenkraften, och satsa kraftfullt på restaurering av våra vattendrag, sjöar och kustvatten.

Förslag 10

Svar: **Bryt med slit och släng - styr mot cirkularitet och resurseffektivitet.** MP vill göra det lättare och billigare att reparera, dela och återbruka. Företag som tillverkar nytt ska använda en andel återvunnet material och designa prylar så att de ska hålla längre, gå att reparera och återvinna. Vi vill ställa skarpa klimatkrav över hela livscykeln på byggsektorn och motverka rivningar genom stöd till renoveringar.

Del 2. 22 miljö- och klimatpolitiska förslag inför nästa mandatperiod

Förslagen ska besvaras enligt de fasta svarsalternativen (ja, nej eller vet ej) utifrån hur partiet ställer sig till att fatta beslut i specifika miljö- och klimatfrågor under nästa mandatperiod. Markera ett svarsalternativ. (Kryssrutorna fungerar bra i Word som skrivbords-app men sämre i webbläsare.) Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutorna under svarsalternativen. Max 350 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.

Skydda 30 procent av hav och land till 2030

Skyddade områden är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden. Att skydda områden kan också utgöra en klimatåtgärd genom att stärka ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarna och skapa naturliga kolsänkor. Genom att underteckna FN:s globala ramverk för biologisk mångfald har Sverige åtagit sig att skydda 30 procent av våra hav-, land- och sötvattensområden till 2030. Alla skyddade områden måste ha tydligt utpekade bevarandemål, en reglering av skadliga verksamheter och en effektiv förvaltning som syftar till att gynna områdets biologiska värden. Därtill krävs långsiktig, tillräcklig och ändamålsenlig finansiering. Idag har 15 procent av land och hav ett formellt skydd i Sverige. Skyddet brister dock i geografisk och ekologisk representativitet.

Förslag: Säkerställ att 30 procent av Sveriges land- och vattenområden skyddas till 2030, skyddet måste vara långsiktigt och geografiskt representativt.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Långsiktigt bevarande av våra mest skyddsvärda och ekologiskt viktiga naturområden måste säkras i ett sammanhängande och funktionellt nätverk om totalt 30% formellt skydd av land och vatten till 2030. Arbetet ska vila på vetenskaplig grund, införas i miljömålssystemet, kopplas till ett lagbundet naturpolitiskt ramverk, och få tillräcklig finansiering.

Strikt skydd av alla ur- och naturskogar senast år 2030

Ur-och naturskogar utgör några av de mest värdefulla ekosystemen för biologisk mångfald i Sverige och Europa. De flesta har redan gått förlorade och de kvarvarande skogarna är ovärderliga som livsmiljöer för hotade arter och som kolsänkor. Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska därför samtliga ur- och naturskogar vara strikt skyddade till år 2030. En stor del finns i Sverige, men här är vi långt ifrån att nå målet. Många av Sveriges ur- och naturskogar är idag oskyddade och det saknas en heltäckande kartläggning av var de finns. Eftersom lagstiftningen inte förhindrar avverkning av ur- och naturskogar är risken stor att dessa ovärderliga livsmiljöer fortsätter att gå förlorade. Om EU:s mål om strikt skydd av ur- och naturskogar ska kunna nås krävs omedelbara insatser i form av kartläggning och skydd.

Förslag: Kartlägg alla ur- och naturskogar och säkerställ att de ges ett strikt skydd senast 2030.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: De sista ur- och naturskogarna är en ovärderlig livsmiljö för en mängd arter, och avgörande för den biologiska mångfalden i hela skogslandskapet. Trots återkommande larm från forskare och myndigheter avverkas de i rask takt. Det behövs ett strikt skydd snarast, senast 2030, som bygger på en översyn av regelverk, kartläggning och kraftfulla budgetsatsningar.

Använd statens skogar för att uppnå miljömålen

Statligt ägda Sveaskog är Sveriges största skogsägare. På pappret har bolaget höga hållbarhetsambitioner men Sveaskog har under lång tid fått kritik för bland annat avverkningar av skyddsvärda skogar. Statens skogar skulle i stället kunna spela en avgörande roll i omställningen till ett hållbart skogsbruk och arbetet med att nå upp till Sveriges miljömål. Dels genom att skydda de skyddsvärda skogarna på Sveaskogs mark. Dels genom att använda skogar med låga naturvärden som ersättningsmark till privata markägare, i utbyte mot skogar med höga naturvärden eller skogar som lämpar sig väl för restaurering. De statliga skogar som inte skyddas, restaureras eller används som ersättningsmark bör brukas med naturnära metoder.

Förslag: Skydda, restaurera och bruka statens skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå Sveriges miljömål.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi anser att det är självklart att de statliga skogsägarna, där Sveaskog är överlägset störst, ska vara ledande i arbetet med att nå miljömålen för skogen och en motor i arbetet med uthålliga skogsbruksmetoder. Det innebär skydd av samtliga ur- och naturskogar och restaurering enligt lagkrav, och naturnära brukande på resterande mark.

Mer pengar till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

Skador på tamdjur orsakade av stora rovdjur i Sverige är få sett till det totala antalet tamdjur, men de drabbade behöver ett effektivt skydd och full kompensation. Under senare år har politiken i hög grad fokuserat på att minska antalet vargar, trots att det saknas vetenskapligt stöd för att detta minskar angrepp på tamdjur. En sådan inriktning är riskfylld eftersom vargstammen är genetiskt sårbar och klassad som starkt hotad, och kan dessutom bryta mot EU:s art- och habitatdirektiv. Den långsiktigt hållbara vägen framåt är ökad acceptans och samexistens mellan människor och stora rovdjur. För detta krävs stärkta satsningar på förebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel och skötsel av dessa. Idag täcker stöden inte tamdjursägares faktiska kostnader, vilket minskar incitamenten att investera i effektiva förebyggande lösningar.

Förslag: Avsätt mer pengar och höj stödnivån till förebyggande åtgärder som skyddar tamdjur mot rovdjursangrepp.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: För att säkra långsiktigt livskraftiga stammar av de stora rovdjuren behöver licensjakten på varg, lodjur och järv stoppas. Vi vill satsa på skadeförebyggande åtgärder, och mer rådgivning och stöttning till djurägare. Djurhållare måste ersättas för kostnader fullt ut, inte till en liten del som det är idag. Ersättningarna måste breddas och höjas.

Inför ett naturpolitiskt ramverk

Förlusten av arter och livsmiljöer är ett växande hot mot mänskligheten, precis som klimatförändringarna. Trots det ges inte biologisk mångfald den politiska prioritet som krävs och de insatser som görs är inte tillräckliga. För att möta naturkrisen och leva upp till Sveriges åtaganden krävs, liksom för klimatet, en samhällsomställning där alla

måste bidra – från enskilda personer till företag, politiker, myndigheter och organisationer. När det gäller klimatkrisen har vi sedan flera år ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. För att vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen och ge biologisk mångfald den plats och prioritet den behöver och förtjänar på den politiska agendan behövs en samlad och kraftfull politik för naturen – ett naturpolitiskt ramverk. Ramverket bör bestå av ett långsiktigt naturpolitiskt mål, en naturlag som styr regeringens naturpolitiska arbete och ett naturpolitiskt råd som ger stöd till och utvärderar regeringens insatser.

Förslag: Inför ett naturpolitiskt ramverk, likt det för klimatet, som styr, vägleder och utvärderar regeringens politik för natur och biologisk mångfald.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: För att stoppa och vända förlusten av arter och ekosystem till 2030 krävs en genomgripande samhällsomställning och ett brett deltagande av hela samhället. Vi vill införa ett naturpolitiskt ramverk likt det klimatpolitiska, med en naturlag, naturpolitiska mål fastslagna av riksdagen, en handlingsplan, en årlig naturredovisning och ett naturpolitiskt råd.

Besluta om en ambitiös nationell plan för restaurering av natur

Efter decennier av överutnyttjande av naturen räcker det inte bara att skydda natur – vi måste även återställa skadade och förstörda områden. Framgångsrika projekt i Sverige och Europa visar att naturen har en god förmåga att återhämta sig när vi ger den rätt förutsättningar. EU har antagit en ny naturrestaureringslag som syftar till att åstadkomma en långsiktig och varaktig återhämtning av skadad natur i hela EU. Alla medlemsländer ska ta fram och besluta om nationella restaureringsplaner senast hösten 2027. För att leva upp till syftet med naturrestaureringslagen är det viktigt att Sverige antar en ambitiös svensk nationell restaureringsplan baserad på bästa tillgängliga kunskap om vad som krävs för att utpekade arter och naturtyper ska klara sig långsiktigt.

Förslag: Besluta om en ambitiös plan för att restaurera Sveriges natur och påbörja restaureringen skyndsamt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Den svenska restaureringsplanen måste baseras på vetenskap och åtgärderna behöver full finansiering. Det krävs en kraftsamling i hela samhället, en

anpassning av relevant lagstiftning och nya styrmedel och en mängd åtgärder. Det behöver bli lönsamt och enkelt att bruka naturen på ett sätt som stärker den.

Stärk beredskapen genom mer ekologiskt jordbruk

Ekologisk produktion har under lång tid framgångsrikt kombinerat matproduktion och minskad miljöpåverkan. Men ekologisk produktion bidrar också till att stärka Sveriges beredskap i händelse av kris eller krig. I ekologisk produktion används ytterst få bekämpningsmedel och ingen konstgödsel vilket ökar Sveriges självförsörjningsförmåga eftersom det minskar importbehovet. Ekologisk odling kan också vara mer motståndskraftig mot klimatförändringar och därmed bidra till att trygga matproduktionen. Den ekologiska produktionen spelar också en viktig roll som innovationsmiljö för hållbart svenskt lantbruk. Trots dessa fördelar har den ekologiska arealen i Sverige minskat de senaste åren. I dag omfattar ekologiskt jordbruk 16,6 procent av jordbruksarealen och ekologiska livsmedel utgör cirka 37 procent av konsumtionen i offentlig sektor. Riksdagsbundna mål skulle tydliggöra de politiska ambitionerna och ge branschen långsiktig trygghet.

Förslag: Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi vill ha fler styrmedel och stimulanser för en snabb omställning till mer ekologiskt odlad mark och produktion. Målen om 30% ekologiskt brukad areal till 2030 och 60% i offentlig livsmedelskonsumtion ser vi som en miniminivå. Sverige bör sikta högre.

Behåll strandskyddet

Strandskyddet infördes i Sverige på 1950-talet och är centralt för att värna allmänhetens tillgång till stränder och för att skydda strändernas känsliga växt- och djurliv. Sedan 1975 gäller strandskyddet generellt, utom vid små sjöar och vattendrag, där regeringen tog bort det generella strandskyddet 2025. En utredning har tillsatts som har i uppdrag att, under 2026, presentera förslag som gör det mycket lättare att få tillstånd att bygga strandnära samt föreslå en modell där kommunerna själva får peka ut var strandskydd ska gälla. Om strandskyddet försvagas kan det få omfattande följder för allmänhetens tillgången till stränder, för den biologiska mångfalden och för Sveriges klimatberedskap.

Förslag: Behåll det generella strandskyddet och stärk skyddet i högt exploaterade områden.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Strandskyddet är en fantastisk resurs. Det generella skyddet är grunden för strandskyddslagstiftningen och behöver bevaras och stärkas. Ett starkt strandskydd är nödvändigt för både friska ekosystem och friluftslivet. Att riva upp det generella skyddet vore ett mycket hårt slag mot allemansrätten, och oersättliga naturvärden riskerar att gå förlorade.

Förbjud storskaligt fiske för foder i Östersjön

Situationen i Östersjön är allvarlig och många fiskbestånd är idag i obalans och har minskat kraftigt. Storskaligt foderfiske utarmar Östersjöns fiskbestånd och hotar ekosystemets balans. Industrifisket sker med stora trålare som fångar enorma mängder strömming och skarpsill. Det påverkar även indirekt rovfiskar som torsk, samt sjöfåglar och marina däggdjur, som är beroende av dessa arter för sin överlevnad. Dessutom drabbas det småskaliga kustfisket av konkurrensen från industriellt fiske. Ett förbud på EU-nivå skulle bidra till mer hållbara förutsättningar för både miljön och fiskerinäringen.

Förslag: Förbjud storskaligt foderfiske i Östersjön.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi vill använda det utrymme som finns i lagstiftningen för att villkora fiske med hänsyn till ekosystemens livskraft. Därigenom kan svensk industritrålning stoppas utan att invänta ett EU-förbud, och fiskekvot enbart tilldelas kustnära fiskare. Vi driver också på för ett förbud på EU-nivå, en bindande återhämtningsplan för Östersjön och en havslag.

Lev upp till Sveriges klimat- och energimål till 2030

Sverige bedöms missa alla våra bindande klimat- och energimål i EU till 2030. Nu krävs kraftiga utsläppsminskningar i närtid. Nästa mandatperiod är därför avgörande för om vi ska lyckas minska utsläppen i den takt som krävs. En majoritet av svenska folket vill se snabbare åtgärder från politik och företag. Regeringen måste därför snabbt efter valet lägga fram en klimathandlingsplan med kraftfulla och tillräckliga åtgärder för att Sverige ska nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030. Planen måste säkra tillräckliga utsläppsminskningar i alla sektorer, särskilt inom transporter, industri och markanvändning. Utsläppsminskningen bör ske på hemmaplan och inte genom internationell utsläppshandel som har osäker klimatnytta.

Förslag: Lägg fram en klimathandlingsplan som minskar Sveriges utsläpp i den takt som krävs för att nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill införa ett nationellt utsläppshandelssystem för transportsektorn som dimensioneras utifrån klimatmålen. Tills det kan införas vill vi höja klimatkrav och koldioxidskatt på drivmedel. Intäkterna ska gå tillbaka till hushållen genom transportstöd och elbilsstöd. Vi vill satsa stort på energieffektivisering och industrins omställning.

Öka kolinlagringen i skog och mark

Kolsänkor är system som binder och lagrar koldioxid. För att nå klimatmålen krävs utöver minskade utsläpp också att kolsänkor och kolförråd skyddas och utökas, utan att samtidigt orsaka negativa konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald. Det finns bindande lagkrav från EU på medlemsländerna att öka nettoupptagen i skog och mark, den så kallade LULUCF-sektorn. För svensk del innebär det att öka kolsänkan till knappt 49 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030. Men Sverige saknar i dagsläget en sammanhållen och tillräcklig ambitiös politik för att öka kolsänkorna. Miljömålsberedningen har föreslagit ersättningar till skogsbrukare som väntar med att avverka sin skog, återvätning av dikade våtmarker, samt för vall och mellangrödor på jordbruksmark. Det skulle öka upptagen men sannolikt inte i tillräcklig omfattning. Med styrmedel som fördubblar kolsänkan från dagens 31 miljoner ton till 60 miljoner ton, den nivå som kolsänkan låg på i medel 2000–2015, skulle Sverige ha goda möjligheter att klara EU:s lagkrav.

Förslag: Inför stöd och avgifter som ger tillräckliga incitament till markägare att öka kolinlagringen i skogs- och jordbruksmark för att fördubbla Sveriges kolsänka till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet vill ge skogsägare möjlighet att teckna Klimatavtal som ger ersättning för kolinlagring efter rekommenderad avverkningsålder. Vi föreslår även ett bonus-malus-system där kalavverkningar beläggs med en avgift, som finansierar bonus till åtgärder som ökar klimat- och miljönytta. Vi vill göra stora satsningar på skydd av värdefull natur.

Effektivisera energianvändningen till 2030

EU:s energieffektiviseringsdirektiv slår fast att energianvändningen i EU ska minska till 2030 samt hur mycket varje medlemsstat ska bidra till målet. För Sveriges del

innebär direktivet att vår energianvändning måste minska från 353 TWh 2023 till cirka 300 TWh 2030, vilket är en minskning på ca 15 procent. Energieffektivisering är en viktig del av klimatomställningen som också medför positiva effekter utanför klimatområdet. Minskad energianvändning kan också kopplas till mindre resursanvändning och miljövtryck, bättre folkhälsa och tryggare energiförsörjning. En viktig del i att minska energianvändningen är att fasa ut fossila bränslen. Elektrifieringen i sig innebär också en betydande effektivisering. Att byta ut fossila bränslen mot el skulle minska energianvändningen med minst 50 procent i transportsektorn.

Förslag: Säkerställ att Sveriges energianvändning minskar med minst 15 procent till 2030.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: För att skydda hushållen mot höga el- och uppvärmningskostnader är det avgörande med ett långsiktigt arbete för energieffektivisering. Samtidigt frigörs energi till annan användning. Vi vill både återinföra investeringsstöd för energieffektivisering i flerbostadshus och för företag samt införa ett långsiktigt styrmedel för energieffektivisering.

Inga statliga stöd till ny kärnkraft

Kärnkraft medför stora risker och miljöeffekter, som behovet av att bryta uran, exploatering av obruten kust och känsliga miljöer för att bygga reaktorer och att lagra farligt avfall. För att förse svenska kärnkraftverk med uran, har förbudet mot uranutvinning i Sverige rivits upp. Nu planeras också för miljöskadliga urangruvor i Sverige. Förnybar el, effektivisering och flexibilitet ger en snabbare och billigare omställning med mindre miljöpåverkan än ny kärnkraft. Kärnkraft tar mycket lång tid att bygga, vilket är ett problem då transporter och industri behöver elektrifieras snabbt. De ensidiga satsningarna på kärnkraft har redan starkt bidragit till att utbyggnaden av förnybar energi nästan helt avstannat i Sverige, något som Naturskyddsföreningens beräkningar har visat riskerar att resultera i mycket högre växthusgasutsläpp i Sverige. Därför bör statliga stöd omdirigeras mot de lösningar som ger snabba utsläppsminskningar och inte hotar viktiga naturvärden.

Förslag: Inga statliga stöd till ny kärnkraft.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi vill genomföra stora satsningar på energieffektivisering, utbyggnad av förnybar elproduktion och grön baskraft. Grön baskraft innefattar reglerbar och planerbar förnybar produktion, lagring och systemflexibilitet som alla kan skalas upp för att balansera elsystemet. Vi vill bl.a. införa planeringsmål och investeringsstöd för grön baskraft.

Inför en differentierad vägskatt

Vägtrafiken står inför en stor miljöomställning. Att ändra hur vägtrafiken beskattas genom att införa en differentierad vägskatt har flera fördelar. Skatten bör vara högre i städer och lägre på landsbygden och kan driva på miljöomställningen av godstrafik, skapa rättvisa mellan svenska och utländska åkerier samt säkerställa att miljö- och samhällskostnader för bland annat väginfrastruktur betalas även när fossila drivmedel fasats ut.

Förslag: Inför en vägskatt för lastbilar och personbilar som är differentierad utifrån fordonets miljöpåverkan och var det körs.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet vill införa en km-skatt för tunga fordon, som differentieras efter utsläpp, vägsplitage och trängsel. Utsläppen minskar, gods flyttas över till främst järnväg och vägtrafiken får lägre kostnad på vägar med lite trängsel och högre kostnad med stor trängsel. Miljöpartiet vill på sikt att detta införs även för personbilar.

Säkra nattågen

Transporter på järnväg har låg miljöpåverkan jämfört med andra transportslag. Nattåg har fördelen att de förvandlar sovtid till restid och ökar avstånden som bekvämt kan täckas med tåg, vilket ökar tågets attraktivitet i relation till mer klimatskadliga transportslag. Nattåg är viktiga för friluftsliv och turism i många områden och lämpar sig väl för tjänsteresande. Nattågstrafik kan ibland bedrivas kommersiellt men behöver ofta statligt stöd för att kunna köras kontinuerligt. Det statliga stödet är idag oförutsägbart. En lösning är att inrätta ett långsiktigt statligt anslag för nattåg.

Förslag: Inför ett långsiktigt statligt anslag för nattågstrafik.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Det behövs en nationell tågpolitik och det syns i ryckigheten där pengar för nattåg plötsligt försvinner. Vi behöver en långsiktig plan och finansiering för

samhällsviktiga nattåg samtidigt som nattågstrafik i kommersiell regi välkomnas. Med en tydlig plan för nattåg kan samhällsfinansierade nattåg och kommersiella nattåg komplettera varandra.

Pensionspengar ska inte investeras i fossilbolag

Forskningen är tydlig: för att begränsa uppvärmningen till 1,5 °C i enlighet med Parisavtalet kan inga nya kolgruvor eller olje- och gasfält öppnas. Dessutom visar FN:s klimatpanel och Internationella energirådets analyser att befintliga fossila projekt är tillräckliga för att möta energibehoven under omställningen. Trots detta investerar statliga AP-fonderna svenskarnas offentliga pensioner i över 100 fossila bolag, till ett värde av 63 miljarder svenska kronor. Merparten av dessa bolag expanderar sin utvinning – de har inga planer på att ställa om sin verksamhet. AP-fonderna bör förbjudas att investera i fossila bolag som saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet. Planerna måste innehålla ett stopp för ny utvinning. Detta krävs både för att bromsa klimatförändringarna och för att Sverige ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet.

Förslag: Förbud AP-fonderna att investera i fossila bolag som expanderar sin utvinning och saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: En god avkastning på pensionerna är viktig, men den får inte ske på bekostnad av våra barns framtid. AP-fonderna förvaltar enorma belopp och investeringarna måste vara hållbara. Pensionspengar ska inte gå till fossil utvinning eller skada miljö och människor.

Låt offentlig upphandling bidra till miljömålen

Sveriges offentliga upphandlingar omsätter ca 900 miljarder kronor årligen. Omfattningen av de medel som offentlig upphandling omsätter innebär en stor potential att leda vägen i omställningen och bidra till att vi når klimat- och miljömålen. Miljökrav i offentlig upphandling kan till exempel minska utsläpp, användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen. Det innebär också en ökad konkurrenskraft för de företag som ligger långt fram i sitt miljöarbete. Genom att skapa efterfrågan på miljövänligare tjänster och produkter kan den offentliga sektorn även skapa förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet och bidra till en mer hållbar samhällsekonomi.

Förslag: Det ska vara obligatoriskt att ställa miljökrav i all offentlig upphandling.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Klimat och miljö måste väga tyngre än det gör idag vid offentlig upphandling. Myndigheter, kommuner och regioner ska få bättre stöd för hållbara inköp. Gemensamma EU-krav behövs. Offentlig sektor ska driva efterfrågan på varor och tjänster med låg klimat och miljöpåverkan samt god djurvälstånd. Stora effekter kan uppnås inom tex bygg och anläggning.

Inför nationella mål för en cirkulär ekonomi

I en cirkulär ekonomi används saker och material så länge som möjligt. När de går sönder lagas de, görs om till något annat eller återvinns. Omställningen till en mer cirkulär ekonomi går för långsamt, idag är endast 3,4 procent av Sveriges ekonomi cirkulär, det behövs därför en tydligare styrning. Sverige saknar idag bindande mål för den cirkulära ekonomin, trots att resurseffektivitet är avgörande för att nå klimat- och miljömålen. Delegationen för cirkulär ekonomi har rekommenderat att nya mål ska införas som en del av Sveriges miljömålssystem. Länder som Finland och Nederländerna har redan antagit nationellt bindande mål för den cirkulära ekonomin. Sverige behöver följa efter. Utöver målen behövs även en uppdaterad nationell strategi, en handlingsplan och en resurssatt plan för uppföljning. Det skulle skicka tydliga signaler till näringslivet, främja hållbara innovationer och bidra till att stärka svensk konkurrenskraft globalt.

Förslag: Inför nationella mål för cirkulär ekonomi

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi vill se ett nationellt mål om att till 2040 uppnå en helt cirkulär resursanvändning samt ett mål om minskad förbrukning av primära råvaror. För att uppnå en cirkulär ekonomi behöver avfall bli en resurs. Vi vill införa en nollvision för avfall och det krävs konkreta mål och åtgärder för ökat återbruk på såväl nationell nivå som EU-nivå.

Höj mineralersättningen vid gruvbrytning

Gruvdrift orsakar allvarliga miljöskador och hotar natur och människors livsmiljöer. Samtidigt är Sveriges mineralersättning, en slags skatt som gruvbolagen betalar, bland de lägsta i världen – endast två promille av mineralens värde. För att minska beroendet av nybrytning och stärka cirkulära materialflöden föreslås en höjd mineralersättning enligt principen "förorenaren betalar". Det skulle öka konkurrenskraften för återvunnet material, stärka förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller och bidra till att minska behovet av nya gruvor. Intäkterna bör gå till att kompensera för miljöskador som gruvverksamheten ger upphov till, samt till att öka

nyttan av naturresursutvinningen för de lokalsamhällen och kommuner där verksamhet bedrivs.

Förslag: Inför höjd mineralersättning för att styra bort från nybrytning, stärka cirkulära flöden och kompensera lokalsamhällen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet vill skärpa lagen om efterbehandling av gruvor. Hantering av miljöpåverkan från gruvor ska bekostas av gruvbolaget. För att öka återvunna råvarors konkurrenskraft vill vi höja mineralavgiften och utreda en gruvmineralskatt med inspiration från den finska modellen.

Förbjud alla PFAS

PFAS är en mycket stor grupp långlivade kemikalier med skadliga effekter på hälsa och miljö. PFAS finns idag i en stor mängd produkter och material och sprids därifrån till mark, vatten och livsmedel. Redan idag kostar sanering och rening av PFAS från dricksvatten och förorenad mark mycket pengar. Det viktigaste är att stoppa fortsatt spridning för att inte ytterligare försvåra situationen. Sverige har tillsammans med fyra andra länder lagt fram ett så kallat begränsningsförslag för alla PFAS-ämnen i EU. Enligt förslaget ska det, med vissa undantag, bli förbjudet i EU att tillverka, hantera och importera PFAS eller varor som innehåller PFAS. Men det finns en överhängande risk att förslaget röstas ner. För att minska förekomsten av PFAS i mat och vatten är det viktigt att ett PFAS-förbud införs brett inom alla användningsområden.

Förslag: Sverige ska driva på för att en bred generell PFAS-begränsning antas på EU-nivå och att det införs skyndsamt nationellt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet arbetar för ett generellt EU-förbud mot alla typer av PFAS, både mot industriell användning och i konsumentprodukter. Sverige bör också agera motvikt åt den mycket omfattande lobbying från industrin som försöker vattna ur förbudet. Sverige bör gå före där vi kan med nationella förbud mot tex besprutning av mat.

Försämra inte möjligheten att delta i beslut om miljön

Sedan FN:s miljökonferens i Rio 1992 har det varit självklart att öka allmänhetens möjligheter att delta i beslutsprocesser på miljöområdet. När ett projekt planeras är det inte sällan miljöorganisationer och grannar som har bäst kunskap om förutsättningarna och miljövärden på den tilltänkta platsen. Myndigheter och

domstolar har flera gånger lyft betydelsen av att andra än exploatören är aktiva i processerna - då blir besluten bättre. Denna mandatperiod har Sveriges öppna system utmanats både i Bryssel och i riksdagen. Det pågår en utredning om att avgiftsbelägga överklaganden och på senare tid har flera debattörer argumenterat för att försvaga tillämpningen av Århuskonventionen.

Förslag: Försämra inte grannars, allmänhetens och organisationers möjligheter att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Allmänhetens och miljöorganisationers rätt att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet enligt Århuskonventionen är en grundsten i vår demokrati. Denna rätt får inte försvagas, tvärtom ser vi snarare ett behov av förstärkningar både i Sverige och EU.

Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd

Ett generöst och effektivt internationellt bistånd är viktigt för en stabil och rättvis värld. Klimatkrisen, förlust av biologisk mångfald och ökade föroreningar slår hårdast mot människor i fattigare länder. Dessa länder har bidragit minst till problemen och saknar samtidigt resurser för att hantera krisernas effekter. Rika länder har ett ansvar, enligt bland annat Parisavtalet, att stödja låg- och medelinkomstländer med resurser för omställning och klimatanpassning. Svenskt bistånd spelar en central roll för att stödja omställning till förnybar energi, skydda ekosystem och stärka demokratiska krafter som värnar miljö och mänskliga rättigheter. Sverige har under lång tid haft ett mål om att biståndet ska uppgå till en procent av BNI. Det målet övergavs i början av mandatperioden. Neddragningar riskerar att underminera viktiga klimat- och miljöinsatser, försvaga demokratiska strukturer och bidra till ökad global instabilitet. Därför bör Sverige återställa enprocentsmålet för biståndet och prioritera klimat- och miljöinsatser.

Förslag: Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet är det enda parti som i sin skuggbudget återställer enprocentsmålet för biståndet – en avgörande investering för global rättvisa. Fattigdomsbekämpning, mänskliga rättigheter, miljö och jämställdhet ska styra. Ökat klimatbistånd ska stödja utveckling, Parisavtalet samt skydd av skog och hav.

Moderaternas svar på Naturskyddsföreningens partienkät 2026

Del 1. Partiets prioriterade miljöpolitiska förslag under nästa mandatperiod

Vilka miljöpolitiska förslag avser partiet prioritera att driva i under nästa mandatperiod?
Vilka konkreta förslag vill ni driva för att minska klimatutsläppen, förslust av biologisk mångfald och för att ställa om till ett miljömässigt hållbart samhälle? Fritextsvar, max 350 tecken per förslag inklusive blanksteg.

Förslag 1. **Bygg ny kärnkraft.**

Svar: Moderaterna vill under nästa mandatperiod säkerställa att ny kärnkraft byggs i Sverige. Stabil fossilfri baskraft är grunden för klimatomställningen. Vi vill undanröja hinder för nya reaktorer och säkerställa långsiktig finansiering för utbyggnaden.

Förslag 2. **Främja den biologiska mångfalden i odlingslandskapet**

Svar: När det gäller den biologiska mångfalden i Sverige är det mest akuta att bromsa igenväxningen av de hagar, ängar och andra gräsmarker vi har kvar. Det behöver ske ett fokusskifte i värnandet av biologisk mångfald till att på olika sätt uppmuntra och underlätta för fler att ha betande djur som håller landskapet öppet, och på så sätt gynnar framför allt hotade insekter och fåglar.

Förslag 3 **Elektrifiera transporterna i hela landet**

Svar: Moderaterna vill bygga ut laddinfrastrukturen för lätta och tunga fordon i hela Sverige. Alla transporter som kan elektrifieras ska göra det. Elektrifiering frigör biodrivmedel för flyg och sjöfart som är svårare att ställa om.

Förslag 4 **Rädda Östersjön**

Svar: Moderaterna vill nästa mandatperiod driva på inom EU för att stoppa storskaligt industriellt foderfiske och förbjuda bottentrålning i skyddade områden. Det kustnära fisket ska säkras och arbetet mot övergödning intensifieras.

Förslag 5 **Öka livsmedelsproduktionen och stärk självförsörjningen**

Svar: Moderaterna vill nästa mandatperiod stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft och öka den inhemska livsmedelsproduktionen. En hög självförsörjningsgrad är avgörande för Sveriges beredskap i kris och krig.

Förslag 6 **Stärk industrins klimatomställning**

Svar: Moderaterna vill nästa mandatperiod fortsätta utveckla stödet till industriföretag som investerar i utsläppsnål teknik genom Industriklivet. Sverige ska vara ett föregångsland där höga klimatambitioner kombineras med konkurrenskraft och tillväxt.

Förslag 7 **Avskaffa det generella strandskyddet**

Svar: Moderaterna vill nästa mandatperiod ge kommunerna rätt att själva besluta var strandskydd ska gälla. Det ökar det kommunala självbestämmandet, stärker äganderätten och möjliggör mer bostadsbyggande i attraktiva lägen nära vatten.

Förslag 8 Bygg ut avancerad vattenrening

Svar: Moderaterna vill nästa mandatperiod satsa på utbyggnad av avancerad rening vid reningsverk för att stoppa utsläpp av PFAS, läkemedelsrester och mikroplaster i sjöar och hav. Rent vatten är en grundläggande förutsättning för människors hälsa och biologisk mångfald.

Förslag 9 Stärk det småskaliga fisket

Svar: Moderaterna vill nästa mandatperiod reformera fiskeripolitiken till förmån för det kustnära småskaliga fisket genom att underlätta generationsskiften, förenkla licensregler och begränsa det storskaliga industriella fiskets påverkan på kustsamhällen.

Förslag 10 En hållbar rovdjurspolitik

Svar: Moderaterna vill arbeta för att få ned vargstammen till riksdagens beslutade mål om 170 individer. Vi vill reglera rovdjursstammarna på ett sätt som skapar balans mellan biologisk mångfald och människors möjlighet att leva och verka på landsbygden.

Del 2. 22 miljö- och klimatpolitiska förslag inför nästa mandatperiod

*Förslagen ska besvaras enligt de fasta svarsalternativen (ja, nej eller vet ej) utifrån hur partiet ställer sig till att fatta beslut i specifika miljö- och klimatfrågor under nästa mandatperiod. Markera ett svarsalternativ. (Kryssrutorna fungerar bra i Word som skrivbords-app men sämre i webbläsare.) Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. **Max 350 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.***

1. Skydda 30 procent av hav och land till 2030

Skyddade områden är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden. Att skydda områden kan också utgöra en klimatåtgärd genom att stärka ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarna och skapa naturliga kolsänkor. Genom att underteckna FN:s globala ramverk för biologisk mångfald har Sverige åtagit sig att skydda 30 procent av våra hav-, land- och sötvattensområden till 2030. Alla skyddade områden måste ha tydligt utpekade bevarandemål, en reglering av skadliga verksamheter och en effektiv förvaltning som syftar till att gynna områdets biologiska värden. Därtill krävs långsiktig, tillräcklig och ändamålsenlig finansiering. Idag har 15 procent av land och hav ett formellt skydd i Sverige. Skyddet brister dock i geografisk och ekologisk representativitet.

Förslag: Säkerställ att 30 procent av Sveriges land- och vattenområden skyddas till 2030, skyddet måste vara långsiktigt och geografiskt representativt.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Moderaterna värnar biologisk mångfald, men ett mekaniskt procentmål är fel väg. Vi prioriterar kvalitet framför kvantitet – i dag finns ett betydande skötselunderskott i redan skyddade områden, och mer pengar bör gå till att vårda dessa snarare än att utöka arealen. Sverige tillämpar dessutom en striktare definition av skyddad natur än övriga EU-länder; med samma redovisningsmetod som exempelvis Tyskland och Storbritannien skulle Sverige redan redovisa över 50 procent skyddad natur. Moderaterna anser vidare att formellt skydd ska ske på frivillig grund med full respekt för äganderätten och rätt till ersättning – inte genom tvingande internationella arealåtaganden.

2. Strikt skydd av alla ur- och naturskogar senast år 2030

Ur- och naturskogar utgör några av de mest värdefulla ekosystemen för biologisk mångfald i Sverige och Europa. De flesta har redan gått förlorade och de kvarvarande skogarna är ovärderliga som livsmiljöer för hotade arter och som kolsänkor. Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska därför samtliga ur- och naturskogar vara strikt skyddade till år 2030. En stor del finns i Sverige, men här är vi långt ifrån att nå målet. Många av Sveriges ur- och naturskogar är idag oskyddade och det saknas en heltäckande kartläggning av var de finns. Eftersom lagstiftningen inte förhindrar avverkning av ur- och naturskogar är risken stor att dessa ovärderliga livsmiljöer fortsätter att gå förlorade. Om EU:s mål om strikt skydd av ur- och naturskogar ska kunna nås krävs omedelbara insatser i form av kartläggning och skydd.

Förslag: Kartlägg alla ur- och naturskogar och säkerställ att de ges ett strikt skydd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna värnar om värdefull natur, men motsätter sig ett tvingande EU-direktiv om strikt skydd av all urskog och naturskog. Beslut om hur svensk mark förvaltas ska fattas nationellt, inte dikteras uppifrån av EU. Vi anser att skydd av skog ska ske frivilligt, i samförstånd med markägarna och med rätt till skälig ersättning – inte genom tvång. En heltäckande kartläggning kan vara ett rimligt kunskapsunderlag, men den får inte automatiskt leda till tvingande inskränkningar i äganderätten. Områden med mycket höga naturvärden ska skyddas, men det ska ske genom dialog och frivillighet, inte genom överstatliga åtaganden som fråntar svenska markägare rätten att bruka sin egendom.

3. Använd statens skogar för att uppnå miljömålen

Statligt ägda Sveaskog är Sveriges största skogsägare. På pappret har bolaget höga hållbarhetsambitioner men Sveaskog har under lång tid fått kritik för bland annat avverkningar av skyddsvärda skogar. Statens skogar skulle i stället kunna spela en avgörande roll i omställningen till ett hållbart skogsbruk och arbetet med att nå upp till Sveriges miljömål. Dels genom att skydda de skyddsvärda skogarna på Sveaskogs mark. Dels genom att använda skogar med låga naturvärden som ersättningsmark till privata markägare, i utbyte mot skogar med höga naturvärden eller skogar som lämpar sig väl för restaurering. De statliga skogar som inte skyddas, restaureras eller används som ersättningsmark bör brukas med naturnära metoder.

Förslag: Skydda, restaurera och bruka statens skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå Sveriges miljömål.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna vill inte göra Sveaskog till ett renodlat miljöpolitiskt instrument. Statens skogar ska förvaltas väl, men ett produktivt och hållbart skogsbruk är minst lika viktigt som skydd. Vi vill i stället bredda skogsägandet genom att sälja delar av Sveaskogs innehav och införa ett markbytesprogram där privata markägare kan byta skogar med höga naturvärden mot produktionsskogar från staten – naturvård med respekt för äganderätten.

4. Mer pengar till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

Skador på tamdjur orsakade av stora rovdjur i Sverige är få sett till det totala antalet tamdjur, men de drabbade behöver ett effektivt skydd och full kompensation. Under senare år har politiken i hög grad fokuserat på att minska antalet vargar, trots att det saknas vetenskapligt stöd för att detta minskar angrepp på tamdjur. En sådan inriktning är riskfylld eftersom vargstammen är genetiskt sårbar och klassad som starkt hotad, och kan dessutom bryta mot EU:s art- och habitatdirektiv. Den långsiktigt hållbara vägen framåt är ökad acceptans och samexistens mellan människor och stora rovdjur. För detta krävs stärkta satsningar på förebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel och skötsel av dessa. Idag täcker stöden inte tamdjursägares faktiska kostnader, vilket minskar incitamenten att investera i effektiva förebyggande lösningar.¹

Förslag: Avsätt mer pengar och höj stödnivån till förebyggande åtgärder som skyddar tamdjur mot rovdjursangrepp.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna delar uppfattningen att drabbade tamdjursägare ska ha full kompensation och att ersättningsnivåerna ska ligga i nivå med de faktiska kostnaderna. Däremot håller vi inte med om att fokus enbart ska ligga på förebyggande åtgärder och samexistens snarare än på att reglera stammarna. Moderaterna vill minska vargstammen till 170 individer i enlighet med riksdagens beslut, och vargen har nu omklassificerats från strikt skyddad till förvaltningsbar i EU:s art- och habitatdirektiv – något Moderaterna aktivt drivit fram. Det ger Sverige bättre verktyg att reglera vargstammen, vilket är den rätta vägen för att långsiktigt minska angreppen på tamdjur.

5. Inför ett naturpolitiskt ramverk

Förlusten av arter och livsmiljöer är ett växande hot mot mänskligheten, precis som klimatförändringarna. Trots det ges inte biologisk mångfald den politiska prioritet som krävs och de insatser som görs är inte tillräckliga. För att möta naturkrisen och leva upp till Sveriges åtaganden krävs, liksom för klimatet, en samhällsomställning där alla måste bidra – från enskilda personer till företag, politiker, myndigheter och organisationer. När det gäller klimatkrisen har vi sedan flera år ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. För att vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen och ge biologisk mångfald den plats och prioritet den behöver och förtjänar på den politiska agendan behövs en samlad och kraftfull politik för naturen – ett naturpolitiskt ramverk. Ramverket bör bestå av ett långsiktigt naturpolitiskt mål, en naturlag som styr regeringens naturpolitiska arbete och ett naturpolitiskt råd som ger stöd till och utvärderar regeringens insatser.

Förslag: Inför ett naturpolitiskt ramverk, likt det för klimatet, som styr, vägleder och utvärderar regeringens politik för natur och biologisk mångfald.

Svar: Ja Nej Vet ej

---

¹ Inom renkötselområdet finns särskilda förutsättningar och behov kopplade till ersättningssystemet för rovdjur, dessa behöver ses över separat.

Kommentar: Moderaterna värnar biologisk mångfald men ser inte ett nytt överbyggande ramverk med naturlag och naturpolitiskt råd som rätt väg. Sverige har redan miljömål, internationella åtaganden och ett omfattande regelverk på området. Fler lager av styrning, råd och lagstiftning riskerar att leda till mer byråkrati och inskränkningar i äganderätten – utan att det faktiskt gynnar naturen. Vi prioriterar konkreta och kostnadseffektiva åtgärder framför nya institutioner. Klimatramverket är inte ett självklart föredöme – det har inte hindrat att klimatpolitiken blivit dyr och ineffektiv. Politiken ska styras av riksdag och regering, inte delegeras till råd och myndigheter.

6. Besluta om en ambitiös nationell plan för restaurering av natur

Efter decennier av överutnyttjande av naturen räcker det inte bara att skydda natur – vi måste även återställa skadade och förstörda områden. Framgångsrika projekt i Sverige och Europa visar att naturen har en god förmåga att återhämta sig när vi ger den rätt förutsättningar. EU har antagit en ny naturrestaureringslag som syftar till att åstadkomma en långsiktig och varaktig återhämtning av skadad natur i hela EU. Alla medlemsländer ska ta fram och besluta om nationella restaureringsplaner senast hösten 2027. För att leva upp till syftet med naturrestaureringslagen är det viktigt att Sverige antar en ambitiös svensk nationell restaureringsplan baserad på bästa tillgängliga kunskap om vad som krävs för att utpekade arter och naturtyper ska klara sig långsiktigt.

Förslag: Besluta om en ambitiös plan för att restaurera Sveriges natur och påbörja restaureringen skyndsamt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna röstade mot EU:s naturrestaureringslag eftersom den hotar äganderätten och det nationella självbestämmandet över mark och skog. Vi är kritiska till att EU genom bindande lagstiftning detaljstyr hur Sverige ska förvalta sin natur. Sverige ska uppfylla sina EU-rättsliga skyldigheter, men en nationell restaureringsplan ska utformas med respekt för markägares rättigheter, vara kostnadseffektiv och bygga på frivillighet – inte på en ambitionsnivå som går längre än vad lagen kräver.

7. Stärk beredskapen genom mer ekologiskt jordbruk

Ekologisk produktion har under lång tid framgångsrikt kombinerat matproduktion och minskad miljöpåverkan. Men ekologisk produktion bidrar också till att stärka Sveriges beredskap i händelse av kris eller krig. I ekologisk produktion används ytterst få bekämpningsmedel och ingen konstgödsel vilket ökar Sveriges självförsörjningsförmåga eftersom det minskar importbehovet. Ekologisk odling kan också vara mer motståndskraftig mot klimatförändringar och därmed bidra till att trygga matproduktionen. Den ekologiska produktionen spelar också en viktig roll som innovationsmiljö för hållbart svenskt lantbruk. Trots dessa fördelar har den ekologiska arealen i Sverige minskat de senaste åren. I dag omfattar ekologiskt jordbruk 16,6 procent av jordbruksarealen och ekologiska livsmedel utgör cirka 37 procent av konsumtionen i offentlig sektor. Riksdagsbundna mål skulle tydliggöra de politiska ambitionerna och ge branschen långsiktig trygghet.

Förslag: Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna vill stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft och öka livsmedelsproduktionen – det är grunden för både beredskap och självförsörjning. Men riksdagsbundna procentmål för ekologisk produktion är fel verktyg. Sådana kvoter riskerar att snedvrider marknaden och missgynnar konventionella lantbrukare som också producerar med hög miljö- och klimathänsyn. Konsumenter och upphandlare ska styra efterfrågan på ekologiska produkter – inte politiska kvoter. Beredskapen stärks bäst genom att öka den totala livsmedelsproduktionen i Sverige och minska importberoendet, oavsett produktionsform.

8. Behåll strandskyddet

Strandskyddet infördes i Sverige på 1950-talet och är centralt för att värna allmänhetens tillgång till stränder och för att skydda strändernas känsliga växt- och djurliv. Sedan 1975 gäller strandskyddet generellt, utom vid små sjöar och vattendrag, där regeringen tog bort det generella strandskyddet 2025. En utredning har tillsatts som har i uppdrag att, under 2026, presentera förslag som gör det mycket lättare att få tillstånd att bygga strandnära samt föreslå en modell där kommunerna själva får peka ut var strandskydd ska gälla. Om strandskyddet försvagas kan det få omfattande följder för allmänhetens tillgång till stränder, för den biologiska mångfalden och för Sveriges klimatberedskap.

Förslag: Behåll det generella strandskyddet och stärk skyddet i högt exploaterade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna vill avskaffa det generella strandskyddet och i stället ge kommunerna rätt att själva peka ut var strandskydd ska gälla. Sveriges kust- och strandlinjer är enorma och en stor del omfattas i dag av ett strandskydd som hindrar bostadsbyggande och inskränker äganderätten utan proportionerlig miljönytta. Kommuner har olika förutsättningar och ska ha frihet att anpassa skyddet efter lokala behov.

9. Förbjud storskaligt fiske för foder i Östersjön

Situationen i Östersjön är allvarlig och många fiskbestånd är idag i obalans och har minskat kraftigt. Storskaligt foderfiske utarmar Östersjöns fiskbestånd och hotar ekosystemets balans. Industrifisket sker med stora trålare som fångar enorma mängder strömming och skarpsill. Det påverkar även indirekt rovfiskar som torsk, samt sjöfåglar och marina däggdjur, som är beroende av dessa arter för sin överlevnad. Dessutom drabbas det småskaliga kustfisket av konkurrensen från industriellt fiske. Ett förbud på EU-nivå skulle bidra till mer hållbara förutsättningar för både miljön och fiskerinäringen.

Förslag: Förbjud storskaligt foderfiske i Östersjön.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna vill stoppa storskalig industritrålning i Östersjön. Fångster som används till fiskmjöl ska inte ske på bekostnad av våra fiskbestånd – Östersjön behöver en paus och det kustnära fisket måste säkras för kommande generationer. Moderaterna vill också förbjuda bottentrålning i Sveriges marina skyddade områden, vilket regeringen beslutat om från 1 juli 2026. Vi delar uppfattningen att det storskaliga industriella foderfisket måste begränsas kraftigt, och att detta bör drivas på EU-nivå inom ramen för en hållbar gemensam fiskeripolitik.

10. Lev upp till Sveriges klimat- och energimål till 2030

Sverige bedöms missa alla våra bindande klimat- och energimål i EU till 2030. Nu krävs kraftiga utsläppsminskningar i närtid. Nästa mandatperiod är därför avgörande för om vi ska lyckas minska utsläppen i den takt som krävs. En majoritet av svenska folket vill se snabbare åtgärder från politik och företag.² Regeringen måste därför snabbt efter valet lägga fram en klimathandlingsplan med kraftfulla och tillräckliga åtgärder för att Sverige ska nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030. Planen måste säkra tillräckliga utsläppsminskningar i alla sektorer, särskilt inom transporter, industri och markanvändning. Utsläppsminskningen bör ske på hemmaplan och inte genom internationell utsläppshandel som har osäker klimatnytta.

Förslag: Lagg fram en klimathandlingsplan som minskar Sveriges utsläpp i den takt som krävs för att nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna tar klimatmålen på stort allvar men klimatpolitiken måste vara kostnadseffektiv där varje krona ska ge maximal klimatnytta, oavsett var utsläppsminskningen sker. Att utesluta internationella flexibilitetsmekanismer riskerar att göra politiken dyrare utan att utsläppen faktiskt minskar mer. Sverige står för 0,1 procent av de globala utsläppen – det är den globala nivån som avgör. Vi vill i stället verka för effektiva marknadsbaserade styrmedel inom EU framför nationella sektorsspecifika kvoter.

11. Öka kolinlagringen i skog och mark

Kolsänkor är system som binder och lagrar koldioxid. För att nå klimatmålen krävs utöver minskade utsläpp också att kolsänkor och kolförråd skyddas och utökas, utan att samtidigt orsaka negativa konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald. Det finns bindande lagkrav från EU på medlemsländerna att öka nettoupptagen i skog och mark, den så kallade LULUCF-sektorn. För svensk del innebär det att öka kolsänkan till knappt 49 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030. Men Sverige saknar i dagsläget en sammanhållen och tillräcklig ambitiös politik för att öka kolsänkorna. Miljömålsberedningen har föreslagit ersättningar till skogsbrukare som väntar med att avverka sin skog, återvätning av dikade våtmarker, samt för vall och mellangrödor på jordbruksmark. Det skulle öka upptagen men sannolikt inte i tillräcklig omfattning. Med styrmedel som fördubblar kolsänkan från dagens 31 miljoner ton till 60 miljoner ton, den nivå som kolsänkan låg på i medel 2000–2015, skulle Sverige ha goda möjligheter att klara EU:s lagkrav.

Förslag: Inför stöd och avgifter som ger tillräckliga incitament till markägare att öka kolinlagringen i skogs- och jordbruksmark för att fördubbla Sveriges kolsänka till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

---

² [Naturvårdsverkets undersökning "Allmänheten om klimatet 2024"](#) och [Klimatkommunernas sammanställning av undersökningar om folkligt stöd för klimatpolitik](#)

Kommentar: Moderaterna vill att Sverige uppfyller sina EU-åtaganden inom LULUCF, men vi är kritiska till styrmedel som genom avgifter eller tvingande incitament begränsar skogsägarnas rätt att bruka sin skog. Kolinlagring sker bäst genom ett aktivt och produktivt skogsbruk, växande skogar binder mer koldioxid än gamla. Att betala skogsägare för att vänta med avverkning riskerar dessutom att minska tillgången på skogsråvara som ersätter fossila material.

12. Effektivisera energianvändningen till 2030

EU:s energieffektiviseringsdirektiv slår fast att energianvändningen i EU ska minska till 2030³ samt hur mycket varje medlemsstat ska bidra till målet. För Sveriges del innebär direktivet att vår energianvändning måste minska från 353 TWh 2023 till cirka 300 TWh 2030, vilket är en minskning på ca 15 procent⁴. Energieffektivisering är en viktig del av klimatomställningen som också medför positiva effekter utanför klimatområdet. Minskad energianvändning kan också kopplas till mindre resursanvändning och miljöavtryck, bättre folkhälsa och tryggare energiförsörjning. En viktig del i att minska energianvändningen är att fasa ut fossila bränslen. Elektrifieringen i sig innebär också en betydande effektivisering. Att byta ut fossila bränslen mot el skulle minska energianvändningen med minst 50 procent i transportsektorn.

Förslag: Säkerställ att Sveriges energianvändning minskar med minst 15 procent till 2030.⁵

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna arbetar för att näringslivet ska kunna genomföra en grön omställning. EU:s energieffektiviserings mål är ett hot mot den gröna omställningen då det är sannolikt att det ökar energibehovet. För Moderaterna är faktiska utsläppsminskningar viktigare än EU-mål på papper. Det vore positivt för både klimatet och miljön om fler aktörer arbetade för att göra skillnad på riktigt.

13. Inga statliga stöd till ny kärnkraft

Kärnkraft medför stora risker och miljöeffekter, som behovet av att bryta uran, exploatering av obruten kust och känsliga miljöer för att bygga reaktorer och att lagra farligt avfall. För att förse svenska kärnkraftverk med uran, har förbudet mot uranutvinning i Sverige rivits upp. Nu planeras också för miljöskadliga urangruvor i Sverige. Förnybar el, effektivisering och flexibilitet ger en snabbare och billigare omställning med mindre miljöpåverkan än ny kärnkraft. Kärnkraft tar mycket lång tid att bygga, vilket är ett problem då transporter och industri behöver elektrifieras snabbt. De ensidiga satsningarna på kärnkraft har redan starkt bidragit till att utbyggnaden av förnybar energi nästan helt avstannat i Sverige, något som Naturskyddsforeningens beräkningar har visat riskerar att resultera i mycket högre växthusgasutsläpp i Sverige. Därför bör statliga stöd omdirigeras mot de lösningar som ger snabba utsläppsminskningar och inte hotar viktiga naturvärden.

Förslag: Inga statliga stöd till ny kärnkraft.

Svar: Ja Nej Vet ej

³ [Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex](#)

⁴ [Detailed calculations for the Member States' indicative national contributions to the Union's energy efficiency targets, in accordance with Article 4 of the Directive \(EU\) 2023/1791 on energy efficiency \(EED recast\).](#)

⁵ Om man översätter EU målet om minskad energianvändning till procent innebär det för Sveriges del att energianvändningen ska minska med minst 15 procent till 2030 (jmf energianvändningen 2023).

Kommentar: Moderaterna anser det vara av yttersta vikt att fossilfri miljövänlig baskraft byggs ut. Kärnkraften är det naturliga valet då det är kraftslaget med lägst utsläpp, har lägst påverkan på miljön i form av minimal markpåverkan och behov av material samt att den bidrar med elproduktion där den behövs när den behövs. Detta har belagts i flertalet vetenskapliga studier. För Moderaterna faller det sig naturligt att basera vår energipolitik på god vetenskaplig grund och vi står bakom statliga stöd till ny kärnkraft.

14. Inför en differentierad vägskatt

Vägtrafiken står inför en stor miljöomställning. Att ändra hur vägtrafiken beskattas genom att införa en differentierad vägskatt har flera fördelar. Skatten bör vara högre i städer och lägre på landsbygden och kan driva på miljöomställningen av godstrafik, skapa rättvisa mellan svenska och utländska åkerier samt säkerställa att miljö- och samhällskostnader för bland annat väginfrastruktur betalas även när fossila drivmedel fasats ut.

Förslag: Inför en vägskatt för lastbilar och personbilar som är differentierad utifrån fordonets miljöpåverkan och var det körs.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna ser behovet av att finansiera infrastrukturen på ett hållbart sätt i takt med att fordonsflottan elektrifieras och bränsleskatteintäkterna minskar. Hur framtidens vägfinansiering ska se ut, inklusive eventuella differentierade avgifter, är en fråga vi ännu inte tagit slutlig ställning till.

15. Säkra nattågen

Transporter på järnväg har låg miljöpåverkan jämfört med andra transportslag. Nattåg har fördelen att de förvandlar sovtid till restid och ökar avstånden som bekvämt kan täckas med tåg, vilket ökar tågets attraktivitet i relation till mer klimatskadliga transportslag. Nattåg är viktiga för friluftsliv och turism i många områden och lämpar sig väl för tjänsteresande. Nattågstrafik kan ibland bedrivas kommersiellt men behöver ofta statligt stöd för att kunna köras kontinuerligt. Det statliga stödet är idag oförutsägbart. En lösning är att inrätta ett långsiktigt statligt anslag för nattåg.

Förslag: Inför ett långsiktigt statligt anslag för nattågstrafik.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaternas infrastrukturpolitik bygger på principen om samhällsekonomisk lönsamhet. Investeringar och satsningar ska prioriteras efter samhälls- och miljöekonomisk nytta. Sveriges stora avstånd och relativt lilla befolkning gör det svårt för kommersiella aktörer att få lönsamhet på många linjer. Staten behöver vara redo att säkerställa möjligheten till resande och kritiska transporter inom riket om de privata alternativen inte klarar av att göra det – men detta ska ske genom befintliga strukturer och upphandlingar, inte genom separata anslag som riskerar att prioritera enskilda trafikslag framför helhetslösningar.

16. Pensionspengar ska inte investeras i fossilbolag

Forskningen är tydlig: för att begränsa uppvärmningen till 1,5 °C i enlighet med Parisavtalet kan inga nya kolgruvor eller olje- och gasfält öppnas. Dessutom visar FN:s klimatpanel och Internationella energirådets analyser att befintliga fossila projekt är tillräckliga för att möta energibehoven under omställningen.⁶ Trots detta investerar statliga AP-fonderna svenskarnas offentliga pensioner i över 100 fossila bolag, till ett värde av 63 miljarder svenska kronor.⁷ Merparten av dessa bolag expanderar sin utvinning – de har inga planer på att ställa om sin verksamhet. AP-fonderna bör förbjudas att investera i fossila bolag som saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet. Planerna måste innehålla ett stopp för ny utvinning. Detta krävs både för att bromsa klimatförändringarna och för att Sverige ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet.

Förslag: Förbjud AP-fonderna att investera i fossila bolag som expanderar sin utvinning och saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: AP-fonderna ska självständigt prioritera att ge så god avkastning som möjligt till svenska pensionärer som arbetat hårt hela livet.

17. Låt offentlig upphandling bidra till miljömålen

Sveriges offentliga upphandlingar omsätter ca 900 miljarder kronor årligen. Omfattningen av de medel som offentlig upphandling omsätter innebär en stor potential att leda vägen i omställningen och bidra till att vi når klimat- och miljömålen. Miljökrav i offentlig upphandling kan till exempel minska utsläpp, användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen. Det innebär också en ökad konkurrenskraft för de företag som ligger långt fram i sitt miljöarbete. Genom att skapa efterfrågan på miljövänligare tjänster och produkter kan den offentliga sektorn även skapa förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet och bidra till en mer hållbar samhällsekonomi.

Förslag: Det ska vara obligatoriskt att ställa miljökrav i all offentlig upphandling.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna är positiva till att offentlig upphandling används klokt för att främja kvalitet och hållbarhet, men obligatoriska miljökrav i all upphandling är fel väg. Upphandlande myndigheter har olika behov och förutsättningar och ett generellt krav riskerar att öka byråkratin, fördyra inköpen och missgynna mindre leverantörer som inte har resurser att möta omfattande miljödokumentation. Det viktigaste är att skattemedlen används effektivt. Miljökrav ska ställas där de ger verklig nytta och är proportionerliga – inte som ett obligatoriskt formkrav i varje upphandling oavsett relevans.

18. Inför nationella mål för en cirkulär ekonomi

---

⁶ [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science](#) och IEA [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science, AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023](#) samt [Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach – Analysis - IEA](#)

⁷ Siffrorna är från 2024. Data och metod finns här: <https://investinginclimatechaos.org/>

I en cirkulär ekonomi används saker och material så länge som möjligt. När de går sönder lagas de, görs om till något annat eller återvinns. Omställningen till en mer cirkulär ekonomi går för långsamt, idag är endast 3,4 procent av Sveriges ekonomi cirkulär⁸, det behövs därför en tydligare styrning. Sverige saknar idag bindande mål för den cirkulära ekonomin, trots att resurseffektivitet är avgörande för att nå klimat- och miljömålen. Delegationen för cirkulär ekonomi har rekommenderat att nya mål ska införas som en del av Sveriges miljömålssystem. Länder som Finland och Nederländerna har redan antagit nationellt bindande mål för den cirkulära ekonomin. Sverige behöver följa efter. Utöver målen behövs även en uppdaterad nationell strategi, en handlingsplan och en resurssatt plan för uppföljning. Det skulle skicka tydliga signaler till näringslivet, främja hållbara innovationer och bidra till att stärka svensk konkurrenskraft globalt.⁹

Förslag: Inför nationella mål för cirkulär ekonomi

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna välkomnar en mer resurseffektiv ekonomi och ser cirkulära affärsmodeller som en möjlighet för svenska företag att stärka sin konkurrenskraft. Men nationella bindande mål för cirkulär ekonomi riskerar att bli ett nytt lager av byråkrati och detaljstyrning som hämmar snarare än främjar innovation. Omställningen till en mer cirkulär ekonomi drivs bäst av marknaden, rätt prissignaler och smarta regelverk, inte av politiskt satta procentmål. Sverige ska uppfylla de krav som följer av EU-lagstiftningen, men vi ser ingen anledning att gå längre än så med ytterligare nationella bindande mål, handlingsplaner och uppföljningssystem som riskerar att öka den administrativa bördan för företagen.

19. Hög mineralersättningen vid gruvbrytning

Gruvdrift orsakar allvarliga miljöskador och hotar natur och människors livsmiljöer. Samtidigt är Sveriges mineralersättning, en slags skatt som gruvbolagen betalar, bland de lägsta i världen – endast två promille av mineralens värde. För att minska beroendet av nybrytning och stärka cirkulära materialflöden föreslås en höjd mineralersättning enligt principen "förorenaren betalar". Det skulle öka konkurrenskraften för återvunnet material, stärka förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller och bidra till att minska behovet av nya gruvor. Intäkterna bör gå till att kompensera för miljöskador som gruvverksamheten ger upphov till, samt till att öka nyttan av naturresursutvinningen för de lokalsamhällen och kommuner där verksamhet bedrivs.

Förslag: Inför höjd mineralersättning för att styra bort från nybrytning, stärka cirkulära flöden och kompensera lokalsamhällen.

Svar: Ja Nej Vet ej

---

⁸ Circularity Gap Report 2025

⁹ Sveriges värdegap, det ekonomiska värde som går förlorat när resurser, produkter och system inte utnyttjas fullt ut, uppskattas till 19 procent 2025. Motsvarande ca 600 miljarder kronor per år av det potentiella ekonomiska värdet går alltså förlorat på grund av den svenska linjära ekonomin enligt Circularity Gap Report The Value Gap: Sweden, 2025

Kommentar: Moderaterna anser att det är viktigt med stark lokal acceptans för gruvnäringen och att vinsterna kommer lokalsamhället till del. Finland har nyligen testat att införa en ny hög gruvskatt vilket slagit undan benen på den finländska gruvbranschen. Stängda gruvor leder övergivna samhällen och högre utsläpp samt en mer förorenad världen när metaller istället bryts i länder med obefintliga miljölagar. Moderaterna anser att det vore olyckligt att genomföra förslag som ökar föroreningarna i världen.

20. Förbjud alla PFAS

PFAS är en mycket stor grupp långlivade kemikalier med skadliga effekter på hälsa och miljö. PFAS finns idag i en stor mängd produkter och material och sprids därifrån till mark, vatten och livsmedel. Redan idag kostar sanering och rening av PFAS från dricksvatten och förorenad mark mycket pengar. Det viktigaste är att stoppa fortsatt spridning för att inte ytterligare försvåra situationen. Sverige har tillsammans med fyra andra länder lagt fram ett så kallat begränsningsförslag för alla PFAS-ämnen i EU. Enligt förslaget ska det, med vissa undantag, bli förbjudet i EU att tillverka, hantera och importera PFAS eller varor som innehåller PFAS.¹⁰ Men det finns en överhängande risk att förslaget röstas ner. För att minska förekomsten av PFAS i mat och vatten är det viktigt att ett PFAS-förbud införs brett inom alla användningsområden.

Förslag: Sverige ska driva på för att en bred generell PFAS-begränsning antas på EU-nivå och att det införs skyndsamt nationellt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna stödjer arbetet för att fasa ut PFAS och ser allvarligt på spridningen av dessa ämnen i mark, vatten och livsmedel. Sverige har gjort rätt i att driva på för en bred PFAS-reglering inom EU. Samtidigt måste ett förbud utformas med omsorg. Branscher som försvar och läkemedel är i dag beroende av PFAS där alternativ saknas, och ett genomförbart förbud kräver rimliga övergångstider och undantag för samhällskritiska användningsområden så att berörda branscher ges reella möjligheter att ställa om.

21. Försämra inte möjligheten att delta i beslut om miljö

Sedan FN:s miljökonferens i Rio 1992 har det varit självklart att öka allmänhetens möjligheter att delta i beslutsprocesser på miljöområdet. När ett projekt planeras är det inte sällan miljöorganisationer och grannar som har bäst kunskap om förutsättningarna och miljövärden på den tilltänkta platsen. Myndigheter och domstolar har flera gånger lyft betydelsen av att andra än exploatören är aktiva i processerna - då blir besluten bättre. Denna mandatperiod har Sveriges öppna system utmanats både i Bryssel och i riksdagen. Det pågår en utredning om att avgiftsbelägga överklaganden och på senare tid har flera debattörer argumenterat för att försvaga tillämpningen av Århuskonventionen.

Förslag: Försämra inte grannars, allmänhetens och organisationers möjligheter att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet

Svar: Ja Nej Vet ej

---

¹⁰ Läkemedel och bekämpningsmedel omfattas inte av detta.

Kommentar: Moderaterna och regering har under mandatperioden förstärkt och förbättrat regelverket rörande miljöprövning. Den planerade nya miljöprövningsmyndigheten förväntas förstärka och effektivisera tillståndsprövningen vilket gynnar både miljön, näringslivet och hårt arbetande svenskar.

22. Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd

Ett generöst och effektivt internationellt bistånd är viktigt för en stabil och rättvis värld. Klimatkrisen, förlust av biologisk mångfald och ökade föroreningar slår hårdast mot människor i fattigare länder. Dessa länder har bidragit minst till problemen och saknar samtidigt resurser för att hantera krisernas effekter. Rika länder har ett ansvar, enligt bland annat Parisavtalet, att stödja låg- och medelinkomstländer med resurser för omställning och klimatanpassning. Svenskt bistånd spelar en central roll för att stödja omställning till förnybar energi, skydda ekosystem och stärka demokratiska krafter som värnar miljö och mänskliga rättigheter. Sverige har under lång tid haft ett mål om att biståndet ska uppgå till en procent av BNI. Det målet övergavs i början av mandatperioden. Neddragningar riskerar att underminera viktiga klimat- och miljöinsatser, försvaga demokratiska strukturer och bidra till ökad global instabilitet. Därför bör Sverige återställa enprocentsmålet för biståndet och prioritera klimat- och miljöinsatser.

Förslag: Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd senast 2030.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Moderaterna är tydliga med att biståndets innehåll och resultat är viktigare än ett generellt utbetalningsmål. Sverige är fortfarande en av världens största givare. Utöver detta anser Moderaterna att det behöver göras omfördelningar inom biståndet. Det humanitära biståndet som andel av det totala biståndet ska öka och mer bistånd ska gå till Ukraina.

Socialdemokraternas svar på Naturskyddsföreningens partienkät 2026

Del 1. Partiets prioriterade miljöpolitiska förslag under nästa mandatperiod

Vilka miljöpolitiska förslag avser partiet prioritera att driva i under nästa mandatperiod? Vilka konkreta förslag vill ni driva för att minska klimatutsläppen, förslust av biologisk mångfald och för att ställa om till ett miljömässigt hållbart samhälle? Fritextsvar, max 350 tecken per förslag inklusive blanksteg. Skriv gärna förslagen enligt exemplet nedan:

"Hållbara transporter i hela landet. Parti X vill bygga ut laddinfrastrukturen för bilar och lastbilar i hela landet och införa en skrotningspremie för gamla bilar med stora utsläpp, och ett grönt bränslestöd för att öka tillgången på hållbara biobränslen. Partiet vill även se skärpta utsläppskrav för bilar i EU med målet att alla nya bilar som säljs från 2030 ska vara utsläppsfria"

Förslag 1.

Svar: **Stå upp för långsiktiga klimatmål och spelregler.** Vi står bakom de klimatmål och den klimatlagstiftning som beslutades av riksdagens partier i bred enighet. Ryckigheten i SD-regeringens klimatpolitik riskerar att bromsa viktiga investeringar i omställning och ny teknik. Det skadar svensk konkurrenskraft, tillväxt och jobb.

Förslag 2

Svar: **Sverige ska vara en aktiv röst i EU och internationellt.** Sverige ska driva på för en ambitiös och effektiv klimatpolitik i EU och internationellt i linje med Parisavtalet. Det är moralisk rätt och ekonomiskt rationellt att vara tidiga i klimatomställningen. Vi är kritiska till att länder använder utsläppskrediter i tredje land för att nå sina mål.

Förslag 3

Svar: **Skynda på näringslivets omställning.** Vi vill göra ett handslag med näringslivet och fortsätta stötta industrins omställning. Genom att stärka svensk innovation, driva på för cirkulär ekonomi, snabbare tillståndsprocesser och minskat regelkrångel ger omställningen fler jobb och investeringar i hela vårt land.

Förslag 4

Svar: **Få en ny energiöverenskommelse på plats** i syfte att säkerställa tillgången till ren el till konkurrenskraftiga priser. Vi vill samla partier över blockgränserna för en bred överenskommelse om Sveriges energi som inkluderar alla fossilfria kraftslag. Långsiktiga villkor är viktigt för att klara både klimatomställningen och att säkra svenska jobb.

Förslag 5

Svar: **Förbud mot PFAS.** Årligen hamnar 75 000 ton av evighetskemikalierna PFAS i miljön i Europa och textilier, fluorgaser och medicinteknisk utrustning står för en stor del av utsläppen. Vi vill ha ett förbud för PFAS i EU och världen. Om det visar sig omöjligt är vi också beredda att gå fram med nationellt förbud.

Förslag 6

Svar: **Rädda Östersjön.** Vi har under lång tid drivit på för att stoppa det storskaliga industrifisket för sill, strömming, torsk och andra svaga bestånd, till förmån för det småskaliga kustnära fisket. Vi vill också flytta ut trålgränsen permanent och skydda känsliga områden från bottentrålning. Vi vill öka och skärpa kontrollerna av fiskfångster.

Förslag 7

Svar: **Hållbara transporter i hela landet.** EU och Sverige ska stödja fordonsindustrins omställning. Fler ska få stöd för att köpa eller leasa en elbil. Snabba på utbyggnaden av laddinfrastruktur. Mer svenskt i tanken genom att bygga upp en förnybar industri på svenska resurser som el, skog och avfall. Billigare kollektivtrafik för studenter och unga.

Förslag 8

Svar: **Stärkt stöd till vanligt folk för att kunna ställa om.** Vi vill göra det lättare att ställa om och stöd ska riktas till de som behöver det mest. Ett exempel är genom att höja ersättningen för energibesparande åtgärder i ROT-avdraget.

Förslag 9

Svar: **Förbättra förutsättningarna för en framgångsrik skogsnäring,** med ökad förädlingsnivå och fler jobb. Vi står upp för svenskt hållbart skogsbruk i EU. Med förbättrad skogsskötsel, variationsrikt skogsbruk och växtförädling kan kolinlagring, biologisk mångfald och virkestillväxt öka. Skogsägare ska självklart ha ersättning när skyddsvärd skog bevaras.

Förslag 10

Svar: **Stärkta ekosystem för höjd resiliens.** Vi vill säkerställa förutsättningarna för en fungerande naturvård och stå upp för allemansrätten. Ökade medel till skötsel av naturreservat, nationalparker och underhåll av vandringsleder. Vi har en miljöpolitik för stärkt biologisk mångfald, värna och restaurera naturliga habitat och för att vända klimatkrisen.

Del 2. 22 miljö- och klimatpolitiska förslag inför nästa mandatperiod

*Förslagen ska besvaras enligt de fasta svarsalternativen (ja, nej eller vet ej) utifrån hur partiet ställer sig till att fatta beslut i specifika miljö- och klimatfrågor under nästa mandatperiod. Markera ett svarsalternativ. (Kryssrutorna fungerar bra i Word som skrivbords-app men sämre i webbläsare.) Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. **Max 350 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.***

1. Skydda 30 procent av hav och land till 2030

Skyddade områden är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden. Att skydda områden kan också utgöra en klimatåtgärd genom att stärka ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarna och skapa naturliga kolsänkor. Genom att underteckna FN:s globala ramverk för biologisk mångfald har Sverige åtagit sig att skydda 30 procent av våra hav-, land- och sötvattensområden till 2030. Alla skyddade områden måste ha tydligt utpekade bevarandemål, en reglering av skadliga verksamheter och en effektiv förvaltning som syftar till att gynna områdets biologiska värden. Därtill krävs långsiktig, tillräcklig och ändamålsenlig finansiering. Idag har 15 procent av land och hav ett formellt skydd i Sverige. Skyddet brister dock i geografisk och ekologisk representativitet.

Förslag: Säkerställ att 30 procent av Sveriges land- och vattenområden skyddas till 2030, skyddet måste vara långsiktigt och geografiskt representativt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Socialdemokraterna delar bilden av att Sverige ska leva upp till sitt åtagande att inom ramen för FN:s globala ramverk för biologisk mångfald skydda land och vattenområden.

2. Strikt skydd av alla ur- och naturskogar senast år 2030

Ur- och naturskogar utgör några av de mest värdefulla ekosystemen för biologisk mångfald i Sverige och Europa. De flesta har redan gått förlorade och de kvarvarande skogarna är ovärderliga som livsmiljöer för hotade arter och som kolsänkor. Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska därför samtliga ur- och naturskogar vara strikt skyddade till år 2030. En stor del finns i Sverige, men här är vi långt ifrån att nå målet. Många av Sveriges ur- och naturskogar är idag oskyddade och det saknas en heltäckande kartläggning av var de finns. Eftersom lagstiftningen inte förhindrar avverkning av ur- och naturskogar är risken stor att dessa ovärderliga livsmiljöer fortsätter att gå förlorade. Om EU:s mål om strikt skydd av ur- och naturskogar ska kunna nås krävs omedelbara insatser i form av kartläggning och skydd.

Förslag: Kartlägg alla ur- och naturskogar och säkerställ att de ges ett strikt skydd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Den svenska skogen måste förvaltas på ett sätt som säkerställer att vi uppfyller våra åtaganden om kolinlagring och biologisk mångfald, både nationellt och internationellt. Långsiktighet och tydlighet är viktig för ett hållbart brukande av skogen. Dessvärre backade Sverigedemokraterna och regeringen från miljömålsberedningens gemensamma överenskommelse, vilket motverkar detta syfte. Vi behöver bruka skogen på ett hållbart sätt där vi balanserar djur- och växtliv, klimat, jobb och tillväxt. Sverige har under modern tid haft en utveckling med ökad skoglig tillväxt och parallellt med detta har även andelen skyddad skog genom naturreservat och frivilliga avsättningar ökat. Det finns flera sätt att skydda skog och öka kolinlagringen. Vi har hela tiden föreslagit en större budget än regeringen för ersättning till skogsägare som bevarar skyddsvärd skog.

3. Använd statens skogar för att uppnå miljömålen

Statligt ägda Sveaskog är Sveriges största skogsägare. På pappret har bolaget höga hållbarhetsambitioner men Sveaskog har under lång tid fått kritik för bland annat avverkningar av skyddsvärda skogar. Statens skogar skulle i stället kunna spela en avgörande roll i omställningen till ett hållbart skogsbruk och arbetet med att nå upp till Sveriges miljömål. Dels genom att skydda de skyddsvärda skogarna på Sveaskogs mark. Dels genom att använda skogar med låga naturvärden som ersättningsmark till privata markägare, i utbyte mot skogar med höga naturvärden eller skogar som lämpar sig väl för restaurering. De statliga skogar som inte skyddas, restaureras eller används som ersättningsmark bör brukas med naturnära metoder.

Förslag: Skydda, restaurera och bruka statens skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå Sveriges miljömål.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Svenska folkets skog måste förvaltas på ett sätt som säkerställer att vi uppfyller våra åtaganden om kolinlagring och biologisk mångfald, både nationellt och internationellt. Genom att använda Sveaskog och andra styrmedel kan vi säkerställa att skogarna bidrar till att nå dessa åtaganden.

4. Mer pengar till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

Skador på tamdjur orsakade av stora rovdjur i Sverige är få sett till det totala antalet tamdjur, men de drabbade behöver ett effektivt skydd och full kompensation. Under senare år har politiken i hög grad fokuserat på att minska antalet vargar, trots att det saknas vetenskapligt stöd för att detta minskar angrepp på tamdjur. En sådan inriktning är riskfylld eftersom vargstammen är genetiskt sårbar och klassad som starkt hotad, och kan dessutom bryta mot EU:s art- och habitatdirektiv. Den långsiktigt hållbara vägen framåt är ökad acceptans och samexistens mellan människor och stora rovdjur. För detta krävs stärkta satsningar på förebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel och skötsel av dessa. Idag täcker stöden inte tamdjursägares faktiska kostnader, vilket minskar incitamenten att investera i effektiva förebyggande lösningar.¹

Förslag: Avsätt mer pengar och höj stödnivån till förebyggande åtgärder som skyddar tamdjur mot rovdjursangrepp.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Rovdjursangrepp mot tamboskap är en stor tragedi för de näringsidkare som drabbas. Vi behöver en ansvarsfull rovdjursförvaltning, förebyggande åtgärder som skyddsstängsel och en rättvis kompensation till de som drabbas.

---

¹ Inom renskötselområdet finns särskilda förutsättningar och behov kopplade till ersättningssystemet för rovdjur, dessa behöver ses över separat.

5. Inför ett naturpolitiskt ramverk

Förlusten av arter och livsmiljöer är ett växande hot mot mänskligheten, precis som klimatförändringarna. Trots det ges inte biologisk mångfald den politiska prioritet som krävs och de insatser som görs är inte tillräckliga. För att möta naturkrisen och leva upp till Sveriges åtaganden krävs, liksom för klimatet, en samhällsomställning där alla måste bidra – från enskilda personer till företag, politiker, myndigheter och organisationer. När det gäller klimatkrisen har vi sedan flera år ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. För att vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen och ge biologisk mångfald den plats och prioritet den behöver och förtjänar på den politiska agendan behövs en samlad och kraftfull politik för naturen – ett naturpolitiskt ramverk. Ramverket bör bestå av ett långsiktigt naturpolitiskt mål, en naturlag som styr regeringens naturpolitiska arbete och ett naturpolitiskt råd som ger stöd till och utvärderar regeringens insatser.

Förslag: Inför ett naturpolitiskt ramverk, likt det för klimatet, som styr, vägleder och utvärderar regeringens politik för natur och biologisk mångfald.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Att värna den biologiska mångfalden är viktigt för vår tillgång till ren luft, friskt vatten och hjälper oss att stå emot klimatförändringarna. Redan idag finns många mål och delmål på klimat- och miljösidan. EU:s restaureringslagstiftning kräver också att lagstiftningen ses över. Att dessutom bygga upp ett nytt ramverk riskerar att leda till ökad administration och flytta fokus ifrån verkliga åtgärder för att stärka naturvården och den biologiska mångfalden.

6. Besluta om en ambitiös nationell plan för restaurering av natur

Efter decennier av överutnyttjande av naturen räcker det inte bara att skydda natur – vi måste även återställa skadade och förstörda områden. Framgångsrika projekt i Sverige och Europa visar att naturen har en god förmåga att återhämta sig när vi ger den rätt förutsättningar. EU har antagit en ny naturrestaureringslag som syftar till att åstadkomma en långsiktig och varaktig återhämtning av skadad natur i hela EU. Alla medlemsländer ska ta fram och besluta om nationella restaureringsplaner senast hösten 2027. För att leva upp till syftet med naturrestaureringslagen är det viktigt att Sverige antar en ambitiös svensk nationell restaureringsplan baserad på bästa tillgängliga kunskap om vad som krävs för att utpekade arter och naturtyper ska klara sig långsiktigt.

Förslag: Besluta om en ambitiös plan för att restaurera Sveriges natur och påbörja restaureringen skyndsamt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Socialdemokraterna delar bilden av att Sverige ska leva upp till sitt åtagande att inom ramen för EU:s naturrestaureringsförordning ta fram en naturrestaureringsplan för svensk natur. Genomförandet behöver ske på ett sätt som tar hänsyn till svenska förhållanden, skogsägares ansvar och den svenska modellen med frihet under ansvar. Restaureringsåtgärder bör i första hand riktas mot områden där de ger störst ekologisk effekt och kombineras med ett aktivt och hållbart brukande i övriga landskapet.

7. Stärk beredskapen genom mer ekologiskt jordbruk

Ekologisk produktion har under lång tid framgångsrikt kombinerat matproduktion och minskad miljöpåverkan. Men ekologisk produktion bidrar också till att stärka Sveriges beredskap i händelse av kris eller krig. I ekologisk produktion används ytterst få bekämpningsmedel och ingen konstgödsel vilket ökar Sveriges självförsörjningsförmåga eftersom det minskar importbehovet. Ekologisk odling kan också vara mer motståndskraftig mot klimatförändringar och därmed bidra till att trygga matproduktionen. Den ekologiska produktionen spelar också en viktig roll som innovationsmiljö för hållbart svenskt lantbruk. Trots dessa fördelar har den ekologiska arealen i Sverige minskat de senaste åren. I dag omfattar ekologiskt jordbruk 16,6 procent av jordbruksarealen och ekologiska livsmedel utgör cirka 37 procent av konsumtionen i offentlig sektor. Riksdagsbundna mål skulle tydliggöra de politiska ambitionerna och ge branschen långsiktig trygghet.

Förslag: Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Sverige ska ha en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i hela landet. Det skapar jobb, tillväxt och framtidstro. Det ger också tillgång till säkra, hållbara och hälsosamma livsmedel. Mot bakgrund av de gröna näringarnas roll i klimatomställningen och Sveriges behov av att säkra livsmedelsförsörjningen har behovet blivit ännu tydligare. Ekologisk produktion är dessutom mer motståndskraftig och är därför extra viktig för att öka vår motståndskraft. Vi vill öka både det konventionella och det ekologiska jordbruket. Att sätta upp riksdagsbundna mål om en viss andel ekologiskt brukad areal anser vi däremot inte är en prioriterad åtgärd.

8. Behåll strandskyddet

Strandskyddet infördes i Sverige på 1950-talet och är centralt för att värna allmänhetens tillgång till stränder och för att skydda strändernas känsliga växt- och djurliv. Sedan 1975 gäller strandskyddet generellt, utom vid små sjöar och vattendrag, där regeringen tog bort det generella strandskyddet 2025. En utredning har tillsatts som har i uppdrag att, under 2026, presentera förslag som gör det mycket lättare att få tillstånd att bygga strandnära samt föreslå en modell där kommunerna själva får peka ut var strandskydd ska gälla. Om strandskyddet försvagas kan det få omfattande följder för allmänhetens tillgången till stränder, för den biologiska mångfalden och för Sveriges klimatberedskap.

Förslag: Behåll det generella strandskyddet och stärk skyddet i högt exploaterade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Våra stränder ska inte privatiseras. För att värna både strandskyddet och landsbygdens utvecklingsmöjligheter vill vi differentiera reglerna kring strandskydd efter landets varierande tillgång till sjöar och stränder, liksom efter befolkningstäthet och exploateringstryck. I tätbefolkade områden måste strandskyddet vara starkare än idag. I glesbefolkade områden måste möjligheterna att bygga strandnära utökas.

9. Förbjud storskaligt fiske för foder i Östersjön

Situationen i Östersjön är allvarlig och många fiskbestånd är idag i obalans och har minskat kraftigt. Storskaligt foderfiske utarmar Östersjöns fiskbestånd och hotar ekosystemets balans. Industrifisket sker med stora trålare som fångar enorma mängder strömming och skarpsill. Det påverkar även indirekt rovfiskar som torsk, samt sjöfåglar och marina däggdjur, som är beroende av dessa arter för sin överlevnad. Dessutom drabbas det småskaliga kustfisket av konkurrensen från industriellt fiske. Ett förbud på EU-nivå skulle bidra till mer hållbara förutsättningar för både miljön och fiskerinäringen.

Förslag: Förbjud storskaligt foderfiske i Östersjön.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi socialdemokrater vill stoppa det storskaliga industrifisket av sill och strömming i Östersjön till dess att vi ser en tydlig återhämtning. Vi har under lång tid drivit på för att stoppa det storskaliga industrifisket för sill, strömming, torska och andra svaga bestånd, till förmån för det småskaliga kustnära fisket. I dagsläget mals en stor del av det storskaliga industrifiskets fångst ner till fiskmjöl i Danmark som används till att mata odlade laxar i Norge. Det vill vi socialdemokrater ändra på. Därför vill vi stötta och främja en återuppbyggnad för landning, mottagning och beredning i Sverige för mer svenskt på tallriken. På så sätt kan vi rädda sillen och strömmingen, våra kustsamhällen och stärka Sveriges långsiktiga tillväxt och beredskap

10. Lev upp till Sveriges klimat- och energimål till 2030

Sverige bedöms missa alla våra bindande klimat- och energimål i EU till 2030. Nu krävs kraftiga utsläppsminskningar i närtid. Nästa mandatperiod är därför avgörande för om vi ska lyckas minska utsläppen i den takt som krävs. En majoritet av svenska folket vill se snabbare åtgärder från politik och företag.² Regeringen måste därför snabbt efter valet lägga fram en klimathandlingsplan med kraftfulla och tillräckliga åtgärder för att Sverige ska nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030. Planen måste säkra tillräckliga utsläppsminskningar i alla sektorer, särskilt inom transporter, industri och markanvändning. Utsläppsminskningen bör ske på hemmaplan och inte genom internationell utsläppshandel som har osäker klimatnytta.

Förslag: Lägga fram en klimathandlingsplan som minskar Sveriges utsläpp i den takt som krävs för att nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: På grund av SD-regeringens misslyckade klimatpolitik har avstånden till målen ökat. Vi har förlorat fyra viktiga år. Det kommer därför att bli väldigt svårt, men ambitionen är fortsatt att klara klimatmålen.

11. Öka kolinlagringen i skog och mark

Kolsänkor är system som binder och lagrar koldioxid. För att nå klimatmålen krävs utöver minskade utsläpp också att kolsänkor och kolförråd skyddas och utökas, utan att samtidigt orsaka negativa konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald. Det finns bindande lagkrav från EU på medlemsländerna att öka nettoupptagen i skog och mark, den så kallade LULUCF-sektorn. För

---

² [Naturvårdsverkets undersökning "Allmänheten om klimatet 2024"](#) och [Klimatkommunernas sammanställning av undersökningar om folkligt stöd för klimatpolitik](#)

svensk del innebär det att öka kolsänkan till knappt 49 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030. Men Sverige saknar i dagsläget en sammanhållen och tillräcklig ambitiös politik för att öka kolsänkorna. Miljömålsberedningen har föreslagit ersättningar till skogsbrukare som väntar med att avverka sin skog, återvätning av dikade våtmarker, samt för vall och mellangrödor på jordbruksmark. Det skulle öka upptagen men sannolikt inte i tillräcklig omfattning. Med styrmedel som fördubblar kolsänkan från dagens 31 miljoner ton till 60 miljoner ton, den nivå som kolsänkan låg på i medel 2000–2015, skulle Sverige ha goda möjligheter att klara EU:s lagkrav.

Förslag: Inför stöd och avgifter som ger tillräckliga incitament till markägare att öka kolinlagringen i skogs- och jordbruksmark för att fördubbla Sveriges kolsänka till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ökad kolinlagring i skogen är viktigt för att klara klimatmålen. Detta kan uppnås genom förbättrad skogsskötsel, ett variationsrikt skogsbruk, naturvårdsavtal och växtförädling. Ett aktivt och hållbart brukande är samtidigt avgörande, eftersom skogsråvara också behövs för att ersätta fossila alternativ.

12. Effektivisera energianvändningen till 2030

EU:s energieffektiviseringsdirektiv slår fast att energianvändningen i EU ska minska till 2030³ samt hur mycket varje medlemsstat ska bidra till målet. För Sveriges del innebär direktivet att vår energianvändning måste minska från 353 TWh 2023 till cirka 300 TWh 2030, vilket är en minskning på ca 15 procent⁴. Energieffektivisering är en viktig del av klimatomställningen som också medför positiva effekter utanför klimatområdet. Minskad energianvändning kan också kopplas till mindre resursanvändning och miljöavtryck, bättre folkhälsa och tryggare energiförsörjning. En viktig del i att minska energianvändningen är att fasa ut fossila bränslen. Elektrifieringen i sig innebär också en betydande effektivisering. Att byta ut fossila bränslen mot el skulle minska energianvändningen med minst 50 procent i transportsektorn.

Förslag: Säkerställ att Sveriges energianvändning minskar med minst 15 procent till 2030.⁵

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Socialdemokraterna delar bilden av att Sverige ska leva upp till sitt åtagande att inom ramen för EU:s energieffektiviseringsdirektiv. Sverige ska ha mycket och billig fossilfri energi men vi behöver också bli bättre på att använda energin mer effektivt. Den pågående elektrifieringen av transporter och industrin medför i sig ett ökat energianvändande, som behöver beaktas i arbetet. En effektiv användning av energi kan bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft och minska klimat- och miljöpåverkan samt bidra till försörjningstryggheten på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Det finns behov av ytterligare insatser, ett nationellt program för energieffektiviseringar och potentialen för flexibilitet måste tas till vara.

13. Inga statliga stöd till ny kärnkraft

---

³ [Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex](#)

⁴ [Detailed calculations for the Member States' indicative national contributions to the Union's energy efficiency targets, in accordance with Article 4 of the Directive \(EU\) 2023/1791 on energy efficiency \(EED recast\).](#)

⁵ Om man översätter EU målet om minskad energianvändning till procent innebär det för Sveriges del att energianvändningen ska minska med minst 15 procent till 2030 (jmf energianvändningen 2023).

Kärnkraft medför stora risker och miljöeffekter, som behovet av att bryta uran, exploatering av obruten kust och känsliga miljöer för att bygga reaktorer och att lagra farligt avfall. För att förse svenska kärnkraftverk med uran, har förbudet mot uranutvinning i Sverige rivits upp. Nu planeras också för miljöskadliga urangruvor i Sverige. Förnybar el, effektivisering och flexibilitet ger en snabbare och billigare omställning med mindre miljöpåverkan än ny kärnkraft. Kärnkraft tar mycket lång tid att bygga, vilket är ett problem då transporter och industri behöver elektrifieras snabbt. De ensidiga satsningarna på kärnkraft har redan starkt bidragit till att utbyggnaden av förnybar energi nästan helt avstannat i Sverige, något som Naturskyddsföreningens beräkningar har visat riskerar att resultera i mycket högre växthusgasutsläpp i Sverige. Därför bör statliga stöd omdirigeras mot de lösningar som ger snabba utsläppsminskningar och inte hotar viktiga naturvärden.

Förslag: Inga statliga stöd till ny kärnkraft.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Som grund för investeringar i alla fossilfria kraftslag behövs en bred energiöverenskommelse. Den behövs för att klara omställningen, säkra låga elpriser, öka elektrifieringen och skapa fler jobb. Vi anser att en finansierings- och riskdelningsmodell liknande den som nu beslutats om för ny kärnkraft kommer att behövas även för annan storskalig fossilfri kraft som vindkraft till havs.

14. Inför en differentierad vägskatt

Vägtrafiken står inför en stor miljöomställning. Att ändra hur vägtrafiken beskattas genom att införa en differentierad vägskatt har flera fördelar. Skatten bör vara högre i städer och lägre på landsbygden och kan driva på miljöomställningen av godstrafik, skapa rättvisa mellan svenska och utländska åkerier samt säkerställa att miljö- och samhällskostnader för bland annat väginfrastruktur betalas även när fossila drivmedel fasats ut.

Förslag: Inför en vägskatt för lastbilar och personbilar som är differentierad utifrån fordonets miljöpåverkan och var det körs.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi anser att denna fråga behöver utredas vidare utifrån kommande EU-lagstiftning. I det arbetet är en ökad miljöstyrande effekt viktig samtidigt som det inte negativt får påverka människor och transporter i glesbygd. Det behöver också säkerställa rättvisa konkurrensvillkor mellan svenska och utländska åkerier.

15. Säkra nattågen

Transporter på järnväg har låg miljöpåverkan jämfört med andra transportslag. Nattåg har fördelen att de förvandlar sovtid till restid och ökar avstånden som bekvämt kan täckas med tåg, vilket ökar tågets attraktivitet i relation till mer klimatskadliga transportslag. Nattåg är viktiga för friluftsliv och turism i många områden och lämpar sig väl för tjänsteresande. Nattågstrafik kan ibland bedrivas kommersiellt men behöver ofta statligt stöd för att kunna köras kontinuerligt. Det statliga stödet är idag oförutsägbart. En lösning är att inrätta ett långsiktigt statligt anslag för nattåg.

Förslag: Inför ett långsiktigt statligt anslag för nattågstrafik.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: SD-regeringens nedskärningar av nattågstrafiken är ett svek mot resenärerna som skadar tillväxten, turismen och är dåligt för klimatet. Vi vill säkerställa goda möjligheter till nattågstrafik och har i flera skuggbudgetar förslagit pengar till upphandlad trafik, som bl.a. skulle kunna användas till att behålla nattågen. Självklart ska stödet vara långsiktigt.

16. Pensionspengar ska inte investeras i fossilbolag

Forskningen är tydlig: för att begränsa uppvärmningen till 1,5 °C i enlighet med Parisavtalet kan inga nya kolgruvor eller olje- och gasfält öppnas. Dessutom visar FN:s klimatpanel och Internationella energirådets analyser att befintliga fossila projekt är tillräckliga för att möta energibehoven under omställningen.⁶ Trots detta investerar statliga AP-fonderna svenskarnas offentliga pensioner i över 100 fossila bolag, till ett värde av 63 miljarder svenska kronor.⁷ Merparten av dessa bolag expanderar sin utvinning – de har inga planer på att ställa om sin verksamhet. AP-fonderna bör förbjudas att investera i fossila bolag som saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet. Planerna måste innehålla ett stopp för ny utvinning. Detta krävs både för att bromsa klimatförändringarna och för att Sverige ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet.

Förslag: Förbjud AP-fonderna att investera i fossila bolag som expanderar sin utvinning och saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: AP-fonderna har en viktig roll att förvalta våra gemensamma pensionspengar och därmed trygga framtida pensionsutbetalningar. De arbetar aktivt med hållbarhet genom ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning för att uppnå hög långsiktig avkastning och bidra till en hållbar utveckling. Sedan 2019 kräver lagen att de förvaltar medlen föredömligt, med särskild vikt vid hållbarhet. Vi ser inget behov av att ytterligare reglera AP-fondernas investeringspolicy.

---

⁶ [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science](#) och IEA [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science, AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023](#) samt [Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach – Analysis - IEA](#)

⁷ Siffrorna är från 2024. Data och metod finns här: <https://investinginclimatechaos.org/>

1. 17. Låt offentlig upphandling bidra till miljömålen

Sveriges offentliga upphandlingar omsätter ca 900 miljarder kronor årligen. Omfattningen av de medel som offentlig upphandling omsätter innebär en stor potential att leda vägen i omställningen och bidra till att vi når klimat- och miljömålen. Miljökrav i offentlig upphandling kan till exempel minska utsläpp, användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen. Det innebär också en ökad konkurrenskraft för de företag som ligger långt fram i sitt miljöarbete. Genom att skapa efterfrågan på miljövänligare tjänster och produkter kan den offentliga sektorn även skapa förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet och bidra till en mer hållbar samhällsekonomi.

Förslag: Det ska vara obligatoriskt att ställa miljökrav i all offentlig upphandling.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Offentliga upphandlingar är ett viktigt verktyg i omställningen och behöver användas på ett mer systematiskt sätt än idag. Vi anser att offentlig upphandling kan användas strategiskt för att främja ny teknik och hållbara lösningar. Vi beklagar att nuvarande regering har valt att inte gå vidare med förändringen av lagstiftningen att upphandlade myndigheter ska beakta miljön, människors hälsa, djuromsorg samt sociala och arbetsrättsliga aspekter när det är relevant med hänsyn till upphandlingens syfte.

17. Inför nationella mål för en cirkulär ekonomi

I en cirkulär ekonomi används saker och material så länge som möjligt. När de går sönder lagas de, görs om till något annat eller återvinns. Omställningen till en mer cirkulär ekonomi går för långsamt, idag är endast 3,4 procent av Sveriges ekonomi cirkulär⁸, det behövs därför en tydligare styrning. Sverige saknar idag bindande mål för den cirkulära ekonomin, trots att resurseffektivitet är avgörande för att nå klimat- och miljömålen. Delegationen för cirkulär ekonomi har rekommenderat att nya mål ska införas som en del av Sveriges miljömålssystem. Länder som Finland och Nederländerna har redan antagit nationellt bindande mål för den cirkulära ekonomin. Sverige behöver följa efter. Utöver målen behövs även en uppdaterad nationell strategi, en handlingsplan och en resurssatt plan för uppföljning. Det skulle skicka tydliga signaler till näringslivet, främja hållbara innovationer och bidra till att stärka svensk konkurrenskraft globalt.⁹

Förslag: Inför nationella mål för cirkulär ekonomi

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill utreda utformningen av regelverk som främjar innovation, nya affärsmodeller och teknikutveckling inom cirkulär ekonomi.

18. Hög mineralersättningen vid gruvbrytning

---

⁸ Circularity Gap Report 2025

⁹ Sveriges värdegap, det ekonomiska värde som går förlorat när resurser, produkter och system inte utnyttjas fullt ut, uppskattas till 19 procent 2025. Motsvarande ca 600 miljarder kronor per år av det potentiella ekonomiska värdet går alltså förlorat på grund av den svenska linjära ekonomin enligt Circularity Gap Report The Value Gap: Sweden, 2025

Gruvdrift orsakar allvarliga miljöskador och hotar natur och människors livsmiljöer. Samtidigt är Sveriges mineralersättning, en slags skatt som gruvbolagen betalar, bland de lägsta i världen – endast två promille av mineralens värde. För att minska beroendet av nybrytning och stärka cirkulära materialflöden föreslås en höjd mineralersättning enligt principen "förorenaren betalar". Det skulle öka konkurrenskraften för återvunnet material, stärka förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller och bidra till att minska behovet av nya gruvor. Intäkterna bör gå till att kompensera för miljöskador som gruvverksamheten ger upphov till, samt till att öka nyttan av naturresursutvinningen för de lokalsamhällen och kommuner där verksamhet bedrivs.

Förslag: Inför höjd mineralersättning för att styra bort från nybrytning, stärka cirkulära flöden och kompensera lokalsamhällen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi anser att en större andel av det värde som gruv- och mineralnäringen genererar borde komma lokalsamhället till del, men frågan kräver ytterligare utredning.

19. Förbjud alla PFAS

PFAS är en mycket stor grupp långlivade kemikalier med skadliga effekter på hälsa och miljö. PFAS finns idag i en stor mängd produkter och material och sprids därifrån till mark, vatten och livsmedel. Redan idag kostar sanering och rening av PFAS från dricksvatten och förorenad mark mycket pengar. Det viktigaste är att stoppa fortsatt spridning för att inte ytterligare försvåra situationen. Sverige har tillsammans med fyra andra länder lagt fram ett så kallat begränsningsförslag för alla PFAS-ämnen i EU. Enligt förslaget ska det, med vissa undantag, bli förbjudet i EU att tillverka, hantera och importera PFAS eller varor som innehåller PFAS.¹⁰ Men det finns en överhängande risk att förslaget röstas ner. För att minska förekomsten av PFAS i mat och vatten är det viktigt att ett PFAS-förbud införs brett inom alla användningsområden.

Förslag: Sverige ska driva på för att en bred generell PFAS-begränsning antas på EU-nivå och att det införs skyndsamt nationellt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill driva på med full kraft för att skärpa EU:s kemikalielagar. Vi vill ha ett förbud mot PFAS i EU och världen. Nationellt vill vi arbeta systematiskt för att fasa ut PFAS inom alla användningsområden i dialog med industrin. Om det visar sig omöjligt är vi beredda att gå fram med nationellt förbud.

---

¹⁰ Läkemedel och bekämpningsmedel omfattas inte av detta.

20. Försämra inte möjligheten att delta i beslut om miljön

Sedan FN:s miljökonferens i Rio 1992 har det varit självklart att öka allmänhetens möjligheter att delta i beslutsprocesser på miljöområdet. När ett projekt planeras är det inte sällan miljöorganisationer och grannar som har bäst kunskap om förutsättningarna och miljövärden på den tilltänkta platsen. Myndigheter och domstolar har flera gånger lyft betydelsen av att andra än exploitören är aktiva i processerna - då blir besluten bättre. Denna mandatperiod har Sveriges öppna system utmanats både i Bryssel och i riksdagen. Det pågår en utredning om att avgiftsbelägga överklaganden och på senare tid har flera debattörer argumenterat för att försvaga tillämpningen av Århuskonventionen.

Förslag: Försämra inte grannars, allmänhetens och organisationers möjligheter att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Sverige ska ha högt satta miljömål för industriell verksamhet med välfungerande samråd med berörda intressen. Däremot är det besvärande att tillståndsprocesserna inte sällan är tidsutdragna och svårförutsägbara. Vi ser ett tydligt behov av att förändra tillståndsprocesserna så att de blir snabbare och mer effektiva. Detta givetvis utan att tumma på rättssäkerheten och berörda sakägares möjlighet att påvisa problem och att få sin sak prövad.

21. Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd

Ett generöst och effektivt internationellt bistånd är viktigt för en stabil och rättvis värld. Klimatkrisen, förlust av biologisk mångfald och ökade föroreningar slår hårdast mot människor i fattigare länder. Dessa länder har bidragit minst till problemen och saknar samtidigt resurser för att hantera krisernas effekter. Rika länder har ett ansvar, enligt bland annat Parisavtalet, att stödja låg- och medelinkomstländer med resurser för omställning och klimatanpassning. Svenskt bistånd spelar en central roll för att stödja omställning till förnybar energi, skydda ekosystem och stärka demokratiska krafter som värnar miljö och mänskliga rättigheter. Sverige har under lång tid haft ett mål om att biståndet ska uppgå till en procent av BNI. Det målet övergavs i början av mandatperioden. Neddragningar riskerar att underminera viktiga klimat- och miljöinsatser, försvaga demokratiska strukturer och bidra till ökad global instabilitet. Därför bör Sverige återställa enprocentsmålet för biståndet och prioritera klimat- och miljöinsatser.

Förslag: Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill successivt öka biståndet. Vår principiella inställning är att vi ska tillbaka till en procent av BNI. Vi har dock inte låst oss vid ett specifikt målår för när Sverige ska vara tillbaka till enprocentsmålet

Sverigedemokraterans svar på Naturskyddsföreningens partienkät 2026

Del 1. Partiets prioriterade miljöpolitiska förslag under nästa mandatperiod

Vilka miljöpolitiska förslag avser partiet prioritera att driva i under nästa mandatperiod?

*Vilka konkreta förslag vill ni driva för att minska klimatutsläppen, förslust av biologisk mångfald och för att ställa om till ett miljömässigt hållbart samhälle? **Fritextsvar, max 350 tecken per förslag inklusive blanksteg. Skriv gärna förslagen enligt exemplet nedan:***

Vi har inte presenterat partiets valplattform ännu och har inte för avsikt att presentera någon längre lista med konkreta förslag i det här skedet. Det finns satsningar i budgetpropositionen som partiet står bakom och som illustrerar ett pågående arbete på alla möjliga miljöpolitiska områden.

Del 2. 22 miljö- och klimatpolitiska förslag inför nästa mandatperiod

Förslagen ska besvaras enligt de fasta svarsalternativen (ja, nej eller vet ej) utifrån hur partiet ställer sig till att fatta beslut i specifika miljö- och klimatfrågor under nästa mandatperiod. Markera ett svarsalternativ. (Kryssrutorna fungerar bra i Word som skrivbords-app men sämre i webbläsare.) Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. **Max 350 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.**

1. Skydda 30 procent av hav och land till 2030

Skyddade områden är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden. Att skydda områden kan också utgöra en klimatåtgärd genom att stärka ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarna och skapa naturliga kolsänkor. Genom att underteckna FN:s globala ramverk för biologisk mångfald har Sverige åtagit sig att skydda 30 procent av våra hav-, land- och sötvattensområden till 2030. Alla skyddade områden måste ha tydligt utpekade bevarandemål, en reglering av skadliga verksamheter och en effektiv förvaltning som syftar till att gynna områdets biologiska värden. Därtill krävs långsiktig, tillräcklig och ändamålsenlig finansiering. Idag har 15 procent av land och hav ett formellt skydd i Sverige. Skyddet brister dock i geografisk och ekologisk representativitet.

Förslag: Säkerställ att 30 procent av Sveriges land- och vattenområden skyddas till 2030, skyddet måste vara långsiktigt och geografiskt representativt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Frågan är svår att svara på då frågan inte definierar skyddsformer. Givet att man definierar skyddsformer så som andra länder och FN:s jord- och skogsprogram gör så bör Sverige redan idag vara på eller nära 30 %. Att kraftigt öka mängden mark som inte får användas i skogs- och jordbruk eller inom andra näringar motsätter sig Sverigedemokraterna. Vi kan inte låta landet förvandlas till ett museum där vi låser fast oss i importberoende på exempelvis livsmedel.

2. Strikt skydd av alla ur- och naturskogar senast år 2030

Ur- och naturskogar utgör några av de mest värdefulla ekosystemen för biologisk mångfald i Sverige och Europa. De flesta har redan gått förlorade och de kvarvarande skogarna är ovärderliga som livsmiljöer för hotade arter och som kolsänkor. Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska därför samtliga ur- och naturskogar vara strikt skyddade till år 2030. En stor del finns i Sverige, men här är vi långt ifrån att nå målet. Många av Sveriges ur- och naturskogar är idag oskyddade och det saknas en heltäckande kartläggning av var de finns. Eftersom lagstiftningen inte förhindrar avverkning av ur- och naturskogar är risken stor att dessa ovärderliga livsmiljöer fortsätter att gå förlorade. Om EU:s mål om strikt skydd av ur- och naturskogar ska kunna nås krävs omedelbara insatser i form av kartläggning och skydd.

Förslag: Kartlägg alla ur- och naturskogar och säkerställ att de ges ett strikt skydd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Klicka här för att ange text.

3. Använd statens skogar för att uppnå miljömålen

Statligt ägda Sveaskog är Sveriges största skogsägare. På pappret har bolaget höga hållbarhetsambitioner men Sveaskog har under lång tid fått kritik för bland annat avverkningar av skyddsvärda skogar. Statens skogar skulle i stället kunna spela en avgörande roll i omställningen till ett hållbart skogsbruk och arbetet med att nå upp till Sveriges miljömål. Dels genom att skydda de skyddsvärda skogarna på Sveaskogs mark. Dels genom att använda skogar med låga naturvärden som ersättningsmark till privata markägare, i utbyte mot skogar med höga naturvärden eller skogar som lämpar sig väl för restaurering. De statliga skogar som inte skyddas, restaureras eller används som ersättningsmark bör brukas med naturnära metoder.

Förslag: Skydda, restaurera och bruka statens skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå Sveriges miljömål.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi ser ingen anledning att ändra uppdragen på området.

4. Mer pengar till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

Skador på tamdjur orsakade av stora rovdjur i Sverige är få sett till det totala antalet tamdjur, men de drabbade behöver ett effektivt skydd och full kompensation. Under senare år har politiken i hög grad fokuserat på att minska antalet vargar, trots att det saknas vetenskapligt stöd för att detta minskar angrepp på tamdjur. En sådan inriktning är riskfylld eftersom vargstammen är genetiskt sårbar och klassad som starkt hotad, och kan dessutom bryta mot EU:s art- och habitatdirektiv. Den långsiktigt hållbara vägen framåt är ökad acceptans och samexistens mellan människor och stora rovdjur. För detta krävs stärkta satsningar på förebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel och skötsel av dessa. Idag täcker stöden inte tamdjursägares faktiska kostnader, vilket minskar incitamenten att investera i effektiva förebyggande lösningar.¹

Förslag: Avsätt mer pengar och höj stödnivån till förebyggande åtgärder som skyddar tamdjur mot rovdjursangrepp.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar:

5. Inför ett naturpolitiskt ramverk

Förlusten av arter och livsmiljöer är ett växande hot mot mänskligheten, precis som klimatförändringarna. Trots det ges inte biologisk mångfald den politiska prioritet som krävs och de insatser som görs är inte tillräckliga. För att möta naturkrisen och leva upp till Sveriges åtaganden krävs, liksom för klimatet, en samhällsomställning där alla måste bidra – från enskilda personer till företag, politiker, myndigheter och organisationer. När det gäller klimatkrisen har vi sedan flera år ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. För att vi på allvar ska

---

¹ Inom renskötselområdet finns särskilda förutsättningar och behov kopplade till ersättningssystemet för rovdjur, dessa behöver ses över separat.

kunna hantera naturkrisen och ge biologisk mångfald den plats och prioritet den behöver och förtjänar på den politiska agendan behövs en samlad och kraftfull politik för naturen – ett naturpolitiskt ramverk. Ramverket bör bestå av ett långsiktigt naturpolitiskt mål, en naturlag som styr regeringens naturpolitiska arbete och ett naturpolitiskt råd som ger stör till och utvärderar regeringens insatser.

Förslag: Inför ett naturpolitiskt ramverk, likt det för klimatet, som styr, vägleder och utvärderar regeringens politik för natur och biologisk mångfald.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Klicka här för att ange text.

6. Besluta om en ambitiös nationell plan för restaurering av natur

Efter decennier av överutnyttjande av naturen räcker det inte bara att skydda natur – vi måste även återställa skadade och förstörda områden. Framgångsrika projekt i Sverige och Europa visar att naturen har en god förmåga att återhämta sig när vi ger den rätt förutsättningar. EU har antagit en ny naturrestaureringslag som syftar till att åstadkomma en långsiktig och varaktig återhämtning av skadad natur i hela EU. Alla medlemsländer ska ta fram och besluta om nationella restaureringsplaner senast hösten 2027. För att leva upp till syftet med naturrestaureringslagen är det viktigt att Sverige antar en ambitiös svensk nationell restaureringsplan baserad på bästa tillgängliga kunskap om vad som krävs för att utpekade arter och naturtyper ska klara sig långsiktigt.

Förslag: Besluta om en ambitiös plan för att restaurera Sveriges natur och påbörja restaureringen skyndsamt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: För att inte hota svensk livsmedelsförsörjning måste den svenska implementeringen vara en absolut mininivå. Sverige måste samtidigt arbeta för att förändra EU-lagstiftningen.

7. Stärk beredskapen genom mer ekologiskt jordbruk

Ekologisk produktion har under lång tid framgångsrikt kombinerat matproduktion och minskad miljöpåverkan. Men ekologisk produktion bidrar också till att stärka Sveriges beredskap i händelse av kris eller krig. I ekologisk produktion används ytterst få bekämpningsmedel och ingen konstgödsel vilket ökar Sveriges självförsörjningsförmåga eftersom det minskar importbehovet. Ekologisk odling kan också vara mer motståndskraftig mot klimatförändringar och därmed bidra till att trygga matproduktionen. Den ekologiska produktionen spelar också en viktig roll som innovationsmiljö för hållbart svenskt lantbruk. Trots dessa fördelar har den ekologiska arealen i Sverige minskat de senaste åren. I dag omfattar ekologiskt jordbruk 16,6 procent av jordbruksarealen och ekologiska livsmedel utgör cirka 37 procent av konsumtionen i offentlig sektor. Riksdagsbundna mål skulle tydliggöra de politiska ambitionerna och ge branschen långsiktig trygghet.

Förslag: Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Sverige ska ha mål för ökad livsmedelsproduktion. Vi ska inte ha mål för mängden konventionellt eller ekologiskt bruk utan det är en fråga för konsumenterna.

8. Behåll strandskyddet

Strandskyddet infördes i Sverige på 1950-talet och är centralt för att värna allmänhetens tillgång till stränder och för att skydda strändernas känsliga växt- och djurliv. Sedan 1975 gäller strandskyddet generellt, utom vid små sjöar och vattendrag, där regeringen tog bort det generella strandskyddet 2025. En utredning har tillsatts som har i uppdrag att, under 2026, presentera förslag som gör det mycket lättare att få tillstånd att bygga strandnära samt föreslå en modell där kommunerna själva får peka ut var strandskydd ska gälla. Om strandskyddet försvagas kan det få omfattande följder för allmänhetens tillgången till stränder, för den biologiska mångfalden och för Sveriges klimatberedskap.

Förslag: Behåll det generella strandskyddet och stärk skyddet i högt exploaterade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi behöver öka frihetsgraderna på området framför allt på landsbydgen.

9. Förbjud storskaligt fiske för foder i Östersjön

Situationen i Östersjön är allvarlig och många fiskbestånd är idag i obalans och har minskat kraftigt. Storskaligt foderfiske utarmar Östersjöns fiskbestånd och hotar ekosystemets balans. Industrifisket sker med stora trålare som fångar enorma mängder strömming och skarpsill. Det påverkar även indirekt rovfiskar som torsk, samt sjöfåglar och marina däggdjur, som är beroende av dessa arter för sin överlevnad. Dessutom drabbas det småskaliga kustfisket av konkurrensen från industriellt fiske. Ett förbud på EU-nivå skulle bidra till mer hållbara förutsättningar för både miljön och fiskerinäringen.

Förslag: Förbjud storskaligt foderfiske i Östersjön.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det är i princip inte möjligt idag i rådsförhandlingarna att föra fram frågor rörande storlek på fartygen. Vi ser gärna att detta ska vara möjligt men det kräver samverkan med andra länder.

10. Lev upp till Sveriges klimat- och energimål till 2030

Sverige bedöms missa alla våra bindande klimat- och energimål i EU till 2030. Nu krävs kraftiga utsläppsminskningar i närtid. Nästa mandatperiod är därför avgörande för om vi ska lyckas minska utsläppen i den takt som krävs. En majoritet av svenska folket vill se snabbare åtgärder från politik och företag.² Regeringen måste därför snabbt efter valet lägga fram en klimathandlingsplan med kraftfulla och tillräckliga åtgärder för att Sverige ska nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030. Planen måste säkra tillräckliga utsläppsminskningar i alla sektorer, särskilt inom transporter, industri och markanvändning. Utsläppsminskningen bör ske på hemmaplan och inte genom internationell utsläppshandel som har osäker klimatnytta.

Förslag: Lägga fram en klimathandlingsplan som minskar Sveriges utsläpp i den takt som krävs för att nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar:

11. Öka kolinlagringen i skog och mark

Kolsänkor är system som binder och lagrar koldioxid. För att nå klimatmålen krävs utöver minskade utsläpp också att kolsänkor och kolförråd skyddas och utökas, utan att samtidigt orsaka negativa konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald. Det finns bindande lagkrav från EU på medlemsländerna att öka nettoupptagen i skog och mark, den så kallade LULUCF-sektorn. För svensk del innebär det att öka kolsänkan till knappt 49 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030. Men Sverige saknar i dagsläget en sammanhållen och tillräcklig ambitiös politik för att öka kolsänkorna. Miljömålsberedningen har föreslagit ersättningar till skogsbrukare som väntar med att avverka sin skog, återvätning av dikade våtmarker, samt för vall och mellangrödor på jordbruksmark. Det skulle öka upptagen men sannolikt inte i tillräcklig omfattning. Med styrmedel som fördubblar kolsänkan från dagens 31 miljoner ton till 60 miljoner ton, den nivå som kolsänkan låg på i medel 2000–2015, skulle Sverige ha goda möjligheter att klara EU:s lagkrav.

Förslag: Inför stöd och avgifter som ger tillräckliga incitament till markägare att öka kolinlagringen i skogs- och jordbruksmark för att fördubbla Sveriges kolsänka till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi kan inte betala människor för att låta skogen stå. Detta kommer långsiktigt att minska upptagen av koldioxid då växtligheten kommer att minska och därmed försämra möjligheterna att minska mängden växthusgaser i atmosfären.

12. Effektivisera energianvändningen till 2030

EU:s energieffektiviseringsdirektiv slår fast att energianvändningen i EU ska minska till 2030³ samt hur mycket varje medlemsstat ska bidra till målet. För Sveriges del innebär direktivet att vår

---

² [Naturvårdsverkets undersökning "Allmänheten om klimatet 2024"](#) och [Klimatkommunernas sammanställning av undersökningar om folkligt stöd för klimatpolitik](#)

³ [Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex](#)

energianvändning måste minska från 353 TWh 2023 till cirka 300 TWh 2030, vilket är en minskning på ca 15 procent⁴. Energieffektivisering är en viktig del av klimatomställningen som också medför positiva effekter utanför klimatområdet. Minskad energianvändning kan också kopplas till mindre resursanvändning och miljövtryck, bättre folkhälsa och tryggare energiförsörjning. En viktig del i att minska energianvändningen är att fasa ut fossila bränslen. Elektrifieringen i sig innebär också en betydande effektivisering. Att byta ut fossila bränslen mot el skulle minska energianvändningen med minst 50 procent i transportsektorn.

Förslag: Säkerställ att Sveriges energianvändning minskar med minst 15 procent till 2030.⁵

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Detta är ogenomförbart om man vill ersätta kol och naturgas med elektricitet.

13. Inga statliga stöd till ny kärnkraft

Kärnkraft medför stora risker och miljöeffekter, som behovet av att bryta uran, exploatering av obruten kust och känsliga miljöer för att bygga reaktorer och att lagra farligt avfall. För att förse svenska kärnkraftverk med uran, har förbudet mot uranutvinning i Sverige rivits upp. Nu planeras också för miljöskadliga urangruvor i Sverige. Förnybar el, effektivisering och flexibilitet ger en snabbare och billigare omställning med mindre miljöpåverkan än ny kärnkraft. Kärnkraft tar mycket lång tid att bygga, vilket är ett problem då transporter och industri behöver elektrifieras snabbt. De ensidiga satsningarna på kärnkraft har redan starkt bidragit till att utbyggnaden av förnybar energi nästan helt avstannat i Sverige, något som Naturskyddsföreningens beräkningar har visat riskerar att resultera i mycket högre växthusgasutsläpp i Sverige. Därför bör statliga stöd omdirigeras mot de lösningar som ger snabba utsläppsminskningar och inte hotar viktiga naturvärden.

Förslag: Inga statliga stöd till ny kärnkraft.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Klicka här för att ange text.

14. Inför en differentierad vägskatt

---

⁴ [Detailed calculations for the Member States' indicative national contributions to the Union's energy efficiency targets, in accordance with Article 4 of the Directive \(EU\) 2023/1791 on energy efficiency \(EED recast\).](#)

⁵ Om man översätter EU målet om minskad energianvändning till procent innebär det för Sveriges del att energianvändningen ska minska med minst 15 procent till 2030 (jmf energianvändningen 2023).

Vägtrafiken står inför en stor miljöomställning. Att ändra hur vägtrafiken beskattas genom att införa en differentierad vägskatt har flera fördelar. Skatten bör vara högre i städer och lägre på landsbygden och kan driva på miljöomställningen av godstrafik, skapa rättvisa mellan svenska och utländska åkerier samt säkerställa att miljö- och samhällskostnader för bland annat väginfrastruktur betalas även när fossila drivmedel fasats ut.

Förslag: Inför en vägskatt för lastbilar och personbilar som är differentierad utifrån fordonets miljöpåverkan och var det körs.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Klicka här för att ange text.

15. Säkra nattågen

Transporter på järnväg har låg miljöpåverkan jämfört med andra transportslag. Nattåg har fördelen att de förvandlar sovtid till restid och ökar avstånden som bekvämt kan täckas med tåg, vilket ökar tågets attraktivitet i relation till mer klimatskadliga transportslag. Nattåg är viktiga för friluftsliv och turism i många områden och lämpar sig väl för tjänsteresande. Nattågstrafik kan ibland bedrivas kommersiellt men behöver ofta statligt stöd för att kunna köras kontinuerligt. Det statliga stödet är idag oförutsägbart. En lösning är att inrätta ett långsiktigt statligt anslag för nattåg.

Förslag: Inför ett långsiktigt statligt anslag för nattågstrafik.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det är orimligt att staten ska subventionera tågbiljetter med hundratals kronor per passagerare.

16. Pensionspengar ska inte investeras i fossilbolag

Forskningen är tydlig: för att begränsa uppvärmningen till 1,5 °C i enlighet med Parisavtalet kan inga nya kolgruvor eller olje- och gasfält öppnas. Dessutom visar FN:s klimatpanel och Internationella energirådets analyser att befintliga fossila projekt är tillräckliga för att möta energibehoven under omställningen.⁶ Trots detta investerar statliga AP-fonderna svenskarnas offentliga pensioner i över 100 fossila bolag, till ett värde av 63 miljarder svenska kronor.⁷ Merparten av dessa bolag expanderar sin utvinning – de har inga planer på att ställa om sin verksamhet. AP-fonderna bör förbjudas att investera i fossila bolag som saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet. Planerna måste innehålla ett stopp för ny utvinning. Detta krävs både för att bromsa klimatförändringarna och för att Sverige ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet.

Förslag: Förbjud AP-fonderna att investera i fossila bolag som expanderar sin utvinning och saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Pensionspengarna måste placeras utifrån bästa möjliga avkastning för framtidens pensionärer.

17. Låt offentlig upphandling bidra till miljömålen

---

⁶ [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science](#) och IEA [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science, AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023](#) samt [Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach – Analysis - IEA](#)

⁷ Siffrorna är från 2024. Data och metod finns här: <https://investinginclimatechaos.org/>

Sveriges offentliga upphandlingar omsätter ca 900 miljarder kronor årligen. Omfattningen av de medel som offentlig upphandling omsätter innebär en stor potential att leda vägen i omställningen och bidra till att vi når klimat- och miljömålen. Miljökrav i offentlig upphandling kan till exempel minska utsläpp, användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen. Det innebär också en ökad konkurrenskraft för de företag som ligger långt fram i sitt miljöarbete. Genom att skapa efterfrågan på miljövänligare tjänster och produkter kan den offentliga sektorn även skapa förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet och bidra till en mer hållbar samhällsekonomi.

Förslag: Det ska vara obligatoriskt att ställa miljökrav i all offentlig upphandling.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Upphandling är redan förenat med mycket byråkrati och kostnader. Det kan vara rimligt att ställa dylika krav i vissa upphandlingar men att göra det brett skulle orsaka ineffektivitet, högre kostnader för skattebetalare samt göra det allt för dyrt för mindre företag att delta i upphandlingarna.

18. Inför nationella mål för en cirkulär ekonomi

I en cirkulär ekonomi används saker och material så länge som möjligt. När de går sönder lagas de, görs om till något annat eller återvinns. Omställningen till en mer cirkulär ekonomi går för långsamt, idag är endast 3,4 procent av Sveriges ekonomi cirkulär⁸, det behövs därför en tydligare styrning. Sverige saknar idag bindande mål för den cirkulära ekonomin, trots att resurseffektivitet är avgörande för att nå klimat- och miljömålen. Delegationen för cirkulär ekonomi har rekommenderat att nya mål ska införas som en del av Sveriges miljömålssystem. Länder som Finland och Nederländerna har redan antagit nationellt bindande mål för den cirkulära ekonomin. Sverige behöver följa efter. Utöver målen behövs även en uppdaterad nationell strategi, en handlingsplan och en resurssatt plan för uppföljning. Det skulle skicka tydliga signaler till näringslivet, främja hållbara innovationer och bidra till att stärka svensk konkurrenskraft globalt.⁹

Förslag: Inför nationella mål för cirkulär ekonomi

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Sverige har redan allt för många miljömål.

19. Höj mineralersättningen vid gruvbrytning

---

⁸ Circularity Gap Report 2025

⁹ Sveriges värdegap, det ekonomiska värde som går förlorat när resurser, produkter och system inte utnyttjas fullt ut, uppskattas till 19 procent 2025. Motsvarande ca 600 miljarder kronor per år av det potentiella ekonomiska värdet går alltså förlorat på grund av den svenska linjära ekonomin enligt Circularity Gap Report The Value Gap: Sweden, 2025

Gruvdrift orsakar allvarliga miljöskador och hotar natur och människors livsmiljöer. Samtidigt är Sveriges mineralersättning, en slags skatt som gruvbolagen betalar, bland de lägsta i världen – endast två promille av mineralens värde. För att minska beroendet av nybrytning och stärka cirkulära materialflöden föreslås en höjd mineralersättning enligt principen "förorenaren betalar". Det skulle öka konkurrenskraften för återvunnet material, stärka förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller och bidra till att minska behovet av nya gruvor. Intäkterna bör gå till att kompensera för miljöskador som gruvverksamheten ger upphov till, samt till att öka nyttan av naturresursutvinningen för de lokalsamhällen och kommuner där verksamhet bedrivs.

Förslag: Inför höjd mineralersättning för att styra bort från nybrytning, stärka cirkulära flöden och kompensera lokalsamhällen.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi ska absolut inte styra bort från nybrytning. Med tanke på Sverige och Europas stora importbehov av en lång rad kritiska mineraler är förslaget högst oansvarigt.

20. Förbjud alla PFAS

PFAS är en mycket stor grupp långlivade kemikalier med skadliga effekter på hälsa och miljö. PFAS finns idag i en stor mängd produkter och material och sprids därifrån till mark, vatten och livsmedel. Redan idag kostar sanering och rening av PFAS från dricksvatten och förorenad mark mycket pengar. Det viktigaste är att stoppa fortsatt spridning för att inte ytterligare försvåra situationen. Sverige har tillsammans med fyra andra länder lagt fram ett så kallat begränsningsförslag för alla PFAS-ämnen i EU. Enligt förslaget ska det, med vissa undantag, bli förbjudet i EU att tillverka, hantera och importera PFAS eller varor som innehåller PFAS.¹⁰ Men det finns en överhängande risk att förslaget röstas ner. För att minska förekomsten av PFAS i mat och vatten är det viktigt att ett PFAS-förbud införs brett inom alla användningsområden.

Förslag: Sverige ska driva på för att en bred generell PFAS-begränsning antas på EU-nivå och att det införs skyndsamt nationellt.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi kan inte ha ett brett förbud mot alla pfas. Det skulle exempelvis stänga ner läkemedelsproduktion av kritiska läkemedel och förhindra stora delar av vår försvarsindustri från att verka i landet. Däremot finns all anledning att arbeta för en ansvarsfull utfasning på EU-nivå

21. Försämra inte möjligheten att delta i beslut om miljön

Sedan FN:s miljökonferens i Rio 1992 har det varit självklart att öka allmänhetens möjligheter att delta i beslutsprocesser på miljöområdet. När ett projekt planeras är det inte sällan miljöorganisationer och grannar som har bäst kunskap om förutsättningarna och miljövärden på den tilltänkta platsen. Myndigheter och domstolar har flera gånger lyft betydelsen av att andra än exploatören är aktiva i

---

¹⁰ Läkemedel och bekämpningsmedel omfattas inte av detta.

processerna - då blir besluten bättre. Denna mandatperiod har Sveriges öppna system utmanats både i Bryssel och i riksdagen. Det pågår en utredning om att avgiftsbelägga överklaganden och på senare tid har flera debattörer argumenterat för att försvaga tillämpningen av Århuskonventionen.

Förslag: Försämra inte grannars, allmänhetens och organisationers möjligheter att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Talerätten fungerar helt orimligt i Sverige. Det är inte rimligt att föreningar som ej berörs av tillståndsprocesser utan kostnad ska kunna sabotera för enskilda och svenska företag på det sätt som sker idag.

22. Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd

Ett generöst och effektivt internationellt bistånd är viktigt för en stabil och rättvis värld. Klimatkrisen, förlust av biologisk mångfald och ökade föroreningar slår hårdast mot människor i fattigare länder. Dessa länder har bidragit minst till problemen och saknar samtidigt resurser för att hantera krisernas effekter. Rika länder har ett ansvar, enligt bland annat Parisavtalet, att stödja låg- och medelinkomstländer med resurser för omställning och klimatanpassning. Svenskt bistånd spelar en central roll för att stödja omställning till förnybar energi, skydda ekosystem och stärka demokratiska krafter som värnar miljö och mänskliga rättigheter. Sverige har under lång tid haft ett mål om att biståndet ska uppgå till en procent av BNI. Det målet övergavs i början av mandatperioden. Neddragningar riskerar att underminera viktiga klimat- och miljöinsatser, försvaga demokratiska strukturer och bidra till ökad global instabilitet. Därför bör Sverige återställa enprocentsmålet för biståndet och prioritera klimat- och miljöinsatser.

Förslag: Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Biståndet behöver minskas ytterligare.

Vänsterpartiets svar på Naturskyddsföreningens partienkät 2026

Del 1. Partiets prioriterade miljöpolitiska förslag under nästa mandatperiod

Vilka miljöpolitiska förslag avser partiet prioritera att driva i under nästa mandatperiod? Vilka konkreta förslag vill ni driva för att minska klimatutsläppen, förslust av biologisk mångfald och för att ställa om till ett miljömässigt hållbart samhälle? Fritextsvar, max 350 tecken per förslag inklusive blanksteg. Skriv gärna förslagen enligt exemplet nedan:

"Hållbara transporter i hela landet. Parti X vill bygga ut laddinfrastrukturen för bilar och lastbilar i hela landet och införa en skrotningspremie för gamla bilar med stora utsläpp, och ett grönt bränslestöd för att öka tillgången på hållbara biobränslen. Partiet vill även se skärpta utsläppskrav för bilar i EU med målet att alla nya bilar som säljs från 2030 ska vara utsläppsfria"

Förslag 1: Investeringsplan för grön omställning

Svar: Vi vill genomföra ett klimatinvesteringspaket på 700 miljarder de kommande 10 åren där en klimatinvesteringsmyndighet planerar och strukturerar investeringar i transporter, bostäder, förnybar energi/el nät samt skydd av natur. Det skulle bygga Sverige starkt för att minska utsläpp, skapa jobb och göra vårt samhälle tryggare.

Förslag 2: Massiv satsning på hållbara transporter och billigare kollektivtrafik

Svar: Statens kontroll över infrastrukturen måste öka för att klara omställningen och nå klimatmålen. Vi vill satsa 260 miljarder mer än regeringen på hållbara transporter 2026–2037. Vi vill stärka järnvägen, införa en elbilspremie, bygga ut kollektivtrafiken och införa en Sverigebiljett, dvs. en nationell månadsbiljett på 450kr för kollektivtrafik.

Förslag 3: Satsa på förnybara energikällor och stärkt elöverföringskapacitet

Svar: För att klara omställningen från fossila bränslen måste elproduktionen öka kraftigt. Vänsterpartiet vill att staten ska satsa mer på förnybar energi och ta större kontroll över den infrastruktur som är viktig för klimatomställningen, t.ex. elnätet. På så sätt kan vi öka den förnybara energiproduktionen, samtidigt som vi pressar ner elpriserna.

Förslag 4: Avveckla klimatskadliga subventioner

Svar: Sverige subventionerar användning av fossila bränslen med över 30 miljarder kronor varje år. Det motverkar omställningen till ett fossilfritt samhälle och minskar utrymmet för klimatsmarta alternativ. Sverige bör anta en handlingsplan för hur klimatskadliga subventioner kan avvecklas i närtid med hänsyn till ekonomiskt utsatta och regioner.

Förslag 5: Hållbart fiske

Svar: Vänsterpartiet vill stoppa det storskaliga industrifiskets rovdrift efter fiskmjöl. Vänsterpartiet vill förbjuda all bottentrålning som inte är skonsam och flytta ut trålgränsen för att värna ekosystemen. Det skulle stärka fiskbestånden i våra hav och gynna det småskaliga kustnära fisket och vår livsmedelskonsumtion.

Förslag 6: Skydda vår natur och allas rätt till tillgänglighet

Naturskyddsföreningen

Svar: Vänsterpartiet anser att 30 procent av Sveriges natur på sikt ska skyddas för biologisk mångfald och klimatet. Ett ökat skydd av natur stärker även allmänhetens möjligheter, inte minst de med lägre inkomster, till rekreation och upplevelser. Det generella strandskyddet måste värnas för den svenska allemansrätten och den biologiska mångfalden.

Förslag 7: Åtgärder för ett hållbart skogsbruk

Svar: Vi vill införa regleringar och ekonomiskt stöd för ett hållbart skogsbruk för klimatet och biologisk mångfald. Högre krav på miljöhänsyn i skogsbruket, stopp för avverkning av skyddsvärda skogar, utfasning av kalhyggesbruk. Ekonomiskt stöd för kalhyggesfritt skogsbruk och andra åtgärder som stärker kolinlagringen.

Förslag 8: Vardag fri från skadliga kemikalier

Svar: Vänsterpartiet anser att all PFAS bör förbjudas. För en säkrare kemikalieanvändning krävs hårdare krav på de företag som tillverkar kemikalier och släpper ut dem på marknaden. Sverige bör gå före med nationella förbud och det ska inte vara tillåtet att konkurrera med varor inom EU som inte lever upp till krav för hälsa, miljö och arbetsvillkor.

Förslag 9: Inrätta en utsläppsbudget

Svar: Sverige måste accelerera klimatomställningen. Det är politikens ansvar att öka takten och genomföra den rättvist. En koldioxidbudget/utsläppsbudget med styrmedel som baseras på hur stor mängd koldioxid vi rättvist kan släppa ut nationellt för att leva upp till Parisavtalet bör antas i klimatpolitisk handlingsplan varje mandatperiod.

Förslag 10: Minska konsumtionens miljö- och klimatpåverkan

Svar: Inför mål för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen och nå en cirkulär ekonomi. Att individen minskar sin klimatpåverkan genom konsumtionsval är bra men inte tillräckligt. Tillgång till prisvänlig kollektivtrafik och växtbaserade livsmedel ska främjas med stöd. Sverige bör öka självförsörjningen av livsmedel och minska köttkonsumtionen.

Del 2. 22 miljö- och klimatpolitiska förslag inför nästa mandatperiod

Förslagen ska besvaras enligt de fasta svarsalternativen (ja, nej eller vet ej) utifrån hur partiet ställer sig till att fatta beslut i specifika miljö- och klimatfrågor under nästa mandatperiod. Markera ett svarsalternativ. (Kryssrutorna fungerar bra i Word som skrivbords-app men sämre i webbläsare.) Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. **Max 350 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.**

1. Skydda 30 procent av hav och land till 2030

Skyddade områden är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden. Att skydda områden kan också utgöra en klimatåtgärd genom att stärka ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarna och skapa naturliga kolsänkor. Genom att underteckna FN:s globala ramverk för biologisk mångfald har Sverige åtagit sig att skydda 30 procent av våra hav-, land- och sötvattensområden till 2030. Alla skyddade områden måste ha tydligt utpekade bevarandemål, en reglering av skadliga verksamheter och en effektiv förvaltning som syftar till att gynna områdets biologiska värden. Därtill krävs långsiktig, tillräcklig och ändamålsenlig finansiering. Idag har 15 procent av land och hav ett formellt skydd i Sverige. Skyddet brister dock i geografisk och ekologisk representativitet.

Förslag: Säkerställ att 30 procent av Sveriges land- och vattenområden skyddas till 2030, skyddet måste vara långsiktigt och geografiskt representativt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har lagt sådant förslag i riksdagen och kommer att fortsätta att driva det.

2. Strikt skydd av alla ur- och naturskogar senast år 2030

Ur- och naturskogar utgör några av de mest värdefulla ekosystemen för biologisk mångfald i Sverige och Europa. De flesta har redan gått förlorade och de kvarvarande skogarna är ovärderliga som livsmiljöer för hotade arter och som kolsänkor. Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska därför samtliga ur- och naturskogar vara strikt skyddade till år 2030. En stor del finns i Sverige, men här är vi långt ifrån att nå målet. Många av Sveriges ur- och naturskogar är idag oskyddade och det saknas en heltäckande kartläggning av var de finns. Eftersom lagstiftningen inte förhindrar avverkning av ur- och naturskogar är risken stor att dessa ovärderliga livsmiljöer fortsätter att gå förlorade. Om EU:s mål om strikt skydd av ur- och naturskogar ska kunna nås krävs omedelbara insatser i form av kartläggning och skydd.

Förslag: Kartlägg alla ur- och naturskogar och säkerställ att de ges ett strikt skydd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har föreslagit förbud mot att dessa skogar avverkas samt att kartläggning bör ske för att få kunskap om återstående ej kända skyddsvärda skogar. Vi har även föreslagit kraftigt ökade anslag för att dessa skogar ska få strikt skydd.

3. Använd statens skogar för att uppnå miljömålen

Statligt ägda Sveaskog är Sveriges största skogsägare. På pappret har bolaget höga hållbarhetsambitioner men Sveaskog har under lång tid fått kritik för bland annat avverkningar av skyddsvärda skogar. Statens skogar skulle i stället kunna spela en avgörande roll i omställningen till ett

hållbart skogsbruk och arbetet med att nå upp till Sveriges miljömål. Dels genom att skydda de skyddsvärda skogarna på Sveaskogs mark. Dels genom att använda skogar med låga naturvärden som ersättningsmark till privata markägare, i utbyte mot skogar med höga naturvärden eller skogar som lämpar sig väl för restaurering. De statliga skogar som inte skyddas, restaureras eller används som ersättningsmark bör brukas med naturnära metoder.

Förslag: Skydda, restaurera och bruka statens skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå Sveriges miljömål.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har föreslagit att all statligt ägd skog bör samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål i och i enlighet med Sveriges miljömål och internationella åtaganden.

4. Mer pengar till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

Skador på tamdjur orsakade av stora rovdjur i Sverige är få sett till det totala antalet tamdjur, men de drabbade behöver ett effektivt skydd och full kompensation. Under senare år har politiken i hög grad fokuserat på att minska antalet vargar, trots att det saknas vetenskapligt stöd för att detta minskar angrepp på tamdjur. En sådan inriktning är riskfylld eftersom vargstammen är genetiskt sårbar och klassad som starkt hotad, och kan dessutom bryta mot EU:s art- och habitatdirektiv. Den långsiktigt hållbara vägen framåt är ökad acceptans och samexistens mellan människor och stora rovdjur. För detta krävs stärkta satsningar på förebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel och skötsel av dessa. Idag täcker stöden inte tamdjursägares faktiska kostnader, vilket minskar incitamenten att investera i effektiva förebyggande lösningar.¹

Förslag: Avsätt mer pengar och höj stödnivån till förebyggande åtgärder som skyddar tamdjur mot rovdjursangrepp.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har föreslagit statligt stöd även för arbetskostnaden vid införande av rovdjursavvisande stängsel samt ökade ekonomiska resurser för ersättning vid förlust av tamdjur p.g.a. rovdjursangrepp i vårt budgetförslag till riksdagen.

5. Inför ett naturpolitiskt ramverk

Förlusten av arter och livsmiljöer är ett växande hot mot mänskligheten, precis som klimatförändringarna. Trots det ges inte biologisk mångfald den politiska prioritet som krävs och de insatser som görs är inte tillräckliga. För att möta naturkrisen och leva upp till Sveriges åtaganden krävs, liksom för klimatet, en samhällsomställning där alla måste bidra – från enskilda personer till företag, politiker, myndigheter och organisationer. När det gäller klimatkrisen har vi sedan flera år ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. För att vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen och ge biologisk mångfald den plats och prioritet den behöver och förtjänar

---

¹ Inom renskötselområdet finns särskilda förutsättningar och behov kopplade till ersättningssystemet för rovdjur, dessa behöver ses över separat.

Naturskyddsföreningen

på den politiska agendan behövs en samlad och kraftfull politik för naturen – ett naturpolitiskt ramverk. Ramverket bör bestå av ett långsiktigt naturpolitiskt mål, en naturlag som styr regeringens naturpolitiska arbete och ett naturpolitiskt råd som ger stör till och utvärderar regeringens insatser.

Förslag: Inför ett naturpolitiskt ramverk, likt det för klimatet, som styr, vägleder och utvärderar regeringens politik för natur och biologisk mångfald.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har föreslagit riksdagen att ett naturpolitiskt ramverk införs och kommer att fortsätta att driva frågan.

6. Besluta om en ambitiös nationell plan för restaurering av natur

Efter decennier av överutnyttjande av naturen räcker det inte bara att skydda natur – vi måste även återställa skadade och förstörda områden. Framgångsrika projekt i Sverige och Europa visar att naturen har en god förmåga att återhämta sig när vi ger den rätt förutsättningar. EU har antagit en ny naturrestaureringslag som syftar till att åstadkomma en långsiktig och varaktig återhämtning av skadad natur i hela EU. Alla medlemsländer ska ta fram och besluta om nationella restaureringsplaner senast hösten 2027. För att leva upp till syftet med naturrestaureringslagen är det viktigt att Sverige antar en ambitiös svensk nationell restaureringsplan baserad på bästa tillgängliga kunskap om vad som krävs för att utpekade arter och naturtyper ska klara sig långsiktigt.

Förslag: Besluta om en ambitiös plan för att restaurera Sveriges natur och påbörja restaureringen skyndsamt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vänsterpartiet anser naturrestaurering måste prioriteras och genomföras på vetenskaplig grund.

7. Stärk beredskapen genom mer ekologiskt jordbruk

Ekologisk produktion har under lång tid framgångsrikt kombinerat matproduktion och minskad miljöpåverkan. Men ekologisk produktion bidrar också till att stärka Sveriges beredskap i händelse av kris eller krig. I ekologisk produktion används ytterst få bekämpningsmedel och ingen konstgödsel vilket ökar Sveriges självförsörjningsförmåga eftersom det minskar importbehovet. Ekologisk odling kan också vara mer motståndskraftig mot klimatförändringar och därmed bidra till att trygga matproduktionen. Den ekologiska produktionen spelar också en viktig roll som innovationsmiljö för hållbart svenskt lantbruk. Trots dessa fördelar har den ekologiska arealen i Sverige minskat de senaste åren. I dag omfattar ekologiskt jordbruk 16,6 procent av jordbruksarealen och ekologiska livsmedel utgör cirka 37 procent av konsumtionen i offentlig sektor. Riksdagsbundna mål skulle tydliggöra de politiska ambitionerna och ge branschen långsiktig trygghet.

Förslag: Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har lagt sådant förslag i riksdagen och kommer att fortsätta verka för dessa mål.

8. Behåll strandskyddet

Strandskyddet infördes i Sverige på 1950-talet och är centralt för att värna allmänhetens tillgång till stränder och för att skydda strändernas känsliga växt- och djurliv. Sedan 1975 gäller strandskyddet generellt, utom vid små sjöar och vattendrag, där regeringen tog bort det generella strandskyddet 2025. En utredning har tillsats som har i uppdrag att, under 2026, presentera förslag som gör det mycket lättare att få tillstånd att bygga strandnära samt föreslå en modell där kommunerna själva får peka ut var strandskydd ska gälla. Om strandskyddet försvagas kan det få omfattande följder för allmänhetens tillgången till stränder, för den biologiska mångfalden och för Sveriges klimatberedskap.

Förslag: Behåll det generella strandskyddet och stärk skyddet i högt exploaterade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det generella strandskyddet måste stärkas för allmänheten, biologiska mångfalden och Sveriges klimatanpassning. Strandskyddstillsynen behöver förbättras för att värna stränderna och utökade möjligheter till undantag från strandskyddet bör begränsas till glest bebyggda områden inom ramen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden).

9. Förbjud storskaligt fiske för foder i Östersjön

Situationen i Östersjön är allvarlig och många fiskbestånd är idag i obalans och har minskat kraftigt. Storskaligt foderfiske utarmar Östersjöns fiskbestånd och hotar ekosystemets balans. Industrifisket sker med stora trålare som fångar enorma mängder strömming och skarpsill. Det påverkar även indirekt rovfiskar som torsk, samt sjöfåglar och marina däggdjur, som är beroende av dessa arter för sin överlevnad. Dessutom drabbas det småskaliga kustfisket av konkurrensen från industriellt fiske. Ett förbud på EU-nivå skulle bidra till mer hållbara förutsättningar för både miljön och fiskerinäringen.

Förslag: Förbjud storskaligt foderfiske i Östersjön.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det storskaliga foderfisket måste stoppas för att värna havet som ekosystem och för att skapa möjligheter för småskaligt kustfiske som bidrar till livsmedelsförsörjningen.

10. Lev upp till Sveriges klimat- och energimål till 2030

Sverige bedöms missa alla våra bindande klimat- och energimål i EU till 2030. Nu krävs kraftiga utsläppsminskningar i närtid. Nästa mandatperiod är därför avgörande för om vi ska lyckas minska utsläppen i den takt som krävs. En majoritet av svenska folket vill se snabbare åtgärder från politik och företag.² Regeringen måste därför snabbt efter valet lägga fram en klimathandlingsplan med kraftfulla och tillräckliga åtgärder för att Sverige ska nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030. Planen måste säkra tillräckliga utsläppsminskningar i alla sektorer, särskilt inom transporter, industri och markanvändning. Utsläppsminskningen bör ske på hemmaplan och inte genom internationell utsläppshandel som har osäker klimatnytta.

Förslag: Lagg fram en klimathandlingsplan som minskar Sveriges utsläpp i den takt som krävs för att nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: För att uppnå detta vill Vänsterpartiet att en utsläppsbudget ingår i handlingsplanen. Utsläppsminskningar bör ske på hemmaplan. Det bygger Sverige starkt, tryggt och hållbart.

11. Öka kolinlagringen i skog och mark

Kolsänkor är system som binder och lagrar koldioxid. För att nå klimatmålen krävs utöver minskade utsläpp också att kolsänkor och kolförråd skyddas och utökas, utan att samtidigt orsaka negativa konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald. Det finns bindande lagkrav från EU på medlemsländerna att öka nettoupptagen i skog och mark, den så kallade LULUCF-sektorn. För svensk del innebär det att öka kolsänkan till knappt 49 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030. Men Sverige saknar i dagsläget en sammanhållen och tillräcklig ambitiös politik för att öka kolsänkorna. Miljömålsberedningen har föreslagit ersättningar till skogsbrukare som väntar med att avverka sin skog, återvätning av dikade våtmarker, samt för vall och mellangrödor på jordbruksmark. Det skulle öka upptagen men sannolikt inte i tillräcklig omfattning. Med styrmedel som fördubblar kolsänkan från dagens 31 miljoner ton till 60 miljoner ton, den nivå som kolsänkan låg på i medel 2000–2015, skulle Sverige ha goda möjligheter att klara EU:s lagkrav.

Förslag: Inför stöd och avgifter som ger tillräckliga incitament till markägare att öka kolinlagringen i skogs- och jordbruksmark för att fördubbla Sveriges kolsänka till 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har föreslagit att ekonomiska incitament ska införas för att stärka kolinlagringen. Det gynnar såväl klimatet som biologiska mångfalden.

12. Effektivisera energianvändningen till 2030

---

² [Naturvårdsverkets undersökning "Allmänheten om klimatet 2024"](#) och [Klimatkommunernas sammanställning av undersökningar om folkligt stöd för klimatpolitik](#)

EU:s energieffektiviseringsdirektiv slår fast att energianvändningen i EU ska minska till 2030³ samt hur mycket varje medlemsstat ska bidra till målet. För Sveriges del innebär direktivet att vår energianvändning måste minska från 353 TWh 2023 till cirka 300 TWh 2030, vilket är en minskning på ca 15 procent⁴. Energieffektivisering är en viktig del av klimatomställningen som också medför positiva effekter utanför klimatområdet. Minskad energianvändning kan också kopplas till mindre resursanvändning och miljöavtryck, bättre folkhälsa och tryggare energiförsörjning. En viktig del i att minska energianvändningen är att fasa ut fossila bränslen. Elektrifieringen i sig innebär också en betydande effektivisering. Att byta ut fossila bränslen mot el skulle minska energianvändningen med minst 50 procent i transportsektorn.

Förslag: Säkerställ att Sveriges energianvändning minskar med minst 15 procent till 2030.⁵

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Genom ny teknik och energibesparing kan Sverige göra betydande energieffektiviseringar. Även om vi i dag har ett elöverskott i Sverige är det viktigt att energieffektiviseringen sker i en så pass hög takt att vi klarar ett ökat behov av el i nya sektorer.

13. Inga statliga stöd till ny kärnkraft

Kärnkraft medför stora risker och miljöeffekter, som behovet av att bryta uran, exploatering av obruten kust och känsliga miljöer för att bygga reaktorer och att lagra farligt avfall. För att förse svenska kärnkraftverk med uran, har förbudet mot uranutvinning i Sverige rivits upp. Nu planeras också för miljöskaadliga urangruvor i Sverige. Förnybar el, effektivisering och flexibilitet ger en snabbare och billigare omställning med mindre miljöpåverkan än ny kärnkraft. Kärnkraft tar mycket lång tid att bygga, vilket är ett problem då transporter och industri behöver elektrifieras snabbt. De ensidiga satsningarna på kärnkraft har redan starkt bidragit till att utbyggnaden av förnybar energi nästan helt avstannat i Sverige, något som Naturskyddsföreningens beräkningar har visat riskerar att resultera i mycket högre växthusgasutsläpp i Sverige. Därför bör statliga stöd omdirigeras mot de lösningar som ger snabba utsläppsminskningar och inte hotar viktiga naturvärden.

Förslag: Inga statliga stöd till ny kärnkraft.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: De föreslagna statliga subventionerna för ny kärnkraft är dyra och riskerar att tränga undan investeringar i förnybara energikällor, som faktiskt kan göra elen billigare. En kraftig utbyggnad av land- och havsbaserad vindkraft i hela landet är det snabbaste sättet att bygga ut Sveriges elproduktion och producera stora mängder ren och billig energi.

14. Inför en differentierad vägskatt

---

³ [Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex](#)

⁴ [Detailed calculations for the Member States' indicative national contributions to the Union's energy efficiency targets, in accordance with Article 4 of the Directive \(EU\) 2023/1791 on energy efficiency \(EED recast\).](#)

⁵ Om man översätter EU målet om minskad energianvändning till procent innebär det för Sveriges del att energianvändningen ska minska med minst 15 procent till 2030 (jmf energianvändningen 2023).

Naturskyddsföreningen

Vägtrafiken står inför en stor miljöomställning. Att ändra hur vägtrafiken beskattas genom att införa en differentierad vägskatt har flera fördelar. Skatten bör vara högre i städer och lägre på landsbygden och kan driva på miljöomställningen av godstrafik, skapa rättvisa mellan svenska och utländska åkerier samt säkerställa att miljö- och samhällskostnader för bland annat väginfrastruktur betalas även när fossila drivmedel fasats ut.

Förslag: Inför en vägskatt för lastbilar och personbilar som är differentierad utifrån fordonets miljöpåverkan och var det körs.

Svar: Ja   Nej   Vet ej

Kommentar: Vi har i riksdagen föreslagit en differentierad vägbeskattning, med högre vägskatt i storstäder med god tillgång till kollektivtrafik och låg eller slopad vägskatt på landsbygden där alternativ till bil saknas. Ett sådant system skulle främja hållbara transportslag samtidigt som den regionala rättvisan stärks.

15. Säkra nattågen

Transporter på järnväg har låg miljöpåverkan jämfört med andra transportslag. Nattåg har fördelen att de förvandlar sovtid till restid och ökar avstånden som bekvämt kan täckas med tåg, vilket ökar tågets attraktivitet i relation till mer klimatskadliga transportslag. Nattåg är viktiga för friluftsliv och turism i många områden och lämpar sig väl för tjänsteresande. Nattågstrafik kan ibland bedrivas kommersiellt men behöver ofta statligt stöd för att kunna köras kontinuerligt. Det statliga stödet är idag oförutsägbart. En lösning är att inrätta ett långsiktigt statligt anslag för nattåg.

Förslag: Inför ett långsiktigt statligt anslag för nattågstrafik.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har i riksdagen på olika sätt verkat för att det ska vidtas åtgärder för att svenska nattåg ska fortsätta gå på samma sträckor som idag med bibehållen funktionalitet. Vi har även lagt fram ett utskottsinitiativ i trafikutskottet om att inrätta ett långsiktigt anslag, för att ge förutsägbarhet och stabilitet.

16. Pensionspengar ska inte investeras i fossilbolag

Forskningen är tydlig: för att begränsa uppvärmningen till 1,5 °C i enlighet med Parisavtalet kan inga nya kolgruvor eller olje- och gasfält öppnas. Dessutom visar FN:s klimatpanel och Internationella energirådets analyser att befintliga fossila projekt är tillräckliga för att möta energibehoven under omställningen.⁶ Trots detta investerar statliga AP-fonderna svenskarnas offentliga pensioner i över 100 fossila bolag, till ett värde av 63 miljarder svenska kronor.⁷ Merparten av dessa bolag expanderar sin utvinning – de har inga planer på att ställa om sin verksamhet. AP-fonderna bör förbjudas att investera i fossila bolag som saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet. Planerna måste innehålla ett stopp för ny utvinning. Detta krävs både för att bromsa klimatförändringarna och för att Sverige ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet.

Förslag: Förbjud AP-fonderna att investera i fossila bolag som expanderar sin utvinning och saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Klicka här för att ange text.

17. Låt offentlig upphandling bidra till miljömålen

---

⁶ [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science](#) och IEA [No new fossil fuel projects: The norm we need | Science, AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023](#) samt [Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach – Analysis - IEA](#)

⁷ Siffrorna är från 2024. Data och metod finns här: <https://investinginclimatechaos.org/>

Sveriges offentliga upphandlingar omsätter ca 900 miljarder kronor årligen. Omfattningen av de medel som offentlig upphandling omsätter innebär en stor potential att leda vägen i omställningen och bidra till att vi når klimat- och miljömålen. Miljökrav i offentlig upphandling kan till exempel minska utsläpp, användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen. Det innebär också en ökad konkurrenskraft för de företag som ligger långt fram i sitt miljöarbete. Genom att skapa efterfrågan på miljövänligare tjänster och produkter kan den offentliga sektorn även skapa förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet och bidra till en mer hållbar samhällsekonomi.

Förslag: Det ska vara obligatoriskt att ställa miljökrav i all offentlig upphandling.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Klicka här för att ange text.

18. Inför nationella mål för en cirkulär ekonomi

I en cirkulär ekonomi används saker och material så länge som möjligt. När de går sönder lagas de, görs om till något annat eller återvinns. Omställningen till en mer cirkulär ekonomi går för långsamt, idag är endast 3,4 procent av Sveriges ekonomi cirkulär⁸, det behövs därför en tydligare styrning. Sverige saknar idag bindande mål för den cirkulära ekonomin, trots att resurseffektivitet är avgörande för att nå klimat- och miljömålen. Delegationen för cirkulär ekonomi har rekommenderat att nya mål ska införas som en del av Sveriges miljömålssystem. Länder som Finland och Nederländerna har redan antagit nationellt bindande mål för den cirkulära ekonomin. Sverige behöver följa efter. Utöver målen behövs även en uppdaterad nationell strategi, en handlingsplan och en resurssatt plan för uppföljning. Det skulle skicka tydliga signaler till näringslivet, främja hållbara innovationer och bidra till att stärka svensk konkurrenskraft globalt.⁹

Förslag: Inför nationella mål för cirkulär ekonomi

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill införa tidssatta och mätbara nationella mål för omställning till cirkulär ekonomi. Ett mer resurseffektivt samhälle stärker både klimatet och biologiska mångfalden.

19. Höj mineralersättningen vid gruvbrytning

Gruvdrift orsakar allvarliga miljöskador och hotar natur och människors livsmiljöer. Samtidigt är Sveriges mineralersättning, en slags skatt som gruvbolagen betalar, bland de lägsta i världen – endast två promille av mineralens värde. För att minska beroendet av nybrytning och stärka cirkulära materialflöden föreslås en höjd mineralersättning enligt principen "förorenaren betalar". Det skulle öka

---

⁸ Circularity Gap Report 2025

⁹ Sveriges värdegap, det ekonomiska värde som går förlorat när resurser, produkter och system inte utnyttjas fullt ut, uppskattas till 19 procent 2025. Motsvarande ca 600 miljarder kronor per år av det potentiella ekonomiska värdet går alltså förlorat på grund av den svenska linjära ekonomin enligt Circularity Gap Report The Value Gap: Sweden, 2025

konkurrenskraften för återvunnet material, stärka förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller och bidra till att minska behovet av nya gruvor. Intäkterna bör gå till att kompensera för miljöskador som gruvverksamheten ger upphov till, samt till att öka nyttan av naturresursutvinningen för de lokalsamhällen och kommuner där verksamhet bedrivs.

Förslag: Inför höjd mineralersättning för att styra bort från nybrytning, stärka cirkulära flöden och kompensera lokalsamhällen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har i riksdagen föreslagit att mineralersättningen bör höjas betydligt. Detta skulle främja lokalsamhällen och ge arbetstillfällen samtidigt som värden skulle stanna där gruvbrytningen sker.

20. Förbjud alla PFAS

PFAS är en mycket stor grupp långlivade kemikalier med skadliga effekter på hälsa och miljö. PFAS finns idag i en stor mängd produkter och material och sprids därifrån till mark, vatten och livsmedel. Redan idag kostar sanering och rening av PFAS från dricksvatten och förorenad mark mycket pengar. Det viktigaste är att stoppa fortsatt spridning för att inte ytterligare försvåra situationen. Sverige har tillsammans med fyra andra länder lagt fram ett så kallat begränsningsförslag för alla PFAS-ämnen i EU. Enligt förslaget ska det, med vissa undantag, bli förbjudet i EU att tillverka, hantera och importera PFAS eller varor som innehåller PFAS.¹⁰ Men det finns en överhängande risk att förslaget röstas ner. För att minska förekomsten av PFAS i mat och vatten är det viktigt att ett PFAS-förbud införs brett inom alla användningsområden.

Förslag: Sverige ska driva på för att en bred generell PFAS-begränsning antas på EU-nivå och att det införs skyndsamt nationellt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill införa PFAS förbud inom alla användningsområden. Sverige bör redan nu bör gå före och införa nationella förbud på de områden där det är möjligt.

21. Försämra inte möjligheten att delta i beslut om miljön

Sedan FN:s miljökonferens i Rio 1992 har det varit självklart att öka allmänhetens möjligheter att delta i beslutsprocesser på miljöområdet. När ett projekt planeras är det inte sällan miljöorganisationer och grannar som har bäst kunskap om förutsättningarna och miljövärden på den tilltänkta platsen. Myndigheter och domstolar har flera gånger lyft betydelsen av att andra än exploatören är aktiva i processerna - då blir besluten bättre. Denna mandatperiod har Sveriges öppna system utmanats både i Bryssel och i riksdagen. Det pågår en utredning om att avgiftsbelägga överklaganden och på senare tid har flera debattörer argumenterat för att försvaga tillämpningen av Århuskonventionen.

---

¹⁰ Läkemedel och bekämpningsmedel omfattas inte av detta.

Förslag: Försämra inte grannars, allmänhetens och organisationers möjligheter att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Möjligheterna för människor lokalt och för organisationer att delta i beslut är centralt för demokratin och en styrka för miljön.

22. Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd

Ett generöst och effektivt internationellt bistånd är viktigt för en stabil och rättvis värld. Klimatkrisen, förlust av biologisk mångfald och ökade föroreningar slår hårdast mot människor i fattigare länder. Dessa länder har bidragit minst till problemen och saknar samtidigt resurser för att hantera krisernas effekter. Rika länder har ett ansvar, enligt bland annat Parisavtalet, att stödja låg- och medelinkomstländer med resurser för omställning och klimatanpassning. Svenskt bistånd spelar en central roll för att stödja omställning till förnybar energi, skydda ekosystem och stärka demokratiska krafter som värnar miljö och mänskliga rättigheter. Sverige har under lång tid haft ett mål om att biståndet ska uppgå till en procent av BNI. Det målet övergavs i början av mandatperioden. Neddragningar riskerar att underminera viktiga klimat- och miljöinsatser, försvaga demokratiska strukturer och bidra till ökad global instabilitet. Därför bör Sverige återställa enprocentsmålet för biståndet och prioritera klimat- och miljöinsatser.

Förslag: Återställ enprocentsmålet för svenskt bistånd senast 2030.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Klicka här för att ange text.